

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Visitors' Opinion on Appropriate Level of Facility Development for
Sustainable Tourism Support : A Case Study of Khao Yai National Park

โดย

นางสาวปัทมเนตร นาคพันธ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)

พ.ศ. 2548

ISBN 974-9829-78-6

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร)
ปริญญา

การจัดการทรัพยากร

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Visitors' Opinion on Appropriate Level of Facility Development for
Sustainable Tourism Support : A Case Study of Khao Yai National Park

นามผู้วิจัย นางสาวปัทมเนตร นาคพันธ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมเพ็ชร มังกรดิน, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรชนม์ ศรีสวัสดิ์เล็ก, Ph.D.)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเชษฐ์ เขษรมาศ, M.S.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิ หวังวัชรกุล, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อางคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 6 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สมเพ็ชร มังกรดิน ประธานกรรมการที่ปรึกษา เป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จีรชนม์ ศรีสวัสดิ์เล็ก กรรมการวิชาเอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เศรษฐมาศ กรรมการวิชารอง อาจารย์พิบูลย์ กังแฮ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิ หวังวัชรกุล ที่กรุณาให้คำแนะนำในขั้นตอนการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการค้นหาข้อมูล และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ปราณี เรื่องอ่อน ที่ได้ให้กำลังใจ และสนับสนุนในทุกด้าน และเป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ธันวา จิตต์สงวน ที่ได้สั่งสอนอบรม และให้ข้อคิดในการเรียน และการดำรงชีวิต

ขอขอบคุณ คุณฉัชชา ว่องวัฒนานุกูล ที่ช่วยเหลือปรับระดับประคองดูแลกันมาตลอดช่วงเวลาการเรียนในระดับปริญญาโท ขอขอบคุณ คุณราณี บำรุงเกาะ คุณวศินี เหลืองงามละออ คุณศิริมาศ พาหุรักษ์ คุณเจดณภางค์ ไชยเลิศ น้องน้อม พี่ไฉด์ พี่อ้อ ต้อม อร และเพื่อนๆ การจัดการทรัพยากร รุ่น 17 ทุกคนที่ดูแลช่วยเหลือ และให้กำลังใจกันตลอดมา

ประโยชน์อันเนื่องมาจากการวิจัยนี้ขอมอบแด่คุณแม่ผู้เป็นที่รักยิ่ง และคุณครูทุกท่าน

ปัทมเนตร นาคพันธ์

เมษายน 2548

ปีทมนตร นาคพันธ์ 2548: ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์สมเพ็ชร มังกรดิน, Ph.D. 158 หน้า ISBN 974-9829-78-6

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศซึ่งพักค้างแรมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 400 ราย ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2546 – พฤษภาคม 2547 วิเคราะห์ข้อมูลโดยสมการถดถอยพหุคูณเส้นตรง และสมการถ่วงน้ำหนัก ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพศชาย มีอายุช่วง 15 - 25 ปี สถานภาพโสด อาชีพนักเรียน/นักศึกษา ศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทต่อเดือน ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า 1 ปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวเคยเดินทางไปเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น 1 - 5 ครั้ง จำนวนครั้งสูงสุดที่เคยมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ 50 ครั้ง มากับกลุ่มเพื่อน สมาชิกในกลุ่ม 2 - 5 คน พักค้างแรม 2 คืน มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวและตั้งค่ายพักแรม เลือกมาเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะการคมนาคมสะดวกที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกดี นักท่องเที่ยวเห็นควรปรับปรุงมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มงวด และบริการด้วยความสุภาพ

สำหรับระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การพัฒนาเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สัมพันธ์กับการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างมากที่สุด การอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการสัมพันธ์กับการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้รองลงมา การป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวสัมพันธ์กับการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ท้องถิ่น และการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมสัมพันธ์กับการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ของท้องถิ่นรอง ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวดูเห็นว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้ง 4 ประเภท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับการพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมเหมาะสมมากที่สุด รองลงมา การพัฒนาเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ การพัฒนาเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวดู และ การพัฒนาเพื่อความสะดวกสบายในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวดู ตามลำดับ

ปัทมาเนศวร นาคพันธ์

ลายมือชื่อนิสิต

ดร.สมเพ็ชร มังกรดิน

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

18/11/48

Pattamanetd Nakaphan 2005: Visitors' Opinion on Appropriate Level of Facility Development for Sustainable Tourism Support : A Case Study of Khao Yai National Park. Master of Science (Resource Management), Major Field: Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Sompetch Mungkorndin, Ph.D. 158 pages. ISBN 974-9829-78-6

This study investigated visitor's opinion on appropriate level of facility development for sustainable tourism support in Khao Yai National Park. Data were obtained from questionnaires of 400 tourists, aged from 15 years and stayed overnight in Khao Yai National Park, during the period between November 2003 and May 2004. Analyses were made by multiple linear regression and weighted score equation using computer programs.

It was found that male tourists are larger than female in number, the majority aged between 15 and 25 years and were single. Most respondents had education at bachelor's degree with income less than or equal to 5,000 baht per month. For travel behavior in the last year, they took a journey to another places from 1 to 5 times, with a group of friends, 2 to 5 people. Maximum trips to Khao Yai National Park were 50, and stayed overnight 2 nights. The main purposes were travel and camping. Reasons for travel to Khao Yai National Park were convenient communication, good and well facilitated accommodations. However, the tourists suggested that Khao Yai National Park should improve in all aspects, especially, the officers should strictly and politely do the job.

For appropriate level of facility development, the development for job implementation related to using local materials for construction, facilitating tourists in carrying out recreation activities related next to using local materials for construction. Protection of impacts to tourism sites and the tourists related to conservation of local nature identity and lastly, learning of nature and culture also related to conservation of local nature identity. On tourists' opinions, development of the four facilities was at medium level. Development for learning nature and culture was most appropriate. Next were development for job implementation, development for protection of impacts to tourism sites and the tourists and development for facilitating tourists' activities, respectively.

Pattamanetd Nakaphan.

Student's signature

Sompetch Mungkorndin. 15 April 05

Thesis Advisor's signature

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการศึกษา	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารและวิธีการ	6
แนวคิดและทฤษฎีด้านอุทยานแห่งชาติ	6
ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติ	6
ความหมายของอุทยานแห่งชาติ	7
วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ	8
คุณค่าและความสำคัญของอุทยานแห่งชาติ	8
แนวคิดและทฤษฎีด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติ	10
ความหมาย และประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก	11
แนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และเขตสงวน เพื่อการท่องเที่ยว	12
กระบวนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	15
การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติ	17
แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	19
หลักการ และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดและทฤษฎีด้านความคิดเห็นและนักท่งเที่ยว	21
ความหมายของความคิดเห็น (opinions)	21
ความสำคัญของความคิดเห็น	22
ประเภทของความคิดเห็น	23
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น	23
วิธีวัดความคิดเห็น	24
การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
วิธีการศึกษา	29
อุปกรณ์ในการศึกษา	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล	31
กรอบแนวคิดการศึกษา	34
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	35
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	35
ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	35
การแบ่งเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	48
แหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	49
จุดเด่นที่น่าสนใจของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	50
กิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	51
บทที่ 4 ผลการศึกษา	53
สภาพทั่วไป ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	
ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	54
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับ	
ความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับ	
การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression analysis)	76
การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighted score equation)	114
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	123
สรุป	123
ข้อเสนอแนะ	126
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	129
ภาคผนวก	134
ภาคผนวก ก	135
ภาคผนวก ข	142
ภาคผนวก ค	149
ภาคผนวก ง	152
ภาคผนวก จ	157

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามเพศ	54
2	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามอายุ	55
3	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามระดับการศึกษา	56
4	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามอาชีพ	56
5	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามระดับรายได้	58
6	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามสถานภาพการสมรส	58
7	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามความถี่ของการได้ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	59
8	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามวัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	61
10	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามการประกอบกิจกรรม	61
11	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามจำนวนคืนที่พักค้างแรม	63
12	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามกลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	63
13	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง	64
14	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามสาเหตุในการเลือกมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	65
15	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามการพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์	67
16	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว	118
18	ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ศึกษาและวัฒนธรรม	119
19	ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	120
20	ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	121
21	ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	122
ตารางผนวกที่		
1	งบประมาณและรายการงานสิ่งก่อสร้าง งานครุภัณฑ์ และงานสื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้โครงการเงินกู้ของกรมป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	154

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	16
2	กรอบแนวคิดการศึกษา	34
3	พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	37
4	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression)	75

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทัศนคติในการดำรงชีวิต ความเร่งรีบในการทำงาน และค่านิยมสมัยใหม่ที่เน้นความสะดวกสบาย ความทันสมัย และความรวดเร็ว จากวิถีชีวิตดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความต้องการพักผ่อนแบบอิงธรรมชาติเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากชีวิตประจำวัน อุทยานแห่งชาติจึงเป็นเป้าหมายหลักของการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต โดยมีปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการตื่นตัวในการพักผ่อนในแหล่งนันทนาการต่าง ๆ ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การคมนาคมที่สะดวกปลอดภัย นอกจากนี้นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศให้เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั่วจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย

การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติ นับวันจะมีความสำคัญ และมีคุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกกลุ่มทุกวัย และทุกเชื้อชาติมากขึ้นตามลำดับ เพราะมนุษย์มีแนวโน้มความต้องการใช้เวลาว่างเพื่อแสวงหาความเพลิดเพลิน และประกอบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการพักผ่อน ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงขึ้น ดังจะสังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติของกรมป่าไม้ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.71 ต่อปี

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นับเป็นแหล่งท่องเที่ยว และนันทนาการที่รวมเอาความหลากหลายของระบบนิเวศไว้ด้วยกัน ประกอบกับสามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวได้สะดวก ดังนั้นจึงมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว และใช้บริการด้านนันทนาการ พักผ่อนหย่อนใจในอัตราที่เพิ่มขึ้นทุกปี จากสถิตินักท่องเที่ยวโดยสำนักอุทยานแห่งชาติ (2545) ใน พ.ศ. 2543 มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 479,809 คน และเพิ่มเป็น 525,306 คน ใน พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2545 เพิ่มเป็น 695,740 คน โดยเฉพาะในฤดูท่องเที่ยว ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

จากกระแสการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติดังกล่าว กรมป่าไม้ (เดิม) จึงมีโครงการย่อยภายใต้แผนงานเงินกู้เพื่อการท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project: SIP) โดยมีแหล่งเงินกู้ JBIC (Japan Bank for International Cooperation) จำนวน 21 โครงการ ซึ่งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นับเป็นหนึ่งใน 21 โครงการดังกล่าวของกรมป่าไม้ โดยมีเงินงบประมาณภายใต้ชื่อโครงการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี (ชุดที่ 1 + ชุดที่ 2 + ชุดที่ 3) จำนวน 254,297,078 ล้านบาท ซึ่งจะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 - พ.ศ. 2545 ประกอบด้วย 1) ปรับปรุงถนนสายปราจีนบุรี-มอสิงโต-ปากช่อง 2) ปรับปรุงอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและเพิ่มพื้นที่จัดแสดง 3) งานพื้นที่พักผ่อนกรรมทาง (สถานที่กางเต็นท์ ลำตะคลอง) 4) ปรับปรุงอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (อาคารที่ทำการแห่งใหม่ มอสิงโต 2 หลัง) 5) ปรับปรุงบ้านพักสำนักนายภฯ (บ้านพักจอมพล) 4 หลัง 6) สร้างอาคารห้องอาหารเขาใหญ่ (ศูนย์อาหาร) 7) ศูนย์เยาวชนแก่งสงวน 3 หลัง 8) ปรับปรุงห้องน้ำ-ห้องสุขา 7 หลัง 9) ปรับปรุงลานจอดรถ 8 แห่ง 10) นิทรรศการ 10 แห่ง 11) ชุดป้าย สำหรับจุดท่องเที่ยว 9 แห่ง 12) ระบบไฟฟ้าใต้ดิน บริเวณสถานที่กางเต็นท์ผากล้วยไม้ และไฟฟ้าส่องสว่าง (เฉพาะที่จอดรถ) 1 แห่ง 13) ปรับปรุงระบบประปา 2 แห่ง (กรมป่าไม้, 2543)

ปัจจุบัน (2545) อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และเนื่องจากความแตกต่างของนักท่องเที่ยวทั้งในด้านลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความต้องการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ครั้งนี้ อาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ประสบการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ และไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการพื้นที่

ดังนั้น จึงส่งผลให้ผู้ศึกษาต้องการที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยประเด็นความสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้ คือ การรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และวัตถุประสงค์ในการจัดการพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
3. เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
4. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการจัดการของพื้นที่ และความต้องการของนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตลอดจนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
2. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละประเภท
3. ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และการจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามหลักวิชาการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. พื้นที่ศึกษา คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547 การมุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว ดังกล่าวเพราะเป็นบุคคลที่มีความสามารถอ่านและเข้าใจแบบสอบถาม รวมทั้งสามารถแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกได้

3. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเฉพาะตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ สถานภาพการสมรส จำนวนครั้ง ที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมา ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประเภทของการประกอบกิจกรรม จำนวนวันในการพักค้างแรม จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นิยามศัพท์

อุทยานแห่งชาติ หมายถึง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง บริเวณพื้นที่ และหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่ถูกจัดสร้าง ขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือน และกิจกรรมในการบริหารจัดการภายในเขตบริการ อุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีถิ่นพักอาศัยประจำอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว
ที่อยู่นั้น โดยในที่นี้จะแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่พักค้างแรม และไม่พัก
ค้างแรมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ความคิดเห็นต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ
ภายในจิตใจของนักท่องเที่ยวที่สนองตอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ซึ่งในที่นี้เป็นการสนองตอบ
ด้วยการออกความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ ต่อแบบสอบถามในเรื่องความเหมาะสมของการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อ
ตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม ความงามตามธรรมชาติของทรัพยากรธรรมชาติ ใน
ขณะที่ต้องสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และระบบนิเวศเพื่อตอบสนองความต้องการ
ของนักท่องเที่ยว และประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่า และอำนวยความสะดวกสู่ชุมชนท้องถิ่น
และต้องการปกป้อง และสงวนรักษาไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลังด้วย

ระดับความเหมาะสม หมายถึง ระดับของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่
อุทยานแห่งชาติที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ
การจัดการพื้นที่ ซึ่งจะมีปัจจัยชี้วัด คือ ความเหมาะสมกับขนาด และความสามารถในการรองรับได้
ของพื้นที่ ความกลมกลืนกับธรรมชาติ ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ประโยชน์ใช้สอย ความ
สะดวกในการบำรุงรักษา/การบำรุงรักษา ความอ่อนไหวต่อพฤติกรรมทำลาย การใช้วัสดุท้องถิ่น
การคงไว้รักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะแบ่งระดับ
ความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด,
เหมาะสมมาก, เหมาะสมปานกลาง, เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

บทที่ 2

การตรวจเอกสารและวิธีการ

แนวคิดและทฤษฎีด้านอุทยานแห่งชาติ

ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติ

รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศแหล่งธรรมชาติที่มีชื่อว่า Yosemite Grant ในปี ค.ศ. 1864 ให้เป็นสถานที่สำหรับความรื่นรมย์และการท่องเที่ยวพักผ่อนของสาธารณชน และในปี ค.ศ. 1872 Yellowstone ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของโลก โดยแต่เดิมนั้น Yellowstone ได้จัดตั้งขึ้นเป็น Public Park แล้วมาเปลี่ยนเป็น National Park เมื่อปี ค.ศ. 1883 อย่างไรก็ตามอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของโลกที่ตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ของอุทยานแห่งชาติคือ Yellowstone

สำหรับประเทศไทย อิทธิพลของการประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ Yellowstone เข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเช่นกัน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลภายใต้การนำของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน และมีกรรมการอีก 16 คนขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ และในปี พ.ศ. 2505 เขาใหญ่ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย

อุทยานแห่งชาติ เดิมอยู่ภายใต้สังกัดของกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีการปรับปรุงโครงสร้าง กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ โดยได้แยกงานด้านการอนุรักษ์เป็นกรมใหม่ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งขึ้นอยู่ภายใต้สังกัดของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความหมายของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติ เป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ที่มีรูปแบบ และลักษณะของการจัดการพื้นที่ เฉพาะแบบ แตกต่างจากป่าอนุรักษ์ประเภทอื่น ซึ่งเป็นลักษณะการจัดการที่ยอมรับกันอย่าง กว้างขวางว่าสามารถรักษาพื้นที่ป่า และอำนวยประโยชน์ต่อสังคมเป็นอย่างดี ทั้งนี้อุทยานแห่งชาติ มีความหมายแตกต่างกันไปแต่ละประเทศทั่วโลก อาจกล่าวได้ว่าขึ้นอยู่กับประวัติความเป็นมา และ ความจำเป็นที่เป็นสาเหตุของการประกาศจัดตั้ง ตลอดจนปัจจัยภาวะแวดล้อมทางสังคม และ เศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ (มาลี, 2540)

อุทยานแห่งชาติเป็นที่ดินที่กำหนดขึ้น ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่ง ที่ดิน หมายถึง พื้นที่ดินทั่วไป รวมถึงภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และ ชายทะเลด้วย (กรมป่าไม้, 2504)

ในการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่า

เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ใดแห่งใดที่มีสภาพเป็นธรรมชาติที่น่าสนใจให้คง อยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม เพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษา และรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่ กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้ เรียกว่า อุทยานแห่งชาติ

ในทางปฏิบัติ อุทยานแห่งชาติ คือ พื้นที่ที่สงวนไว้เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ และสัตว์ป่า ตลอดจนทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม อันเป็นที่ติดตาตรึงใจแก่ผู้ที่ พบเห็นให้คงอยู่ในสภาพเดิม มิให้ถูกทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่อรักษาไว้เป็นสมบัติให้อนุชน รุ่นหลัง ๆ ได้ชมได้ศึกษาค้นคว้าธรรมชาตินั้น ๆ ต่อไป (ส่วนอุทยานแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

อุทยานแห่งชาติ เป็นพื้นที่ที่ได้รับการประกาศให้เป็นแหล่งสงวน และคุ้มครองสภาวะ-แวดล้อมตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการค้นคว้าวิจัย นันทนาการ และการท่องเที่ยว เป็นสำคัญ (คณะวนศาสตร์, 2530)

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ

กรมป่าไม้ (2541) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่

1. วัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ คือ ต้องการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติของพื้นที่ให้คงอยู่ตามธรรมชาติ ป้องกันการรบกวนโดยมนุษย์ โดยเฉพาะทรัพยากรที่สำคัญ เช่น สัตว์ป่า พืชพรรณ และลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงามเป็นพิเศษ รวมทั้งการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมที่สำคัญ
2. วัตถุประสงค์เพื่อการนันทนาการ เนื่องจากในบริเวณอุทยานแห่งชาติมีทิวทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามเหมาะกับการใช้ประโยชน์ทางนันทนาการ การท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อให้เกิดความสุขกายสุขใจ และช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากการปฏิบัติงานประจำวัน
3. วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย พื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นห้องทดลองทางธรรมชาติกลางแจ้ง ที่สามารถค้นคว้าวิจัยของนักเรียนนักศึกษา นักวิทยาศาสตร์ และของประชาชนทั่วไป

จากสถานการณ์ที่พื้นที่ป่าไม้ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว การคุ้มครองรักษาป่าไม้ และสัตว์ป่า ตลอดจนสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติจึงถือเป็นวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญที่สุด ส่วนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อุทยานแห่งชาตินั้น มีความสำคัญเป็นลำดับรอง และการดำเนินงานใด ๆ จะต้องไม่ขัดกับวัตถุประสงค์หลักดังกล่าว

คุณค่าและความสำคัญของอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติเป็นทรัพยากรนันทนาการประเภทท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจกลางแจ้งที่สำคัญ ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่การจัดการอุทยานแห่งชาติจะมุ่งเน้นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ดังนั้นการเข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 อย่างเคร่งครัด (อำนาจ, 2528)

อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งที่มีคุณค่าและเอื้อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และชุมชนท้องถิ่น ทั้งทางตรง และทางอ้อมในลักษณะต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรการการบริหาร และการจัดการ ตลอดจนกลไกที่เป็นข้อจำกัดของแต่ละสังคมที่จะนำอุทยานแห่งชาตินั้น ไปใช้ประโยชน์ว่าจะสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด การใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติของประเทศไทยนั้น อาจกล่าวได้ว่า มีขอบเขตค่อนข้างกว้าง และครอบคลุมถึงคุณประโยชน์ด้านต่าง ๆ หลายประการ แต่มีศักยภาพมากบ้างน้อยบ้างต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสรุปได้ (ดร.ชนิ และ สุรเชษฐ์, 2541) ดังนี้

1. เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำสายสำคัญที่มีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการลดการชะล้างผิวน้ำดิน และปริมาณตะกอนที่อาจทับถมทำให้ลำห้วย ลำธาร และอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนตื้นเขิน และยังช่วยลดความรุนแรงของอุทกภัยที่อาจเกิดขึ้นได้

2. เป็นแหล่งรักษาความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นซึ่งเป็นเขตชีวภูมิศาสตร์ (biogeo-graphical province) ที่สำคัญของโลกแห่งหนึ่ง จึงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสิ่งมีชีวิตอันหลากหลายทั้งพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ จากสภาพการณ์ทำลายป่าไม้ของประเทศที่ผ่านมา ความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญ จึงยังคงหลงเหลืออยู่เฉพาะในป่าอนุรักษ์เท่านั้น นอกจากนี้ ป่าอนุรักษ์บางแห่งของประเทศยังอุดมไปด้วยทรัพยากรทางพันธุ-กรรมที่อาจมีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่รอการศึกษาวิจัย เพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

3. เป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ การใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ นับว่าเป็นเรื่องสำคัญตั้งแต่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวนี้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้จัดทำแผนแม่บทสำหรับอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง พบว่า ป่าอนุรักษ์เป็นแหล่งกระจายรายได้ และสร้างงานให้แก่ราษฎรท้องถิ่น ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายได้จากการให้บริการที่พัก อาหาร ยานพาหนะรับส่ง นำเที่ยว จำหน่ายของที่ระลึก และอื่นๆ มีมูลค่าเป็นตัวเงินค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของราษฎรในลักษณะอื่น

4. เป็นแหล่งยังชีพของชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาค ชุมชนท้องถิ่นและภูมิภาคที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติ ยังคงพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติชนิดต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ เพื่อเป็นปัจจัยในการดำรงชีพอยู่มาก ซึ่งแม้ว่าจะผดึกฎหมายก็ตาม เช่น อุทยานแห่งชาติตะรุเตา ประชากรในหมู่บ้านต่างๆ ของอำเภอละงู และอำเภอเมือง ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพประมงมักเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อจับสัตว์น้ำอยู่เสมอ

5. เป็นแหล่งให้ความรู้ด้านนิเวศวิทยาและปลูกสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย จัดว่าเป็นแหล่งให้ความรู้ และการศึกษาด้านนิเวศวิทยาแก่นักวิจัย หรือผู้สนใจได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในปัจจุบันที่พื้นที่ป่าธรรมชาติหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนไม่มากนัก นอกจากนั้น โปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติรูปแบบต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติจัดไว้ เช่น นิทรรศการในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น ยังให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวถึงลักษณะเด่นทางธรรมชาติของพื้นที่ ตลอดจนกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ภายในอุทยานแห่งชาติ

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการพื้นที่นันทนาการประเภทต่างๆ โดยเฉพาะในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีจุดหมายในการจัดการเพื่อสงวนไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและในขณะเดียวกันก็ใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป ดังนั้นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติจะต้องศึกษา และเข้าใจถึงผู้ใช้ประโยชน์หรือนักท่องเที่ยว เช่น ความต้องการหรือจุดหมายในการเข้าไปพักผ่อน หรือประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยว ตลอดจนพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวแสดงออก ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อทรัพยากรนันทนาการในพื้นที่ และสิ่งแวดล้อมที่จัดไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ลักษณะของพื้นที่และสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสิ่งแวดล้อมและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อุทยานแห่งชาติมากเกินไป ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงประเภทของสิ่งแวดล้อม ตำแหน่งหรือแหล่งที่ตั้ง และการออกแบบของสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่และสามารถบริการแก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และความเพลิดเพลินมากที่สุด (สุรเชษฐ์, 2525: 13)

ความหมาย และประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่ฝ่ายจัดการพื้นที่จัดสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์ได้รับความสะดวกสบาย (ดรรรชนี, 2542)

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง บริเวณพื้นที่ และ โครงสร้างหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่ถูกจัดสร้างขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือน และกิจกรรมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยสิ่งอำนวยความสะดวกมีบทบาทสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว โดยสรุป คือ

1. สนองความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์/นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ/กิจกรรมการท่องเที่ยว
2. ช่วยป้องกันรักษาทรัพยากร และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรมลงเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยว
3. ช่วยป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวขณะประกอบกิจกรรม
4. เป็นเครื่องมือ/สื่อในด้านการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และเพิ่มโอกาสให้นักท่องเที่ยวสัมผัสชื่นชมธรรมชาติมากขึ้น
5. ความสะดวกสบายให้กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
6. มีบทบาททางอ้อมในการสร้างภาพลักษณ์ (image) ของแหล่งท่องเที่ยว (นภวรรณ, 2542)

Sharpe and Odegarrd (1983: 122-145) ได้อธิบายถึงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติไว้ว่า อุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ถึงแม้คุณภาพและปริมาณจะแตกต่างกันไปตามอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่ง ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทอาคารสถานที่ (buildings) ได้แก่ อาคารในส่วนของการบริหาร การปฏิบัติงานภายในพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติ และอาคารในส่วนของการบริการให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร เป็นต้น

2. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในเวลากลางวัน (day use area) เช่น สถานที่รับประทานอาหาร ระบบเส้นทางเดินเท้า ที่จอดรถ จุดชมวิวกวทัศน์ ซึ่งต้องมีองค์ประกอบภายในอื่นๆ เช่น โต๊ะปิกนิก จุดบริการน้ำดื่ม ห้องน้ำ ห้องส้วม ถึงขยะ เป็นต้น

3. สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในเวลากลางคืน(overnight use area) ซึ่งจะอยู่ในบริเวณที่แยกจากบริเวณส่วนอื่นๆ เพื่อให้มีการดูแลรักษาง่าย และลดความขัดแย้งจากผู้ใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกในเวลากลางวัน ได้แก่ บ้านพักแรม ห้องน้ำ ห้องส้วม ลานกิจกรรมกลางแจ้ง เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน (support facilities) ได้แก่ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ระบบกำจัดของเสียและขยะ ระบบถนน ทางเท้า และสัญลักษณ์ควบคุมการจราจรภายในอุทยานแห่งชาติ ที่จอดรถ ระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้า น้ำดื่ม น้ำใช้ เป็นต้น

สำหรับหน้าที่หลักของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติ จะต้องสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม และสามารถป้องกันสภาพพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติจากการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติจะต้องมีการวางแผน (site planning) ให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และบริเวณที่จะพัฒนาเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายจัดการพื้นที่ที่จะต้องพยายามให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกที่สร้างขึ้นนั้นจะต้องสามารถซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความปลอดภัย และกลมกลืนกับธรรมชาติเป็นประการสำคัญ

แนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และเขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาอุทยานแห่งชาติ และเขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อจัดทำแนวทางการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับอุทยานแห่งชาติ สรุปได้ (WTO, UNEP และ IUCN, 1995) ดังนี้

1. สิ่งก่อสร้างโดยมนุษย์จะต้องรบกวนระบบนิเวศทางธรรมชาติให้น้อยที่สุด
2. สิ่งก่อสร้างจะต้องเรียบง่ายที่สุด ไม่บดบังความงามตามธรรมชาติ ควรจะสร้างจากวัสดุที่มาจากธรรมชาติ และออกแบบให้กลมกลืนกับสภาพท้องถิ่น
3. การก่อสร้างอาคารบนพื้นที่ที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับการศึกษาหน้าที่ของอาคารนั้น ๆ ไม่ควรพิจารณาแค่นโยบายเพียงอย่างเดียว
4. ก่อนที่จะสร้างอาคารควรคำนึงถึงวิธีที่นักท่องเที่ยวจะสามารถเดินทางไปยังอาคารนั้น ๆ ได้อำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว

5. ควรมีการใช้ความสัมพันธ์ในระบบนิเวศ "ecotechniques" เพื่อส่งเสริมการวางแผนทางกายภาพในการออกแบบ และก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การใช้ระบบพลังงานแสงอาทิตย์ การเก็บสำรองน้ำฝนเพื่อนำมาใช้ เป็นต้น

6. การออกแบบศูนย์ "ecotourism" ควรให้มีกระท่อม ทางเดินธรรมชาติ ป้ายสื่อความหมาย หอสังเกตการณ์ ควรมีระบบเก็บสำรองพลังงาน และส่วนที่พักอาศัยของเจ้าหน้าที่และนักวิจัย

7. ที่พักสำหรับนักนิยมธรรมชาติควรมีความเรียบง่าย สะอาด แต่สะดวกสบาย นักนิยมธรรมชาติชอบที่จะแสวงหาสถานที่แปลก และมีความงามตามธรรมชาติมากกว่าป่าคอนกรีต และความหรูหราฟุ่มเฟือยในเมืองกรุง

8. ถนน ทางเดิน ควรให้มีลักษณะตามธรรมชาติแวดล้อมด้วยต้นไม้ และเนินเขา เป็นต้น ควรออกแบบให้เข้าไปตามสภาพภูมิประเทศมากกว่าที่จะตัดผ่านภูเขาหรือสิ่งกีดขวางอื่น ๆ และควรออกแบบเพื่อให้ช่วยลดการพังทลาย จึงควรมีระบบระบายน้ำที่ดี

9. แม้ว่าถนนจะช่วยให้นักท่องเที่ยวดูสัตว์ได้ใกล้ ๆ แต่ควรหลีกเลี่ยงพื้นที่บางแห่ง เช่น แหล่งผสมพันธุ์นก

นอกเหนือจากแนวทางเหล่านี้ ยังมีแนวทางที่จะช่วยในการประเมินความเหมาะสม และปริมาณการพัฒนาพื้นที่ ดังนี้

1. ทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องมีจุดมุ่งหมาย
2. ออกแบบเพื่อนักท่องเที่ยว แม้ว่าจะมีขีดจำกัดแต่ก็มีความปลอดภัย และสะดวกสบาย
3. ออกแบบโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของทรัพยากร โดยเฉพาะขีดความสามารถของสภาพแวดล้อม และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
4. รูปแบบ และหน้าที่น่าพอใจ มีความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม
5. คำนึงถึงความต้องการด้านเทคนิค

6. ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และปลอดภัย
7. สำรวจแนวทางในการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในระยะยาว
8. หากมีงบประมาณจำกัด ให้เริ่มก่อสร้างจากสิ่งก่อสร้างง่าย ๆ จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ แฝก ก่อนแล้วค่อยสร้างอาคารถาวรภายหลัง

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถจำแนกสิ่งอำนวยความสะดวกออกเป็น 4 ประเภท (นภวรรณ, 2542) ดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และป้องกันอันตรายให้กับผู้มาเยือน เช่น ทางเดินเท้า และเส้นทางศึกษาธรรมชาติต่าง ๆ ทางจักรยาน ถนน ที่จอดรถ ระบบขยะ ระบบกำจัดน้ำเสีย ห้องสุขา ป้ายคำเตือน เป็นต้น
2. สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ และศึกษาธรรมชาติ/ศึกษาวัฒนธรรม เช่น คู่มือ หมุดบอกตำแหน่งใช้คู่กับแผ่นพับ นิทรรศการริมทาง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ เช่น พื้นที่กางเต็นท์ บ้านเดี่ยว เรือนแถว ระบบน้ำใช้ ระบบไฟส่องสว่าง ร้านจำหน่ายอาหาร
4. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ เช่น ป้อมยาม/ด่านตรวจ อาคารที่ทำการ อาคารสนับสนุนต่าง ๆ บ้านพักเจ้าหน้าที่โดยได้เน้นการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในลักษณะของการประหยัดพลังงาน และลดของเสีย การบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่

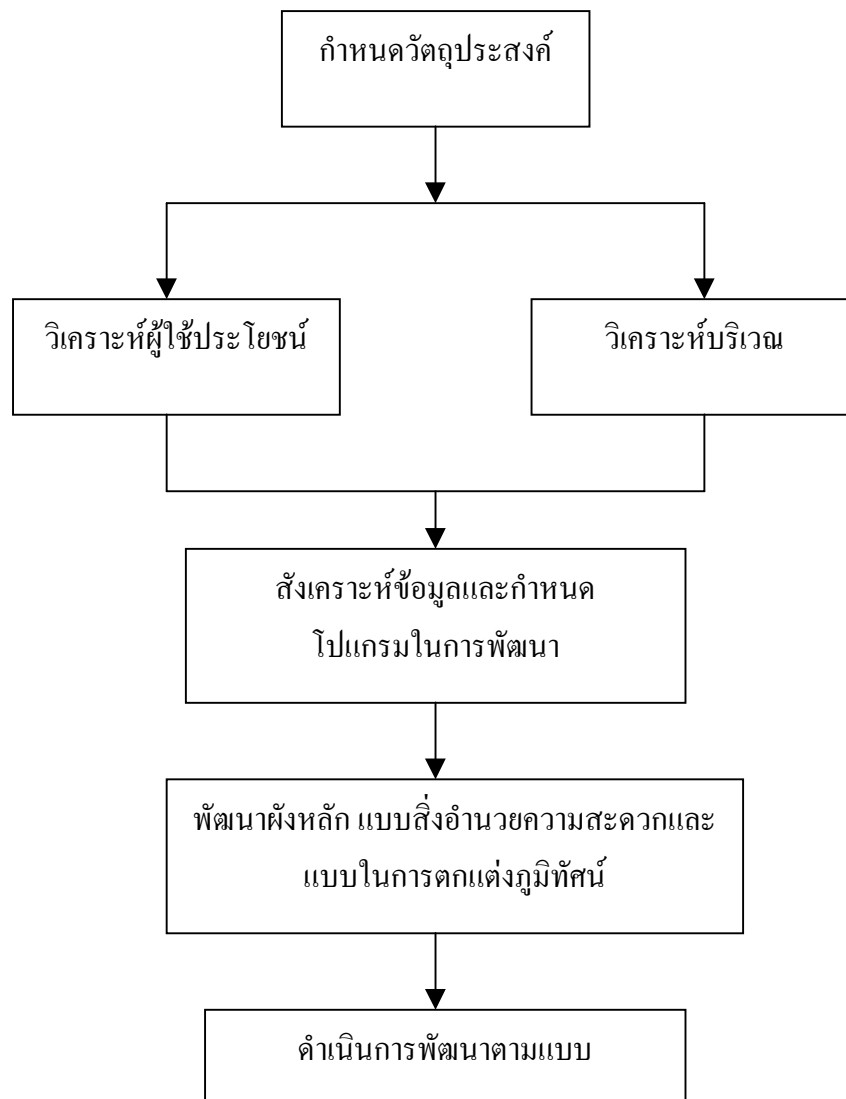
สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญอันดับต้น ๆ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันรักษาธรรมชาติ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ และศึกษาธรรมชาติ ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความสะดวกสบาย และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จะมีความสำคัญในอันดับรองลงมา อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มียกเว้นตายตัวเกี่ยวกับชนิด ปริมาณ และขนาดของสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ลักษณะที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งขึ้นอยู่กับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว (site setting) และวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการพื้นที่แต่ละแห่งเป็นหลัก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

กระบวนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

กระบวนการพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกับการวางแผนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนในระดับบริเวณหรือการวางแผนบริเวณซึ่งมีกระบวนการโดยสรุปดังนี้ (นภวรรณ, 2542)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของแหล่งหรือวัตถุประสงค์ของบริเวณ
2. การวิเคราะห์ผู้ใช้ประโยชน์ (user analysis) ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเพื่อทำความเข้าใจกับลักษณะของผู้ใช้ประโยชน์แต่ละกลุ่มว่ามีความคิดเห็น ความต้องการที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดขึ้นในพื้นที่ซึ่งอาจทำด้วยวิธีการสังเกตควบคู่กับการใช้แบบสอบถาม หรือสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ใช้ประโยชน์รวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลัง และรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทุกลักษณะ
3. การวิเคราะห์บริเวณ (site analysis) ซึ่งในกระบวนการวิเคราะห์จะต้องสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลที่จำเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยทางธรรมชาติ ปัจจัยด้านสุนทรียภาพ และปัจจัยด้านวัฒนธรรมและการใช้ที่ดินเดิม
4. การสังเคราะห์ข้อมูลและกำหนดโปรแกรมในการพัฒนา เป็นการสรุปเกี่ยวกับศักยภาพของบริเวณเพื่อกำหนดความเหมาะสมของกิจกรรมในแต่ละบริเวณทั้งกิจกรรมของผู้มาเยือน และกิจกรรมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
5. การพัฒนาผังหลัก และการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน เป็นการแสดงตำแหน่งที่ตั้งขององค์ประกอบทุก ๆ ส่วนของบริเวณในผังแม่บท ซึ่งจะต้องมีการกำหนดเขตการใช้ที่ดินที่ชัดเจนมีการกำหนดทางเลือกในการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ
6. การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก และตกแต่งภูมิทัศน์ เป็นการนำแนวคิด และหลักการในการออกแบบมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดรูปแบบของสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละบริเวณให้เหมาะสม

7. การพัฒนาตามแบบ เป็นการนำแบบสิ่งอำนวยความสะดวก และแบบในการตกแต่งภูมิทัศน์ไปพัฒนาในพื้นที่จริง โดยจะต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการพัฒนา การลดของเสีย การนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ การใช้เทคโนโลยี และช่างในท้องถิ่นเพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการพัฒนาสู่ชุมชนดังกระบวนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่มา: นภวรรณ (2542)

ปัจจัยอื่นๆ ยังไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนสำหรับการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างไรก็ตามก็ตีกรมอุทยานแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (US National Park Service หรือ USNPS) ได้พยายามกำหนดแนวทางในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ขึ้นโดยมีประเด็น ดังนี้ (นภวรรณ และคณะ, 2541)

1. สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทอาคาร ควรให้ความสำคัญกับเรื่องแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ ทิศทางลม และความผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว
2. ระบบคมนาคม ภายในแหล่งท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับเส้นทางคมนาคมทางเลือก เช่น ทางจักรยาน ทางเดินเท้า ทางจี่มี้า ทางสำหรับพายเรือ ฯลฯ ควบคู่กับระบบถนน ลานจอดรถที่เป็นมาตรฐาน และระบบป้าย สัญลักษณ์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทาง และที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน
3. ระบบสาธารณูปโภค เน้นระบบที่ใช้พลังงานอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์น้ำ กำจัดน้ำเสีย และของเสียอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่
4. การออกแบบโดยภาพรวม ให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาทั้งใน และนอกแหล่งท่องเที่ยว และให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อผู้ใช้ประโยชน์ สิ่งอำนวยความสะดวก/ผู้มาเยือนอย่างต่อเนื่อง

ในการพัฒนา และออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกควรยึดหลักสากลที่ว่าด้วยการออกแบบเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นแม่บทแต่แบบแนวคิดสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละประเภท และกลยุทธ์ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยภาพรวมของประเทศควรได้รับการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์จริงภายในประเทศมากขึ้นเพื่อความเหมาะสมในการปรับใช้กับแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างแท้จริง

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติ

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวนั้น อาจเป็นสาเหตุให้สิ่งนั้นถูกทำลายได้ง่าย และยากแก่การดูแลรักษา ซึ่งการกระทำของนักท่องเที่ยวที่ก่อความเสียหายต่อสาธารณสมบัติหรือมีพฤติกรรมการทำลายนี้จะพบเห็นได้เสมอในอุทยานแห่งชาติ

และจะมีผลต่อฝ่ายจัดการพื้นที่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซม เพราะหากปล่อยให้เกิดความเสื่อมโทรมขึ้นเท่ากับเป็นการลดคุณค่าทางการท่องเที่ยวของพื้นที่ไป และยังเป็นการดึงดูดให้มีการทำลายเพิ่มขึ้น ประการสำคัญ คือ จะต้องออกแบบก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของพื้นที่ และความเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ เพราะจะทำให้การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ทำลายสิ่งแวดล้อมน้อยลง

ข้อควรพิจารณาในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดในการออกแบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable design) เป็นแนวคิดที่ควรนำมาพิจารณาในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

การออกแบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมุ่งที่จะใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในอนาคตที่มีความเหมาะสม และผสมผสานกลมกลืนกับรูปแบบ และขนาดของชีวภูมิภาค (bioregional pattern and scales) รักษาไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบจากการพัฒนาตามแบบที่กำหนดต่อทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับโลก ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์จะสูญเสียคุณภาพชีวิตที่เคยมี และการพัฒนาเศรษฐกิจหยุดชะงัก แนวคิดนี้เพียงแต่สนับสนุนให้มนุษย์บริโภคดำเนินกิจกรรมการพัฒนาอย่างประหยัดและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมมากขึ้น

ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน กำหนดหลักการที่สำคัญในการออกแบบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับสิทธิของบุคคล และธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้องค์ประกอบทั้งสองส่วนอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อหนุน และสามารถคงไว้ซึ่งความหลากหลายของกันและกันอย่างยั่งยืน
2. ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ต่อการเชื่อมโยงภายในระหว่างองค์ประกอบทุกส่วนของระบบธรรมชาติ และผลกระทบจากการออกแบบต่อองค์ประกอบแต่ละส่วนในทุกระดับ
3. เคารพในความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณ สิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจกับวัตถุ และพิจารณาองค์ประกอบทุกส่วนทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมภายในชุมชน/สังคมที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบ

4. คำนึงถึงผลกระทบทางตรง และทางอ้อมของการพัฒนาอันเป็นผลมาจากการออกแบบ ต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ และระบบธรรมชาติ
5. สร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าในระยะยาว และไม่สร้างปัญหา/ผลกระทบในการบำรุงรักษา การบริหารจัดการ ตลอดจนปัญหาด้านความปลอดภัย ให้กับคนรุ่นหลังที่ต้องรับผิดชอบดูแล ใช้ประโยชน์ ตลอดจนยึดถือเป็นมาตรฐาน/แบบอย่าง
6. สนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรในการพัฒนาอย่างคุ้มค่า และไม่มีของเสีย
7. ออกแบบเพื่อให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า
8. ตระหนักเสมอว่าสิ่งใดที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์จะคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน และการออกแบบ ไม่สามารถแก้ปัญหาในทุก ๆ เรื่อง ดังนั้นจึงไม่ควรที่จะออกแบบเพื่อที่จะเอาชนะ/ควบคุมธรรมชาติ หากแต่ควรปล่อยให้ธรรมชาติเป็นแม่แบบหรือผู้ชี้นำการออกแบบ

แนวคิดและทฤษฎีด้านการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

หลักการ และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การกำหนดแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวโดยรวมปรับสภาพ การจัดการเข้าสู่กระแสโลกที่เปลี่ยนแปลง ขอบเขตของการพัฒนาครอบคลุมในทุกองค์ประกอบ ทุกส่วนของการท่องเที่ยว (ส่วนอุทยานแห่งชาติ, 2539)

คำว่า "sustainable tourism" หรือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีนัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องดำรงอยู่ได้
2. มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมอย่างสม่ำเสมอ

3. ทรัพยากรท่องเที่ยว (แหล่งท่องเที่ยว) ยังคงรักษาความสวยงาม และดึงดูดให้คนเข้ามาท่องเที่ยวไม่เสื่อมคลาย

4. กิจกรรมบริการมีกำไร

5. ผลกระทบธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม จะต้องมีน้อยที่สุด หรือ ไม่มีผลกระทบเลย

6. ต้องมีการจัดการที่ดีในแหล่งท่องเที่ยว

จากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถที่จะกำหนดหลักการของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ ดังนี้

1. sustainable resource using : การอนุรักษ์ และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจระยะยาว

2. reduction over-consumption and waste : การลดการบริโภคที่มากเกินไป การลดของเสีย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว

3. maintaining driver : การรักษา และส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4. integrating tourism into planning : การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. supporting local economies : การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

6. involving local communities : การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากร และสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. consulting stakeholders and public : การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. training staff : การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ

9. marketing tourism responsibly : การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ และเคารพในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว จะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10. undertaking research : การวิจัย และติดตามการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

แนวคิดและทฤษฎีด้านความคิดเห็นและนักท่องเที่ยว

ความหมายของความคิดเห็น (opinions)

ได้มีผู้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายท่าน อาทิเช่น ดังต่อไปนี้

Hilgard (1962) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า คือ การพิจารณาตัดสิน หรือความเชื่อที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปรผลให้พฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

Webster (1996) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า หมายถึง ทรศนะ การพิจารณาตัดสินใจ หรือการประเมินในใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (particular matter) ความคิดเห็นจึงเป็นความรู้สึกในใจ และถ้าความคิดเห็นนั้นถูกยึดถืออย่างมั่นคงก็จะกลายเป็นความเชื่อมั่น (conviction) ส่วนทรศนะ (view) เป็นความคิดเห็นที่ถูกต่อเติมด้วยอคติ (bias) ไม่มากก็น้อย

Morgan and King (1971) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่เกิดขึ้นจากทัศนคติ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการยอมรับ หรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง ของบุคคลหรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่มีอาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

Kolesnik (1970) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย หรือการลงความเห็น ที่เกิดจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่น ๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้

สุชา (2524) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งแต่ไม่เป็นลักษณะ ที่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติ คนเราจะมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของ ทัศนคติ

จากความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความเชื่อ หรือทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณา และประเมินค่า ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็น อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับความรู้เพิ่มเติม และโดยมากความคิดเห็นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

ความสำคัญของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ และความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจ ความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลง ระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความ เรียบร้อย และความพอใจของทุกฝ่าย โครงการพัฒนาใดๆ ก็ตามจะทำสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย อย่างแท้จริงแล้วก็ควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน และการรับฟังความคิดเห็นจาก ประชาชนต่อโครงการจะเกิดผลดีต่อโครงการก็จะช่วยให้โครงการนั้น สอดคล้องเป็นไปตาม ความต้องการของทุกฝ่าย

ประเภทของความคิดเห็น

Remmers et al. (1965 อ้างถึงใน วาชรรัตน์, 2546: 7) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประเภท คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ การรักจนหลงงูชา ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดยึดติดกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

Oskamp (1977 อ้างถึงใน วาชรรัตน์, 2546: 7-8) กล่าวสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นมี 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรม และสรีระ คือ อวัยวะต่างๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัส ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นที่ไม่ดีของบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้รับประสบการณ์ด้วยตนเอง กระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความพึงใจ และเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะอยู่ใกล้ชิด และให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก จึงมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็ก

4. ทักษะและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมต้องมีกลุ่มสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หรือหน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนกันหรือต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

5. สื่อมวลชนหรือสิ่งต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรา ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

Foster (1952) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามีปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรง และจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น รูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นจากของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจ ค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

วิธีวัดความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นต่างๆ ไปจะต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และ มีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยจะให้ผู้ที่ตอบคำถามเลือกตอบแบบสอบถาม

การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐาน (positive) หรือปฏิเสฐ (negative)

พินิจ (2538) ได้เสนอแนะว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นออกมาในลักษณะเช่นไร

การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาใด ๆ ในอุทยานแห่งชาติเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผนการจัดการพื้นที่เพื่อให้การจัดการพื้นที่นั้นได้รับการสนับสนุน และร่วมมือจากนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะการวางแผน หมายถึง การพัฒนาหรือการกระทำกิจกรรมใด ๆ อย่างมีระบบ และมีขั้นตอน ซึ่งเปรียบเสมือนความพยายามของมนุษย์ที่จะจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย และค่านิยมของสังคม ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าวิธีที่ทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วิธีการอย่างมีระบบแบบแผน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อตัดสินใจในการเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม (สุรเชษฐ์, 2525: 7-8 อ้างถึงใน อภิวัชรธน์, 2534) การให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจเกี่ยวกับพื้นที่นั้นทนทานการทำให้ นักจัดการกำหนดแผนงานจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้ (Ort, 1979: 46-47)

การพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติใด ๆ จะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายจัดการพื้นที่ และฝ่ายนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติที่พัฒนาแล้วได้เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาพื้นที่ของตน นอกเหนือจากความคิดเห็นของฝ่ายจัดการพื้นที่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแผนงานพัฒนาพื้นที่อย่างยิ่งด้วย (จิรนุช, 2534)

การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาตินั้น เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวจะมีผลต่อนักท่องเที่ยวในการเข้าไปใช้พื้นที่อุทยานแห่งชาติ

นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นจะต้องกระทำกับบุคคลทุกกลุ่มที่เข้ามาใช้ประโยชน์ มิใช่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษ ในการนี้ฝ่ายจัดการพื้นที่จะต้องยอมรับข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยความเป็นธรรมและเป็นกลางเสมอ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการวางแผนการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และเป็นแนวทางให้ระดับผู้บริหารได้นำผลประโยชน์มาใช้ในการพิจารณาเพื่อให้ได้ผลดีทั้งในปัจจุบัน และอนาคตด้วย

Sharpe (1976) ได้อธิบายว่า การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการ โครงการพัฒนาควรจะดำเนินการก่อนการพัฒนาเสมอ ทั้งนี้เพราะการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่ และมีแนวโน้มจะป้องกันรักษาพื้นที่นั้นมากขึ้น นอกจากนี้การทำลายทรัพย์สินของอุทยานแห่งชาติ ซึ่งส่วนมากเกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์หรือนักท่องเที่ยว ดังนั้นการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสภาพทั่วไปของพื้นที่ การจัดการพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ที่อุทยานนำมาใช้ต่อนักท่องเที่ยวเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและความต้องการที่แท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในกำหนดแผนงานพัฒนาต่าง ๆ ของฝ่ายจัดการพื้นที่อย่างมาก

วิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูล และวัดค่าความคิดเห็นที่นิยมใช้กันทั่วไป คือ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์โดยการตอบแบบสอบถามเป็นวิธีการที่ดีมาก เพราะสามารถรวบรวมข้อคิดเห็นจากประชาชนได้ง่าย และวิเคราะห์ได้ลึกซึ้งกว่าวิธีอื่น ๆ แต่ปัญหาที่พบ คือ การสร้างแบบสอบถามที่มีคุณภาพซึ่งสามารถวัดความคิดเห็นได้ตรงกับเรื่องราวที่ต้องการ และมีความเชื่อถือได้สูงจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการสนับสนุนจากฝ่ายจัดการอย่างจริงจัง (Morgan and King, 1971: 516 อ้างถึงใน พันทิพา, 2530)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นั้น มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือมีลักษณะใกล้เคียงกัน ในส่วนของความคิดเห็นต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละประเภท ดังนี้

อภิวรรณ (2534) ศึกษาความคิดเห็นนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาสถานที่พักแรมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 219 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับสภาพทั่วไปของที่พักแรม และส่วนบริการมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ยกเว้นสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำ ส้วม ปริมาณ และคุณภาพของน้ำใช้ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปรับปรุงที่พักแรม และส่วนบริการในด้านต่างๆ แต่ในด้านการพัฒนาที่พักแรมเพิ่มขึ้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่นักท่องเที่ยว

เห็นด้วยเพียงครั้งหนึ่ง และมีนักท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่งไม่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ เพราะจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่หากมีการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวมากเกินไป

คมกริช (2534) ทำการศึกษาขีดความสามารถทางจิตวิทยาในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ บริเวณน้ำตกเหวสุวัต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยที่ผลการศึกษานำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมกับความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า ในด้านความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อความสะดวกของที่จอดรถ สภาพทั่วไปของทางเดินเท้า สภาพแผ่นป้าย และสัญลักษณ์สื่อความหมาย ที่ตั้งของร้านอาหารและปริมาณห้องสุขา นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางต่อความสะดวกของห้องสุขา และมีความพึงพอใจในระดับน้อยต่อที่รองรับขยะ

นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนะในการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก กล่าวคือ บริเวณน้ำตกเหวสุวัตมีปริมาณที่รองรับขยะไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะ และที่มีอยู่มีลักษณะชำรุดไม่สมบูรณ์ จึงควรจัดทำให้มีปริมาณที่มากขึ้น ในด้านห้องสุขาหญิงที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากจึงควรเพิ่มปริมาณห้องสุขา และปรับปรุงในด้านความสะดวกของห้องสุขาด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทแผ่นป้าย และสื่อความหมายไม่ค่อยชัดเจน และมีจำนวนน้อย โดยเฉพาะแผ่นป้ายบอกทิศทางเข้าออกบริเวณลานจอดรถ ซึ่งควรมีการติดตั้งให้อยู่ในตำแหน่งที่สังเกตเห็นได้ง่าย

ปรีชา (2541) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้มาเยือนต่อการบริการด้านนันทนาการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระบุรี และนครราชสีมา พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จัดบริการด้านนันทนาการท่องเที่ยวทั้ง 5 หมวด ได้แก่ หมวดร้านค้า ผู้ให้ข้อมูลให้มีร้านค้าที่น้ำตกผากล้วยไม้ และที่น้ำตกเหวนรกมากกว่า 1 ร้าน แต่ไม่คาดหวังให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ดำเนินการให้มีร้านค้าที่น้ำตกเหวสุวัตมากกว่า 2 ร้าน และบริเวณที่ทำการมากกว่า 8 ร้าน หมวดสถานที่กางเต็นท์ ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังให้บริเวณที่กางเต็นท์มีห้องน้ำ สุขา และจัดป้ายสื่อความหมายธรรมชาติให้มากกว่าเดิม แต่ไม่คาดหวังให้เพิ่มจำนวนลานจอดรถมากกว่าเดิม หมวดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังให้มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และบริการนำเที่ยว นิทรรศการ และพิพิธภัณฑสถานอย่างครบถ้วน โดยให้มีห้องน้ำ-สุขา มุมอ่านหนังสือ ลานจอดรถขนาดใหญ่ และโรงประชุมไว้บริการ หมวด

หอคูสต์ว์ ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังให้ผู้มาเยือน ไม่ควรนำยานพาหนะเข้าไปที่หอคูสต์ว์ และควรให้มีเจ้าหน้าที่ไปร่วมในการคูสต์ว์ทุกครั้ง หมวดทางเดินศึกษาธรรมชาติ ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จัดทำป้ายสื่อความหมายธรรมชาติและป้ายบอกเส้นทาง และทำทางเดินเท้าให้สะดวกเดินได้สะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันทิพา (2530) ที่พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในส่วน of สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทห้องส้วมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรจะสร้างเพิ่มเติม เพราะนอกจากจะช่วยในการศึกษาธรรมชาติของสัตว์ได้อย่างใกล้ชิด ในด้านการก่อสร้างที่พักแรม นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการที่จะจัดสร้างที่พักแรมหลายประเภท โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ ส่วนด้านการบริการอื่น ๆ นั้นสมควรพัฒนาในเรื่องของทางเดินเท้า ห้องน้ำ-ห้องส้วม และศาลาที่พักชมวิว รวมทั้งให้มีการพัฒนาในเรื่องของป้ายคำเตือน และการดำเนินการภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

อุมา (2544) ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยการใช้ปัจจัยทางธรรมชาติ และปัจจัยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อชี้วัดความประทับใจของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา : อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยความหลากหลายทางธรรมชาติ และปัจจัยอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาหลวง และประเมินความประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งจัดกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยวตามระดับความประทับใจ โดยใช้แบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว จำนวน 156 ราย และแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา 3 ราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มปัจจัยความปลอดภัย ปัจจัยทางเดินเท้า และปัจจัยข้อมูลสถานที่มีผลต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด กลุ่มปัจจัยห้องน้ำ ปัจจัยบ้านพัก ปัจจัยลานจอดรถ และปัจจัยโทรศัพท์ที่มีผลต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งเที่ยวน้อยที่สุด

จิรนุช (2534) ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนนโยบายของรัฐให้เอกชนรับสัมปทานพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ มีการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่แบ่งการวัดออกเป็น 4 ด้าน คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยทั่วไป ความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก ๆ ที่มีอยู่ ความคิดเห็นต่อการลงทุนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการในอนาคต และความคิดเห็นต่อการลงทุนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะอย่าง โดยให้นักท่องเที่ยวที่เลือกเป็นตัวอย่าง จำนวน 365 คน พบว่า ทางด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก ๆ นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยเห็นด้วยกับจำนวนที่พักแรม ร้านอาหาร แต่ทางด้านคุณภาพ การบริการ

ต้องมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น นอกจากนี้ตัวแปรบางตัวของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยกับแนวคิดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้นักท่องเที่ยวควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และควรมีการกำหนดเขตสำหรับการพัฒนาควรระบุชนิด ปริมาณ และขนาดของสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันทิพา (2530) ที่ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เนื่องจากเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างมากในการจัดการพื้นที่ แต่มีข้อแม้ว่าต้องมีการกำหนดเขต และขนาดของพื้นที่ในการพัฒนา และนักท่องเที่ยวมีความต้องการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 5 อันดับแรก เรียงตามลำดับ ดังนี้

1. บ้านพัก
2. ห้องน้ำ-ห้องส้วม
3. น้ำดื่ม-น้ำใช้
4. ค่ายพักแรม
5. ร้านอาหาร

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จากการให้คะแนนความเหมาะสมของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความเหมาะสมกับขนาด และความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ความกลมกลืนกับธรรมชาติ ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ประโยชน์ใช้สอย ความสะดวกในการบำรุงรักษา/การบำรุงรักษา ความอ่อนไหวต่อพฤติกรรมทำลาย การใช้วัสดุท้องถิ่น การคงไว้/รักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบเกณฑ์การให้คะแนนของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของแต่ละปัจจัย กรณีศึกษา : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีอุปกรณ์ และวิธีการศึกษา ดังนี้

อุปกรณ์ในการศึกษา

1. เอกสารข้อมูลพื้นฐานอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมสำเร็จรูป
3. แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย คำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อการประเมินระดับความเหมาะสมของการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวก ทั้ง 27 ชนิด เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขความ
ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับพื้นที่ และความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อรองรับ
การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สามารถแบ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ได้มาจากการค้นคว้าเอกสาร รายงานการวิจัย หนังสือ วิทยานิพนธ์ และสถิติต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา ซึ่งรวบรวมจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ อาทิเช่น สำนัก
หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สภาวิจัยแห่งชาติ

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ได้จากการสอบถามผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ สอบถามผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่พักค้างแรมในบริเวณอุทยานแห่งชาติ และมีอายุ 15 ปีขึ้นไป

โดยผู้ศึกษาอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับคำถามในแบบสอบถาม รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัยให้ผู้ช่วยวิจัยทราบและเข้าใจชัดเจนก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล คือ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547

สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่งนั้น ได้จากการใช้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่ผ่านเข้าออกอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปีงบประมาณ 2545 โดยใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า $n = \frac{695,740}{1 + 695,740(0.05)^2}$

$$n = 399.78 \text{ ชุด}$$

ได้ขนาดตัวอย่าง เท่ากับ 400 ชุด

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา จึงได้จัดวางแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ สถานภาพการสมรส จำนวนครั้งที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประเภทของการประกอบกิจกรรม จำนวนวันในการพักค้างแรม จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ รวมถึงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งนำเสนอข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ในรูปของตารางความถี่ ร้อยละ

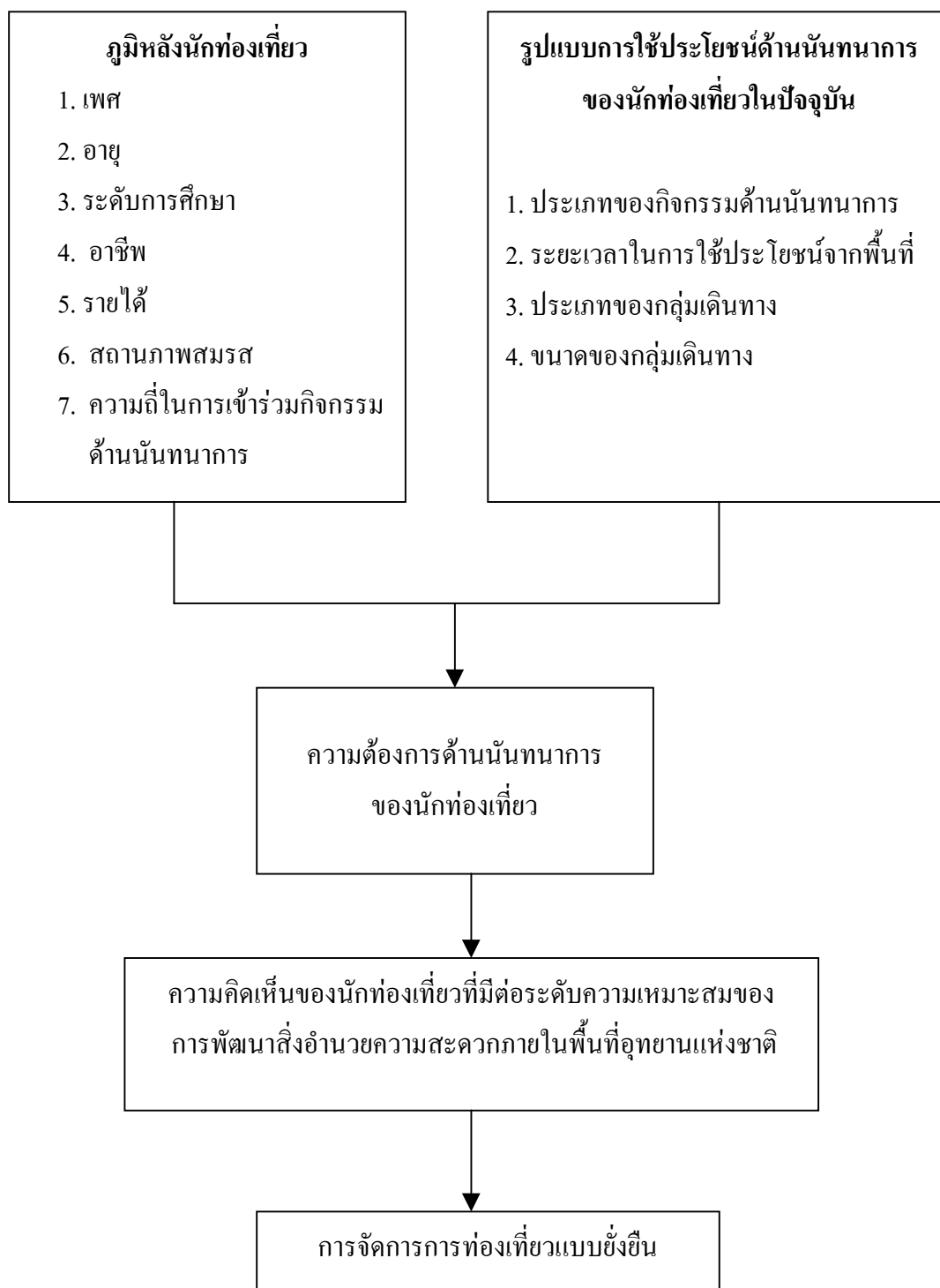
2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เลือกศึกษาด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสามารถแยกพิจารณาได้เป็นกรณีดังนี้

2.1 เพื่อประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighted score equation) โดยมีปัจจัยที่ใช้พิจารณาความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกจากผลการศึกษาของ ดร.ชนิ (2543) ที่ได้ทำการประเมินแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่อนุรักษ์ผืนป่าตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในการประเมินระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้ ดังนี้

- 1) ความเหมาะสมกับขนาด และความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
- 2) ความกลมกลืนกับธรรมชาติ
- 3) ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- 4) ประโยชน์ใช้สอย
- 5) ความสะดวกในการบำรุงรักษา/การบำรุงรักษา
- 6) ความอ่อนไหวต่อพฤติกรรมทำลาย
- 7) การใช้วัสดุท้องถิ่น
- 8) การคงไว้รักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
- 9) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.2 การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ สถานภาพการสมรส จำนวนครั้งที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประเภทของการประกอบกิจกรรม จำนวนวันในการพักผ่อน จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ การถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression) และค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ R-squared, Adjusted R-squared, t-statistic และ F-statistic มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา (ภาพที่ 2)

กรอบแนวคิดการศึกษา

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

1. ประวัติความเป็นมา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในสมัยอดีต มีราษฎรจากบ้านท่าด่าน และบ้านท่าชัย จังหวัดนครนายก ได้พากันอพยพมาตั้งบ้านเรือนบนเขาใหญ่ เพื่อล่าสัตว์และเก็บหาของป่าขายเป็นอาชีพหลัก มีการแผ้วถางป่าเพื่อปลูกข้าวและพริกใช้เป็นอาหารในครัวเรือน ต่อมาเมื่อจำนวนประชากรมากขึ้น รัฐบาลได้ยกฐานะของหมู่บ้านขึ้นเป็นตำบลเขาใหญ่ขึ้นอยู่กับอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ทางกรมได้มีคำสั่งให้ยุบตำบลเขาใหญ่ พร้อมกับอพยพราษฎรทั้งหมดไปอยู่ในที่ราบตอนล่าง ด้วยเหตุผลที่ว่าเขาใหญ่เป็นที่หลบซ่อนตัวของโจรผู้ร้ายในคดีสำคัญอีกเป็นจำนวนมาก ยากต่อการติดตามปราบปราม ดังนั้นสภาพหมู่บ้านที่ทำมาหากินบนเขาใหญ่จึงแปรสภาพเป็นทุ่งหญ้าคา ดังปรากฏให้เห็นทั่วไปตามสองข้างถนนพระราชดำริ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับหนองจิ่ง

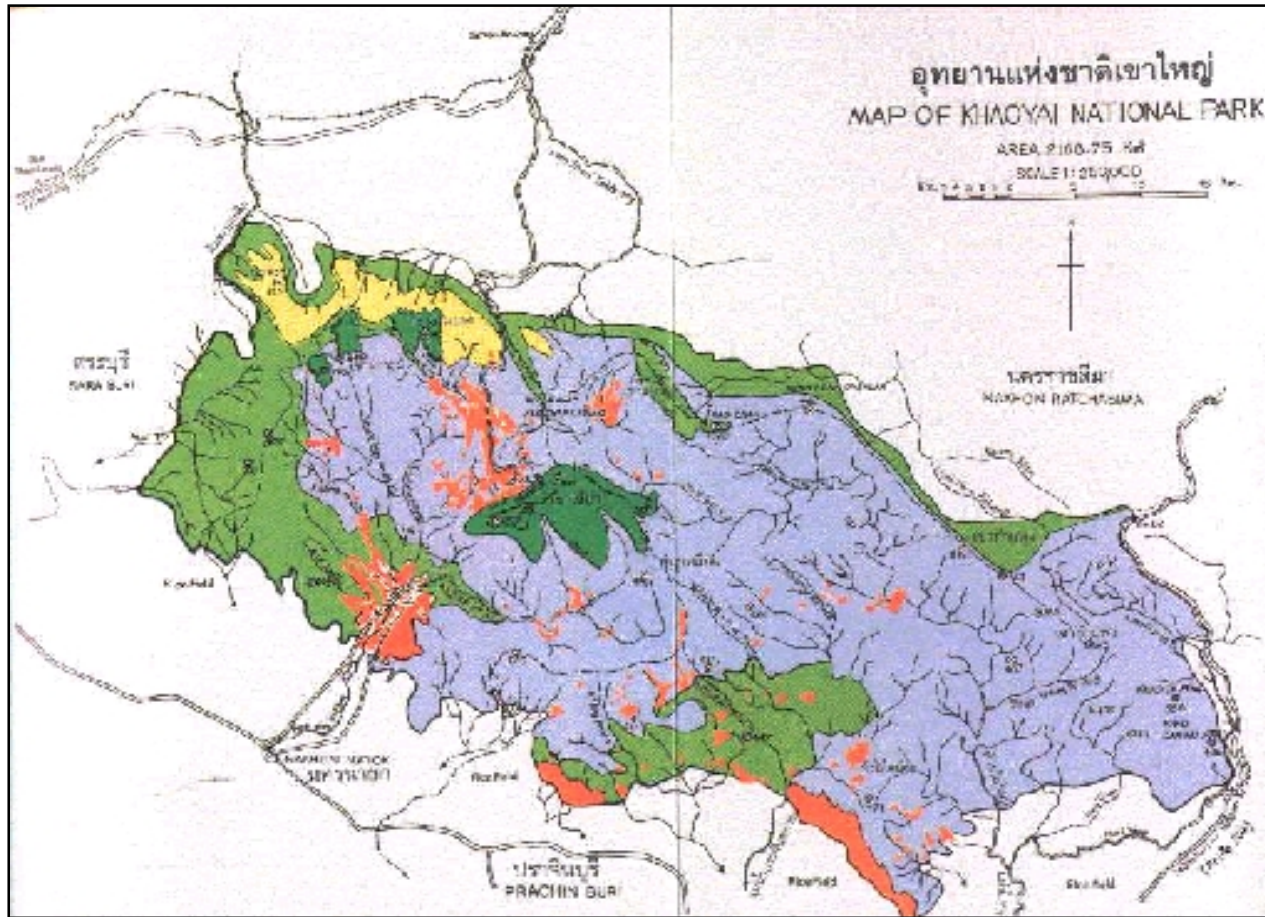
หลังจากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2502 ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและกระทรวงมหาดไทยร่วมมือ และประสานงานกัน เพื่อจัดตั้งระบบอุทยานแห่งชาติขึ้นในประเทศไทย และหลังจากที่ Dr. G.C. Ruhl ผู้เชี่ยวชาญด้านอุทยานแห่งชาติของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ได้เสนอแนะต่อรัฐบาลไทยในการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขาใหญ่จึงได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ไม่เพียงแต่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางสำหรับชาวไทยเท่านั้น ยังเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่า เป็นอุทยานแห่งชาติที่ดีที่สุดในประเทศภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะการเดินทางที่ง่ายมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม และอุดมไปด้วยพืชพรรณและสัตว์ป่านานาชนิด นอกจากนี้เขาใหญ่ยังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญต่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการใช้สอยของชุมชนรอบเขาใหญ่ ด้วยความสำคัญดังกล่าว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงได้รับการยกย่องและได้รับการพิจารณาจัดให้เป็นอุทยานมรดกของกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN Heritage Parks and Reserves)

2. ที่ตั้งและอาณาเขต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาพนมดงรัก ระหว่างเส้นละติจูดที่ 14° 05 ถึง 14° 15 เหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 101° 05 ถึง 101° 50 ตะวันออก หรือบริเวณขอบด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ราบสูงโคราช มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี ร้อยละ 53 จังหวัดนครนายก ร้อยละ 25 จังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 17 และจังหวัดสระบุรี ร้อยละ 5 รวมพื้นที่ 2,168 ตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่วางรอบตามแนวเขตอุทยานแห่งชาติระยะทางประมาณ 400 กิโลเมตร มีหมู่บ้านรอบแนวเขตประมาณ 114 หมู่บ้าน 28 ตำบล 11 อำเภอ 4 จังหวัด

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่อุดมสมบูรณ์ และกว้างขวางที่สุดในภูมิภาค มีสภาพป่าถึง 5 ชนิด ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเขา ป่าทุ่งหญ้า (ภาพที่ 3) ประกอบด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ ทั้งที่มีค่าหายาก พืชสมุนไพร และอื่นๆ ไม่ต่ำกว่า 2,000 ชนิด เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งสัตว์ป่าบางชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น กระต๊อง นกเงือก เสียงผา มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ 64 ชนิด นกต่าง ๆ ประมาณ 318 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกประมาณ 70 ชนิด อีกทั้งเป็นสถานที่ที่มีทัศนียภาพสวยงาม จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศทั่วโลก

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	จด	ป่าสงวนแห่งชาติภูหลวง		
		ตำบลพญาเย็น	อำเภอปากช่อง	จังหวัดนครราชสีมา
		ตำบลโป่งตาลอง	อำเภอปากช่อง	จังหวัดนครราชสีมา
		ตำบลหมูสี	อำเภอปากช่อง	จังหวัดนครราชสีมา
ทิศใต้	จด	ตำบลวังหมี	อำเภอวังน้ำเขียว	จังหวัดนครราชสีมา
		พื้นที่อำเภอประจันตคามและอำเภอเมือง		จังหวัดปราจีนบุรี
		อำเภอปากพลี		จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันออก	จด	ถนนสายนครราชสีมา-กบินทร์บุรี และอุทยานแห่งชาติทับลาน		
			อำเภอนาคี	จังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	จด	ป่ามวกเหล็ก-ทับกวาง	อำเภอแก่งคอย	จังหวัดสระบุรี

สัญลักษณ์

- ป่าเบญจพรรณ
- ป่าดิบเขา
- ป่าดิบแล้ง
- ป่าไร่ร้างหรือป่าหญ้า
- ป่าดิบชื้น

- เขตอุทยาน Boundary of National Park
- เขตจังหวัด Provincial Boundary
- ทางรถไฟ Railroad
- ถนน Road
- ทางเดินเท้า Trail
- จุดตั้งสถานีวัดระดับความสูง Spot elevation in meters
- ลำธาร Stream

ภาพที่ 3 พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ที่มา: มุลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (2544)

3. **ลักษณะภูมิประเทศ** ลักษณะทั่วไปของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน มีระดับความสูงแตกต่างกันตั้งแต่ระดับความสูง 80 เมตร จากระดับทะเลปานกลาง ตามแนวเขตอุทยานด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จนถึงระดับความสูง 1,351 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ในบริเวณตอนกลางของพื้นที่ด้านทิศตะวันออกภูมิประเทศเป็นที่ลาดต่ำ ส่วนทางทิศเหนือความลาดชันน้อยจนถึงปานกลาง ทิศทางของความลาดชันส่วนใหญ่มุ่งสู่ถนนมิตรภาพ ในขณะที่ทิศใต้และทิศตะวันตก มีลักษณะเป็นภูเขาชันโดดเด่นขึ้นมาจากที่ราบ ซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรนอกเขตอุทยานฯ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะคล้ายเป็นกำแพงภูเขาคตามแนวเขตอุทยานฯ จึงเรียกว่า เขากำแพง และเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาพนมดงรัก โดยมีเทือกเขาที่สำคัญอยู่ 8 ยอดด้วยกัน คือ เขาแหลม (1,325 เมตร) เขาร่ม (1,351 เมตร) และเขาเขียว (1,292 เมตร) บริเวณตอนกลางเขากำแพง (875 เมตร) บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือและเขาสามยอด (1,142 เมตร) กับเขาฟ้าผ่า (1,078 เมตร) บริเวณทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอุทยานฯ

4. ลักษณะทางธรณีวิทยาและดิน

4.1 **ธรณีวิทยา** โครงสร้างทางธรณีวิทยาของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นับว่าเก่าแก่มากแห่งหนึ่งของประเทศ การสร้างตัวทางธรณีวิทยาเป็นผลมาจากวัฏจักรของการทับถมของตะกอนการยกตัวของเปลือกโลก และการชะล้างพังทลายของดินและหิน สลับกับการระเบิดของภูเขาไฟในยุคพาลีโอโซอิก (paleozoic) หรือประมาณ 300-400 ล้านปีมาแล้ว พบว่าเป็นหินชุดโคราช หดกาญจนบุรี และชุกราชบุรี ซึ่งมีทั้งหินปูน หินทราย หินดินดาน และหินไดโอไรต์

ในยุคพาลีโอโซอิก พื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับการทับถมของตะกอนเป็นปริมาณมาก ตะกอนเหล่านี้ถูกพัดพามาตามลำน้ำ แล้วไปทับถมตามบริเวณที่ราบชายฝั่งจนมีความหนาถึง 3,000 เมตร ซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของการเกิดหินชุดกาญจนบุรีและนับว่าเป็นหินชั้นล่างสุดของหินที่ปรากฏในพื้นที่เขาใหญ่ เมื่อพื้นที่รอบ ๆ หยุดการผลิตตะกอน การชะล้างพังทลายในบริเวณนี้ก็เกิดขึ้นแทน ควบคู่ไปกับการยกตัวของเปลือกโลกทำให้น้ำทะเลซึ่งมีอยู่ในบริเวณนี้ไหลไปสู่จุดอื่นพร้อมกับการชะล้างพังทลายแบบรุนแรงอีกด้วย ต่อมาภายหลัง น้ำทะเลท่วมถึงพื้นที่อีก การพัดพาตะกอนมาทับถม ก็ตามมาอีกครั้ง น้ำทะเลบริเวณนี้มีอุณหภูมิค่อนข้างสูงระดับน้ำไม่ลึกและคล้ายคลึงกับบริเวณอ่าวไทย ตลอดจนมีทัศนียภาพใกล้เคียงกับพายุในปัจจุบัน หินปูนและหินดินดานเริ่มทับถมอยู่ตอนบนของหินกาญจนบุรีและถูกเรียกชื่อใหม่ว่าเป็นหินชุกราชบุรี ซึ่งสังเกตได้จากกรณีซากสิ่งมีชีวิตทางทะเลผสมอยู่ในเนื้อหิน ซึ่งมีอายุประมาณ 250 ล้านปี เรียกว่า

ยุคเพอร์เมียน (permian period) ในพื้นที่บางแห่งพบว่าตะกอนที่ทับถมเป็นหินซุคราชนูรีนี้มีความหนาถึง 2,300 เมตร

ต่อมาของเหลวที่สะสมอยู่ภายใต้เปลือกโลกมีการเคลื่อนไหวอย่างรุนแรง ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งต่าง ๆ ที่ผิวโลก สสารขนาดใหญ่มีความแข็งและหยาบโผล่ออกมาจากพื้นผิวของชั้นตะกอนตอนบน ทำให้พื้นผิวมีการม้วนตัวบิดเบี้ยวและตกเป็นร่องหินดินดานถูกเปลี่ยนไปเป็นหินชนวนและฟิลไลต์ หินทรายเป็นควอร์ตไซต์และหินปูนซุคราชนูรีกลายเป็นหินอ่อนหรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า หินอ่อนสระบุรีนั่นเอง

เมื่อทุกอย่างสงบลง การชะล้างพังทลายเข้ามาแทนที่อีกครั้งหนึ่ง โดยที่เปลือกโลกในส่วนที่มีการม้วนตัวถูกทำลายลง ภูมิอากาศเริ่มเปลี่ยนแปลง พื้นที่บนที่ราบสูงกลายเป็นเขตกึ่งแห้งแล้ง มีลักษณะคล้ายเขตแห้งแล้งของโลกในปัจจุบัน พบว่ามีหินทรายสีแดง และหินดินดานผสมกับตะกอนยิปซัมเคลือบอยู่ทั่วไป สสารต่าง ๆ เหล่านี้พบว่าสลายตัวมาจากหินซุคกาญจนบุรี ดังนั้นหินซุคโคราชซึ่งพบทั่วไปในบริเวณที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเกิดการทับถมและการก่อตัวของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จนหนามากกว่า 4,500 เมตร และที่ฐานของหินซุคโคราชจะพบว่ามีหินซุคกาญจนบุรีและราชนูรีอยู่ทั่วไป

การทับถมของตะกอนยังคงดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีการระเบิดของภูเขาไฟที่ภูเขาใหญ่ ลำธารของหินภูเขาไฟที่เรียกว่า ไรโอไลต์ (rhyolite flows) ไหลผ่านและซึมลงในเนื้อหินซุคต่าง ๆ จนเกิดเป็นไดออไรต์ (diorites) บางแห่งจะพบว่ามีหินชนิดนี้โผล่ขึ้นมาให้เห็น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ต่อมาการชะล้างพังทลายเริ่มเกิดขึ้นอีกและเป็นที่อยู่จนกระทั่งปัจจุบัน ตะกอนที่มีขนาดเล็กถูกน้ำพัดพาไปทับถมกันในบริเวณที่ราบระหว่างภูเขา ซึ่งการทับถมลักษณะนี้จะพบเห็นได้ทั่วไปตั้งแต่ที่ราบบริเวณทิศตะวันตกของที่ราบสูงโคราชไปจนถึงที่ราบภาคกลางอันเป็นแหล่งเกษตรกรรมและการปลูกข้าวของประเทศ

4.2 ดิน บริเวณเทือกเขาสลับซับซ้อนของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ลักษณะของดินมีทั้งดิน และลิกปะปนกันไป ดินที่พบมีทั้งดินทราย และดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทราย สลับกัน บริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่า และทุ่งหญ้า ส่วนตามเชิงเขาส่วนใหญ่เป็นดินที่เกิดจากการทับถมกันของวัตถุต้นกำเนิด ซึ่งเรียกว่า colluvial complex

บริเวณทิศเหนือของพื้นที่เป็นชุดดินปากช่อง และชุดดินมวกเหล็ก ชุดดินปากช่องเกิดจากการทับถมของตะกอนที่สลายตัวมาจากดินดาน และหินปูน ดินมีการระบายน้ำดี เก็บความชื้นได้ดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ชั้นดินลึก เป็นดินพวก reddish brown lateritic ที่มีส่วนผสมของ clay ที่ละเอียด ส่วนดินมวกเหล็กที่เกิดจากการทับถมของตะกอนที่สลายตัวมาจากหินดินดาน หินชนวน และหินปูน เป็นดินพวก loamy skeletal สีน้ำตาลเข้มหรือสีน้ำตาลปนเทา ชั้นดินตื้นมีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ และง่ายต่อการชะล้างพังทลาย

ทางทิศตะวันตกของเขาใหญ่มีลักษณะคล้ายกับดินมวกเหล็ก แต่เนื่องจากพื้นที่มีความลาดชันสูงเก็บความชื้นไม่ดี และชั้นดินตื้นกว่า ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ทางทิศใต้ ส่วนใหญ่เป็นกลาง ซึ่งเกิดจากการทับถมของดินตะกอนหลายวัฏจักร ชั้นดินด้านล่างมีส่วนผสมของซากสิ่งมีชีวิตทางทะเล เป็นดินพวก red-yellow podzolic และ reddish brown lateritic soils ที่มีส่วนผสมของดินเหนียว และทรายเป็นส่วนใหญ่ แม้ว่าชั้นดินจะลึกแต่การระบายน้ำไม่ดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และง่ายต่อการชะล้างพังทลาย

ด้านทิศตะวันออก และทางตอนกลางของพื้นที่พบว่าดินหลายชุดปะปนกันอยู่ เช่น ชุดดินกบินทร์บุรี ชุดดินเขียงของ ชุดดินเขียงใหม่ ชุดดินจตุรัส ชุดดินโคราช ชุดดินเขาใหญ่ และชุดดินลำธารายณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวก red-yellow podzolic และ reddish brown lateritic soils ที่ทับถมกันมานานของตะกอนที่สลายตัวมาจากดินทรายเป็นส่วนใหญ่ ดินมีการระบายน้ำปานกลาง ถึงดี ชั้นดินมีทั้งดิน และลิกสลับกันไป ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

5. น้ำและแหล่งน้ำ ระบบทางอุทกวิทยาของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าของพื้นที่ทั้งในเชิงการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ ทั้งนี้นับตั้งแต่โครงข่ายของทางระบายน้ำไปจนถึงปริมาณและคุณภาพของน้ำ นอกจากนี้ยังเอื้ออำนวยโอกาสด้านการพักผ่อนหย่อนใจ และสนับสนุนให้มีกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำอีกด้วย

ลักษณะภูมิประเทศของเขาใหญ่เป็นจุดกำเนิดของกลุ่มน้ำที่สำคัญซึ่งหล่อเลี้ยงพื้นที่ทางการเกษตร และอุตสาหกรรมในภูมิภาคถึง 4 สาย ด้วยกัน คือ

5.1 ลุ่มน้ำนครนายก อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในเขตจังหวัดนครนายก เกิดจากการรวมตัวกันของลำห้วยสำคัญ ๆ หลายสาย เช่น สาริกา นางรอง ลำกระตึก ท่าด่าน และสุขุมพองใหญ่ ไหลผ่านกลางเมืองนครนายกไปบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรี เป็นแม่น้ำบางปะกงที่จังหวัดฉะเชิงเทรา พื้นที่เขาใหญ่ให้ปริมาณน้ำแก่ลุ่มน้ำนครนายกประมาณ 813 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 660 ตารางกิโลเมตร

5.2 ลุ่มน้ำปราจีนบุรี เกิดจากการรวมตัวของห้วยสำคัญ ๆ ที่ไหลออกจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เช่น ลำพระยาธาร คลองหนองแก้ว ไสน้อย และใสใหญ่ ที่อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดปราจีนบุรี แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำนครนายกเป็นแม่น้ำบางปะกงที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปริมาณน้ำทั้งหมดที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ระบายให้แก่ลุ่มน้ำนี้มากกว่า 790 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 1,122 ตารางกิโลเมตร

5.3 ลุ่มน้ำลำตะคอง อยู่ทางตอนเหนือของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ห้วยที่สำคัญ คือ ลำตะคอง แม่น้ำนี้จะไหลลงสู่แม่น้ำมูลในที่สุด เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของกลุ่มน้ำลำตะคองได้รับปริมาณน้ำฝนน้อย การระเหยค่อนข้างสูง และพื้นที่รับน้ำมีปริมาณไม่มากเมื่อเทียบกับลุ่มน้ำทางทิศใต้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำในลุ่มน้ำนี้ระบายลงสู่ตอนล่างที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จึงมีปริมาณค่อนข้างต่ำ คือ ประมาณ 104 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 201 ตารางกิโลเมตร

5.4 ลุ่มน้ำลำพระเพลิง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยมีห้วยลำพระเพลิงเป็นลำน้ำสายหลัก เนื่องจากสภาพภูมิประเทศคล้ายคลึงกับลุ่มน้ำลำตะคอง และสภาพป่าถูกบุกรุกทำลายไปมาก น้ำที่ได้จากลุ่มน้ำนี้จึงมีปริมาณที่ต่ำมาก คือ ประมาณ 19 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เมื่อเทียบกับลุ่มน้ำอื่น ๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พื้นที่รองรับน้ำฝนมีขนาด 114 ตารางกิโลเมตร

สำหรับคุณภาพน้ำทั้ง 4 กลุ่มน้ำ โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ที่จะใช้เพื่อการเกษตร และอุตสาหกรรม แต่ถ้าใช้เพื่อการอุปโภคจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความขุ่น และสีของน้ำ ซึ่งมักจะสูงเกินขีดจำกัดในช่วงต้นฤดูฝน

สิ่งที่น่าสนใจอันเกิดจากลำน้ำต่างๆ ในเขาใหญ่ ซึ่งสามารถจะใช้เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวในด้านนันทนาการก็คือ น้ำตกต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วไป ที่สำคัญ คือ น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกผากล้วยไม้ และน้ำตกกองแก้ว ในลุ่มน้ำลำตะคอง น้ำตกเหวนรก น้ำตกสาริกา และน้ำตกนางรอง ในลุ่มน้ำนครนายก และน้ำตกวังเหวของลุ่มน้ำไผ่ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่สำคัญทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ กระจายกันตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำ และอาหารของสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ หนองผกชี หนองขิง บึงไผ่ และคลองอีเต่า

6. สภาพภูมิอากาศ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีวัดได้ 2,270 มิลลิเมตร ที่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ พื้นที่ที่ได้รับปริมาณน้ำฝนมากที่สุดอยู่บริเวณลุ่มน้ำคลองท่าด่าน ซึ่งเป็นบริเวณด้านทิศใต้ของเขาเขียวและเขาร่ม โดยวัดปริมาณน้ำฝนได้ถึง 3,000 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนบริเวณที่รับน้ำฝนน้อยที่สุด คือ พื้นที่ต่ำสุดของทิศตะวันตกเฉียงใต้ โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,600 มิลลิเมตรหรือน้อยกว่า โดยปกติฝนจะตกมากที่สุดระหว่างเดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคม เฉพาะในช่วงเวลาดังกล่าวนี้สามารถวัดปริมาณน้ำฝนในบริเวณที่ทำการอุทยานฯ ได้สูงถึง 1,917 มิลลิเมตร ส่วนช่วงที่ฝนแล้งมากที่สุด คือ ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม โดยมีฝนตกเฉลี่ยประมาณเดือนละ 15 มิลลิเมตรเท่านั้น

อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ประมาณ 23 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดพบว่าอยู่ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ประมาณ 28 องศาเซลเซียส และต่ำสุด ในเดือนธันวาคมและเดือนมกราคม ประมาณ 17 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณร้อยละ 86

7. ป่าไม้และสัตว์ป่า แม้ว่าในภูมิภาคแถบนี้จะยังมีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์กระจายอยู่เป็นพื้นที่ขนาดเล็กก็ตาม แต่เมื่อใดที่มีการกล่าวถึงเกี่ยวกับป่าไม้ และสัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มักจะเป็นพื้นที่ที่สำคัญ และยอมรับของคนทั่วไปว่ายังอยู่ในสภาพที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด เพราะพื้นที่อื่นที่อยู่รอบ ๆ ถูกบุกรุกจับจองกลายเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และเป็นที่อยู่อาศัยเกือบหมด

สัตว์ป่าชนิดที่สำคัญลดจำนวนลง เนื่องจากมีการลักลอบล่าอยู่เป็นประจำ ที่หนีไปก็อพยพเข้าไปอยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะถูกรบกวนน้อยกว่า

7.1 ลักษณะพืชพรรณ จากการสำรวจโดยภาพถ่ายทางอากาศ และภาพถ่ายดาวเทียม ตลอดจนการสำรวจในพื้นที่จริง พืชพรรณที่ขึ้นอยู่ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ และมีพันธุ์พืชอยู่ถึง 2,000-2,500 ชนิด

7.1.1 ป่าเบญจพรรณ ป่าชนิดนี้ขึ้นอยู่ในระดับความสูง 400-600 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ปรากฏอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอุทยานฯ คือ ในเขตจังหวัดสระบุรี พันธุ์ไม้ที่มีความสำคัญ คือ มะค่าโมง แดง ตะบักใหญ่ ป่าชนิดนี้ถูกบุกรุกเป็นอย่างมาก และจะต้องมีการควบคุมอย่างดี

7.1.2 ป่าดิบแล้ง ขึ้นอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างราบทางทิศตะวันออกในเขตจังหวัด นครราชสีมา และปราจีนบุรี มักอยู่สูงจากระดับทะเลปานกลางประมาณ 100-400 เมตร ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ มะค่าโมง ยางนา พะยอม ตะเคียน แดง กระบากล็ก และตาเสือ

7.1.3 ป่าดิบชื้น มักจะพบกระจัดกระจายตั้งแต่ความสูง 400-1,000 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ป่าชนิดนี้พบมากทางตะวันออกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ป่าจะมี 3 ระดับชั้น และพวกไม้เลื้อยมากมาย ส่วนไม้พื้นล่างหนาแน่นมาก ไม้ที่สำคัญได้แก่ ไม้ตระกูลยางต่าง ๆ เช่น ยางนา ยางเสียน ส่วนไม้ชั้นรอง คือ พวกไม้ก่อ ประกอบด้วย ก่อน้ำ และก่อเดือย

7.1.4 ป่าดิบเขา ป่าชนิดนี้เกิดขึ้นในพื้นที่สูง ๆ หรือบนภูเขาสูง ตั้งแต่ 1,000 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ไม้ส่วนมากเป็นพวก gymnosperm ได้แก่ พญาไม้ ขุนไม้ และสนสามพันปี นอกจากนี้มีไม้ตระกูลก่อ คือ พวก *lithocarpus* sp. และ *quercus* sp. ขึ้นอยู่ พวกไม้ชั้นที่สอง ได้แก่ เป้ง สะเดาช้าง และขมิ้นต้น

7.1.5 ป่าหญ้า ป่ารุ่ม หรือป่าเหล่า ป่าพวกนี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทำไร่เลื่อนลอย และการตัดถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พันธุ์พืชที่พบมากในทุ่งหญ้า คือ หญ้าคา พง เลา และแฉมหลวง นอกจากนี้ยังพบไม้เนื้ออ่อนขึ้นอยู่ คือ พวกปอหนู และปอพาน ในพื้นที่ซึ่งไม่มีไฟรบกวน พรรณไม้ป่าจะบุกรุกเข้าไปในทุ่งหญ้าอย่างเห็นได้ชัด

7.2 สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นหนึ่งในพื้นที่เพียงไม่กี่แห่งของประเทศที่มี สัตว์ป่าชุกชุม เพราะประกอบด้วยถิ่นที่อยู่ และแหล่งอาหารที่เหมาะสมกับสัตว์ป่าเกือบทุกชนิด การสำรวจเบื้องต้นพบว่า มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายประเภท ได้แก่ สัตว์กินเนื้อ 16 ชนิด ช้าง 1 ชนิด สัตว์กีบ 7 ชนิด สัตว์กินแมลง 3 ชนิด สัตว์จำพวกลิง 5 ชนิด กระจ่าง 1 ชนิด สัตว์จำพวก ใช้ฟันแทะ 6 ชนิด และพวกค้างคาวไม่น้อยกว่า 25 ชนิด สัตว์จำพวกนกมีไม่น้อยกว่า 318 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำประมาณ 70 ชนิด

8. พื้นที่ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ พื้นที่บางส่วนของเขาใหญ่มีความสำคัญเป็นพิเศษ ในแง่ของการสงวนรักษาโดยเฉพาะชุมชนพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น พื้นที่เหล่านี้จะต้องได้รับการจัดการ และควบคุมเป็นกรณีพิเศษ มิฉะนั้นแล้วสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะ เสื่อมสภาพไป และมีผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นๆ ในระบบนิเวศ พื้นที่ในลักษณะนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

8.1 ทุ่งหญ้าที่เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่า โดยปกติ กระทิง กวาง และช้าง จะใช้ป่า เป็นที่หลบภัย และเป็นที่อยู่อาศัย แต่พอพลบค่ำมักจะออกมาหาอาหารตามทุ่งหญ้าซึ่งอยู่ใกล้ ๆ และ บางครั้งอาจใช้เป็นถิ่นนอนด้วย ทุ่งหญ้าในเขาใหญ่หลายแห่งพบว่ามีสัตว์ป่าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และล่อแหลมต่อการถูกลักลอบล่า หากขาดมาตรการป้องกันที่เหมาะสม ทุ่งหญ้าที่สำคัญ ได้แก่

8.1.1 ทุ่งหญ้าบริเวณหนองผักชี และคลองอีเต้าอยู่ใกล้กับต้นน้ำลำตะคอง

8.1.2 ทุ่งหญ้าบริเวณต้นน้ำห้วยใสใหญ่ อยู่บริเวณเชิงเขาใหญ่

8.1.3 ทุ่งหญ้าบริเวณห้วยฟ้าผ่าตรงชะง่อนผาเหนือหมู่บ้านซำใต้ ซึ่งพบว่ามี กระทิงใช้เป็นแหล่งอาหารอยู่เป็นประจำ

8.1.4 ทุ่งหญ้าบริเวณตอนบนของห้วยระย้า และคลองน้ำซำ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ทำการอุทยานฯ

8.1.5 ทุงหย้าดั้งเดิมบริเวณลำธารของกลุ่มสมอปูน แม้ว่าสัตว์กีบชนิดต่างๆ จะไม่ปรากฏให้เห็นบ่อยในบริเวณนี้ แต่ถ้ามีการลาดตระเวนอย่างสม่ำเสมอประชากรสัตว์กีบจะต้องมีเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

8.2 โป่งสัตว์ สัตว์ป่าพวกช้าง และอื่น ๆ จะใช้โป่งเป็นแหล่งอาหารอยู่เป็นประจำ จึงควรที่จะดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพเดิมให้มากที่สุด โป่งที่สำคัญมีดังนี้

8.2.1 โป่งบริเวณใกล้จุดชมวิวกิโลเมตรที่ 30 บนถนนสายปากช่อง-ที่ทำการอุทยานฯ

8.2.2 โป่งคันไทร อยู่ริมถนนด้านทิศเหนือใกล้ที่ทำการอุทยานฯ

8.2.3 โป่งหนองผักชี

8.2.4 โป่งเครื่องบินตก

8.2.5 คลองอีเต่า

8.2.6 บึงไผ่

8.3 พื้นที่ที่เป็นเขตติดต่อของชะนี 2 พันธุ์ บริเวณป่าที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยร่วมกันของชะนีธรรมดา และชะนีมงกุฎ โดยเฉพาะบริเวณทิศตะวันออกของถนนสายปากช่อง-ที่ทำการอุทยานฯ จากทิศเหนือของที่ทำการไปจนถึงเชิงเขาแหลม พื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอนุกรมวิธานของชะนี วิวัฒนาการของชะนีทั้งสองชนิด และศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมตลอดจนลักษณะนิเวศวิทยาของชะนีทั้งสองเผ่าพันธุ์ จึงควรได้รับการดูแล และป้องกันอันตรายอันเกิดจากผู้ลักลอบล่า พื้นที่ที่พบว่ามิชะนีทั้งสองชนิดอยู่ร่วมกัน และผสมพันธุ์กันมี 3 แห่ง คือ

8.3.1 ทิศตะวันออกของทางเสื่อผ่าน ที่เรียกว่า เขาหนองตะโก พบว่ามีชะนีหลายกลุ่มที่เป็นลูกผสม

8.3.2 บริเวณทิศตะวันออกของที่ทำการอุทยานฯ ซึ่งมีชะนีลูกผสมที่เป็นที่รู้จักกันมานานแล้ว

8.3.3 บริเวณทิศใต้และทิศตะวันออกของน้ำตกเหวสุวัต รอบ ๆ คลองหินอ่อนพบว่า มีชะนีธรรมดา และชะนีมังกูลหลายกลุ่มอยู่ด้วยกัน มีกลุ่มชะนีลูกผสมปะปนอยู่บ้าง แต่จำนวนไม่มาก

9. คุณค่าของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ประกอบด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ และสัตว์ป่านานาชนิด ดังนั้นเขาใหญ่จึงก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญไม่เพียงแต่ด้านนิเวศวิทยา แต่ยังรวมไปถึงผลกระทบอันเป็นประโยชน์ต่อการเกษตร อุตสาหกรรม และชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไปของประชากรในภูมิภาคนี้ด้วย

9.1 เป็นแหล่งให้น้ำทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าร้อยละ 80 ดังนั้นจึงสามารถดูดซับและกักเก็บน้ำฝนในอัตราที่สูง แล้วค่อย ๆ ปลดปล่อยน้ำหล่อเลี้ยงพื้นที่ตอนล่างอย่างสม่ำเสมอตลอดปี แม้ว่าการศึกษาด้านอุทกวิทยาในพื้นที่เขาใหญ่จะมีอยู่น้อยก็ตาม แต่ก็มีเหตุผลสรุปได้ว่า หากขาดการป้องกันและการจัดการที่เหมาะสมก็จะกระทบกระเทือนต่อปริมาณ และคุณภาพน้ำของกลุ่มน้ำสำคัญทั้ง 4 สาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อหมู่บ้าน และชุมชนที่พึ่งพิงน้ำจากแม่น้ำดังกล่าวอย่างแน่นอน

หากป่าของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ถูกทำลายจนเหลือน้อย จะส่งผลให้การไหลของน้ำมีปริมาณมากขึ้น แต่การไหลจะไม่สม่ำเสมอ กล่าวคือ จะมีน้ำไหลแรงหลังฝนตกใหม่ ๆ และจะค่อย ๆ ลดน้อยลงตามช่วงเวลาหลังจากนั้น จนในที่สุดจะขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้จะพบเห็นได้ทั่วไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้การลดลงของพื้นที่ป่ายังมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ พื้นที่ต้นน้ำลำธารที่มีป่าปกคลุมน้อยกว่าร้อยละ 70 อาจมีผลทำให้น้ำมี pH ความขุ่น สี การเหนียวน้ำไฟฟ้า ของแข็งที่ละลายในน้ำ และความกระด้างของน้ำสูงกว่าปกติ และการเปลี่ยนแปลงค่า pH ยังมีผลต่อผลผลิตของพืช ในขณะที่ของแข็งที่ละลายในน้ำ และความกระด้างของน้ำมีผลต่อการอุตสาหกรรมทั่วไป

9.2 ทำให้ดินมีความคงทน ดินในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีลักษณะเช่นเดียวกับดินทั่วไปในเขตร้อนชื้นแถบภูเขา คือ มักจะตื้น และง่ายต่อการชะล้างพังทลาย แต่เนื่องจาก

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ปกคลุมด้วยป่าที่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้นการพังทลายของดินจึงเกิดขึ้นน้อย ยกเว้นบริเวณที่ถูกบุกรุกแผ้วถางเพื่อการเกษตร และทำไม้ในแถบต้นน้ำลำพระเพลิง ซึ่งพบว่าการชะล้างพังทลายของดินมีสูง น้ำในลำพระเพลิงมีตะกอนแขวนลอย และตกตะกอนตามท้องลำธารอยู่มาก ซึ่งตะกอนเหล่านี้จะมีผลต่อคุณภาพของน้ำ ทำให้อ่างเก็บน้ำตื้นเขิน และเป็นอันตรายต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ

9.3 เป็นแหล่งควบคุมสภาพภูมิอากาศ แม้ว่าความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของป่าไม้ต่อสภาพภูมิอากาศของท้องถิ่นยังไม่เป็นที่กระจ่างชัดนัก แต่อาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียป่าไม้ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อันเนื่องมาจากการลักลอบแผ้วถางป่าขนาดเล็ก สามารถจะทำให้ปริมาณความชื้นในอากาศลดลง และอุณหภูมิเฉลี่ยอาจสูงขึ้น นอกจากนี้อาจมีผลต่อปริมาณ และฤดูกาลที่ฝนจะตกอีกด้วย

9.4 เป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ถึง 695,740 คน ซึ่งแสดงว่าเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภูมิภาค อันมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมในภูมิภาคนี้ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติพึงพอใจกับทัศนียภาพ สัตว์ป่าและภูมิอากาศของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้กำลังถูกคุกคามจากแรงกดดันต่าง ๆ เช่น การลักลอบทำไม้ การบุกรุกแผ้วถางป่า เป็นต้น

9.5 เป็นแหล่งพันธุกรรมที่สำคัญ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งที่มีพันธุ์พืชไม่น้อยกว่า 2,000 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมากกว่า 60 ชนิด และนกต่าง ๆ อีกไม่น้อยกว่า 318 ชนิด ซึ่งความหลากหลายของชนิดพันธุ์ดังกล่าว สามารถเอื้อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจแก่ภูมิภาค และประเทศอย่างมหาศาล นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังเป็น 1 ใน 11 แห่งของโลกที่จัดว่าเป็น “vavilov center” กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรพืช และสัตว์ป่าอันล้ำค่าซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งวัตถุดิบสำหรับผลิตยารักษาโรค และผลิตสายพันธุ์กรรมใหม่ ๆ ด้านการเกษตร แม้ว่าประเทศไทยจะยังไม่พร้อมสำหรับงานด้านนี้เหมือนกับหลายประเทศทางตะวันตก แต่ก็เริ่มมีการกล่าวถึงและดำเนินการด้านวิสาหกิจพันธุกรรมกันบ้างแล้ว เช่น การนำไม้หอม (*Aquilaria crassna*) จากเขาใหญ่มาผลิตเป็นเครื่องหอมส่งออกไปขายยังต่างประเทศ หากมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไม้หอมอย่างจริงจังเกี่ยวกับการขยายพันธุ์และส่งเสริมให้ราษฎรปลูก เชื่อได้ว่าผลผลิตของไม้หอมสามารถทำรายได้ให้แก่ผู้ลงทุนอย่างคุ้มค่าเป็นเวลายาวนาน

9.6 เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่สำคัญ เช่น ช้าง กระทิง เสือ ชะนี ค่าง มักพบว่าอาศัยอยู่รอบ ๆ โกลีที่ทำการอุทยานฯ ทั้งนี้เพราะว่าการลักลอบล่าสัตว์มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของเขาใหญ่ ซึ่งการตรวจตราลาดตระเวนของเจ้าหน้าที่ทำได้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ สัตว์ป่าจึงลดน้อยลง ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกเงือก และนกที่สำคัญบางชนิดอีกด้วย

การแบ่งเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง การใช้ประโยชน์พื้นที่จึงต้องมีความระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิตในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จึงมีการจัดแบ่งเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ออกเป็น 6 เขต

1. เขตบริการ (intensive use zone) เป็นบริเวณที่มีสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งประเภทไปเช้าเย็นกลับ และประเภทค้างแรม ลักษณะเด่นของเขตบริการ คือ สิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานฯ บ้านพัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่จอดรถ ร้านอาหาร และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นในการบริหาร และบริการแก่นักท่องเที่ยว เนื้อที่ของเขตบริการนี้มีประมาณ 39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 1.8 ของพื้นที่อุทยานฯ

2. เขตท่องเที่ยวและนันทนาการ (outdoor recreation zone) เป็นบริเวณที่เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ส่วนมากอยู่บริเวณสองข้างถนนสายหลัก ซึ่งมีจุดเด่น และสิ่งที่น่าสนใจตามธรรมชาติ อยู่ห่างจากถนนประมาณ 1 กิโลเมตร ทั้งนี้รวมไปถึงน้ำตกที่สำคัญ เช่น น้ำตกเหวสุวัต น้ำตกเหวนรก น้ำตกนางรอง น้ำตกสาริกา และลำธารต่าง ๆ ตลอดจนบริเวณที่กางเต็นท์ เขตท่องเที่ยวและนันทนาการนี้มีเนื้อที่รวมกันประมาณ 260 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 12 ของพื้นที่อุทยานฯ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกจะอนุญาตให้มีได้ก็ต่อเมื่อจำเป็นสำหรับการท่องเที่ยว และพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น เช่น ที่จอดรถ ถนน และทางเท้า บริเวณกางเต็นท์ และอุปกรณ์ในการสื่อความหมาย

3. เขตหวงห้าม (strict nature reserve zone) เขตนี้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติมีความเปราะบางหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญในทางสิ่งแวดล้อม หากได้รับความกระทบกระเทือนจากกิจกรรมของมนุษย์ระบบนิเวศจะเสียความสมดุลยากที่จะกลับสู่สภาพปกติได้ พื้นที่หวงห้ามที่สำคัญ

ได้แก่ หนองจิง หนองผักชี โป่งสัตว์ต่าง ๆ ทุ่งหญ้าบางแห่ง และสังคมพืชชนิดพิเศษบริเวณเขาเจ็ย คิดเป็นเนื้อที่รวมประมาณ 45 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 2.1 ของพื้นที่อุทยานพื้นที่หวงห้ามนี้ไม่เปิดให้มีการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ยกเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เท่านั้น

4. เขตการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์อื่น (special use zone) เป็นพื้นที่บริเวณที่ส่วนราชการอื่นเข้าไปใช้ประโยชน์ตามข้อตกลงพิเศษ ได้แก่ สถานีเรดาร์เขาเจ็ย รวมเป็นเนื้อที่ประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 1.2 ของพื้นที่อุทยานฯ เป็นพื้นที่เพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

5. เขตฟื้นฟูสภาพ (recovery zone) เป็นพื้นที่อุทยานฯ บริเวณที่ถูกราษฎรบุกรุก และทำลายป่าไม้ตั้งแต่มีการจัดตั้งเป็นอุทยานฯ เป็นต้นมา ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานฯ ด้านใน ยกเว้นบริเวณทุ่งหญ้าเก่าที่ต้องการคงไว้ให้เป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่า คิดเป็นเนื้อที่รวมประมาณ 92 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 4.3 ของพื้นที่อุทยานฯ พื้นที่เหล่านี้ได้ดำเนินการปลูกป่าไปแล้วโดยหน่วยงานของกรมป่าไม้ และตามโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ

6. เขตป่าเปลี่ยว (primitive zone) เป็นพื้นที่ที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ และมีลักษณะแตกต่างไปจากเขตอื่นอย่างชัดเจน คือ มีลักษณะเป็นธรรมชาติ ไม่มีการพัฒนาใด ๆ ที่จะสังเกตเห็นได้ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญ มีความงดงาม และมีคุณค่าทางการศึกษา เขตบริเวณนี้มีเนื้อที่รวมประมาณ 1,707 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 78.6 ของพื้นที่ทั้งหมด การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกควรคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัย และความจำเป็นสำหรับการเดินทางไกล เช่น ทางเท้า ที่กางเต็นท์แบบธรรมชาติ และสิ่งช่วยในการศึกษาวิจัย การพัฒนาลักษณะอื่น ๆ ไม่ควรอนุญาต

แหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ส่วนอุทยานแห่งชาติ (2540) ระบุว่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ประกอบด้วย

1. น้ำตก
2. จุดชมทิวทัศน์
3. เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

4. ทุ่งหญ้า และป่าไม้
5. ภูเขา และเนินเขา
6. หน้าผา และธรณีสถาน
7. ลำน้ำ แอ่งธรรมชาติ และทะเลสาบ
8. หลักฐานทางโบราณคดี
9. บริเวณปิกนิก

จุดเด่นที่น่าสนใจของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

น้ำตกเหวนรก เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สูง และสวยงามและเป็นน้ำตกที่อันตรายที่สุดของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีทั้งหมด 3 ชั้น ในฤดูฝนน้ำตกเหวนรกมีสายน้ำไหลเชี่ยวมากแล้วสมชื่อ น้ำตกแห่งนี้เป็นสุสานช้างป่าหลายเชือกที่พลัดตกลงไป ตั้งอยู่บริเวณเส้นทางเขาใหญ่-ปราจีนบุรี

น้ำตกเหวสุวัต เหวไทร เหวประทุน เป็นน้ำตกกลุ่มเดียวกันที่เกิดจากห้วยลำตะคอง ตั้งอยู่สุดถนนชนรัษฎ์ รถเข้าถึงได้ ในฤดูฝนน้ำมากและไหลแรง น้ำค่อนข้างเย็นจัด

น้ำตกผากล้วยไม้ เป็นน้ำตกขนาดกลางที่เกิดจากห้วยลำตะคองเช่นกัน มีความสูงประมาณ 10 เมตร สัญลักษณ์ของน้ำตกแห่งนี้ คือ จะมีกล้วยไม้หายแดงขึ้นอยู่ จากน้ำตกผากล้วยไม้สามารถเดินเท้าไปถึงน้ำตกเหวสุวัตได้

น้ำตกกองแก้ว เป็นน้ำตกขนาดเล็กที่เกิดจากห้วยลำตะคอง เหมาะสำหรับเล่นน้ำ อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ เพียง 100 เมตร

น้ำตกนางรอง น้ำตกสาริกา เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ อยู่ในพื้นที่จังหวัดนครนายก มีชื่อเสียงมานาน การเดินทางจากจังหวัดนครนายกเข้าไปประมาณ 20 กิโลเมตร

นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยังมีน้ำตกอีกหลายแห่งที่มีความสวยงามในเส้นทางเดินป่าต่างๆ เช่น น้ำตกวังเหว น้ำตกตาดตาภู น้ำตกเหวอี้อ้ำ น้ำตกตระคร้อ น้ำตกส้มป่อย น้ำตกธารทิพย์ น้ำตกแก่งกฤษณา และกลุ่มน้ำตกผาตะแบก ฯลฯ

จุดชมวิว กิโลเมตรที่ 30 ถนนธนรัชต์ สามารถชมวิทิวทัศน์ด้านทิศเหนือของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้เป็นบริเวณกว้าง

จุดชมวิว กิโลเมตรที่ 9 ถนนขึ้นเขาเขียว สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของป่าเขาใหญ่ ด้านทิศเหนือได้

จุดชมวิว กิโลเมตรที่ 20 ถนนปราจีนบุรี-เขาใหญ่ เป็นจุดที่สามารถชมทิวทัศน์ด้านจังหวัดปราจีนบุรีได้

หอคูสัตว์ เป็นสถานที่ที่จัดสร้างขึ้นสำหรับการชมคูดสัตว์ป่า นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่เวลา 06.00 น.-18.00 น. มี 2 แห่ง ได้แก่

1. หอคูสัตว์หนองผักชีอยู่บริเวณหนองผักชี ซึ่งเป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่ารอบๆ หนองน้ำเป็นทุ่งหญ้าอากาศกว้างใหญ่ มีโป่งสัตว์ ปากทางเข้าอยู่บริเวณ กิโลเมตรที่ 36 ถนนธนรัชต์ เดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร
2. หอคูสัตว์มอสิงโต อยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำมอสิงโต มีลักษณะเป็นทุ่งหญ้าโล่งๆ เหมาะสำหรับการชมคูดสัตว์มากินโป่ง อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 500 เมตร

กิจกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ส่องสัตว์ เป็นกิจกรรมที่ใช้ไฟส่องสัตว์ในเวลากลางคืนไปตามถนนสองข้างทาง เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมมาก สามารถติดต่อขออนุญาตได้ที่ทำการอุทยานฯ ก่อนเวลา 18.00 น. ของทุกวัน

เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีเส้นทางเดินป่าระยะสั้น และเส้นทางเดินป่าประเภทท่องเที่ยว สามารถสอบถามรายละเอียดการเดินป่าและติดต่อเจ้าหน้าที่นำทางได้ที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

คุณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งอนุกที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง มีนกกมากกว่า 340 ชนิด เส้นทางคุณกจะอยู่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ เส้นทางเดินป่า สองข้างทางถนน และบริเวณสนามกอล์ฟเก่า

จีจรรย์าน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จัดทำเส้นทางจีจรรย์านเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจะมีจรรย์านให้เช่า ณ ที่ทำการอุทยานฯ

ล่องแก่ง นักท่องเที่ยวสามารถประกอบกิจกรรมประเภทล่องแก่งได้ที่แก่งหินเพิง หน่วยขง.9 (ใสใหญ่) อำเภอนาคี จังหวัดปราจันบุรี

รอยเท้าไดโนเสาร์ พบอยู่บริเวณน้ำตกวงแหว ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดินป่า

กิจกรรมการบรรยายสไลด์ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จะมีการบรรยายสไลด์และการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายนันทนาการและสื่อความหมายธรรมชาติเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม

ตั้งค่ายพักแรม เป็นกิจกรรมค่ายศึกษาธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้แก่เยาวชนและนักเรียนที่มาเข้าค่ายศึกษาธรรมชาติ พักแรมบนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 3 วัน 2 คีน หรือ 2 วัน 1 คีน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และพักค้างในพื้นที่ยุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2546- พฤษภาคม พ.ศ. 2547 แบ่งเนื้อหาของแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความถี่ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการประเมินระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว และผลการศึกษาจะแสดงผลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับภูมิหลังลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ สถานภาพสมรส วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวในรอบปีที่ผ่านมา รูปแบบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ในรูปของความถี่ ร้อยละ และตาราง

ส่วนที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กับตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 แสดงถึงการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

**สภาพทั่วไป ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่**

สภาพทั่วไปลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ สถานภาพการสมรส พฤติกรรม และความถี่ในการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ จำนวนครั้งในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ รูปแบบการใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการกลางแจ้ง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ซึ่งจะแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปของความถี่ ร้อยละ และตาราง ดังนี้

เพศ

จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เล็กน้อย โดยเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.25 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 40.75 ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันนิยมใช้เวลาว่างในการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีโอกาสแสวงหาความรู้และประสบการณ์การท่องเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	237	59.25
หญิง	163	40.75
รวม	400	100.00

อายุ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 15-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.25 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 26-36 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.75 โดยนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยที่สุด คือ 15 ปี และอายุมากที่สุด คือ 68 ปี และมีค่าเฉลี่ยของอายุนักท่องเที่ยว คือ 29.27 ปี และเมื่อพิจารณาอายุของนักท่องเที่ยวแล้วพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีวัยสูงขึ้นมีแนวโน้มที่ลดลง เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านร่างกาย ความคงทนของร่างกายที่ลดลงจึงไม่ต้องการสมบุกสมบันมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่อ่อนวัยกว่าที่มักจะสนใจการผจญภัย และหาประสบการณ์การท่องเที่ยวในสถานที่แปลกใหม่ อยู่เสมอ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
15 – 25 ปี	165	41.25	
26 – 36 ปี	143	35.75	$\bar{X} = 29.27$
37 – 47 ปี	65	16.25	min = 15
48 – 58 ปี	26	6.50	max = 68
59 – 68 ปี	1	0.25	
รวม	400	100.00	

ระดับการศึกษา

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 18.75 และระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 15.50 ตามลำดับ แสดงว่า ในสังคมไทยปัจจุบันผู้มีการศึกษาในระดับสูงนิยมในพื้นที่ธรรมชาติมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มีการศึกษาในระดับสูงเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการพักผ่อนในพื้นที่ธรรมชาติมากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	4.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	75	18.75
อนุปริญญา/ปวส.	62	15.50
ปริญญาตรี	202	50.50
สูงกว่าปริญญาตรี	42	10.50
รวม	400	100.00

อาชีพ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.00 รองลงมา คือ รับจ้าง และรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 28.75 และ 14.00 ตามลำดับ สาเหตุที่มีนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษามากกว่าทุกกลุ่ม เพราะนักเรียน/นักศึกษามีเวลาว่างมากพอที่จะพักผ่อนในแหล่งท่องเที่ยวได้มากกว่าผู้ที่ทำงานแล้วและอยู่ในวัยที่ต้องการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติ ตลอดจนผู้ที่ทำงานแล้วมีเวลาว่างที่จำกัด และมีอำนาจการจ่ายสูงจึงสามารถเลือกสถานที่พักผ่อนและท่องเที่ยวในลักษณะอื่นๆ ที่มีความสะดวกสบายได้มากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	128	32.00
รับราชการ	56	14.00
รัฐวิสาหกิจ	20	5.00
รับจ้าง	115	28.75

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค้าขาย	37	9.25
เกษตรกร	3	0.75
บริษัทเอกชน	25	6.25
ธุรกิจส่วนตัว	8	2.00
แม่บ้าน	5	1.25
พยาบาล	1	0.25
ครู	2	0.50
รวม	400	100.00

ระดับรายได้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.00 รองลงมา คือ ระดับรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.75 และ 15.00 และมีค่าเฉลี่ยของระดับรายได้อยู่ที่ 16,349.25 บาท โดยที่ระดับรายได้ที่มากที่สุดคือ 160,000 บาท และที่น้อยที่สุดคือ 2,000 บาท การที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้น้อยจะสัมพันธ์กับอาชีพที่พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ยังศึกษาอยู่ และยังไม่มียาได้เป็นของตนเอง หรือถ้าประกอบอาชีพแล้วก็ยังเป็นช่วงเริ่มต้นของการทำงาน ประกอบกับการเดินทางมาท่องเที่ยวจะพักค้างแรมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนักจึงได้รับความนิยมาจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามระดับรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
≤ 5,000 บาท	108	27.00	
5,001 - 10,000 บาท	87	21.75	\bar{X} = 16,349.25
10,001 - 15,000 บาท	60	15.00	min = 2,000
15,001 - 20,000 บาท	44	11.00	max = 160,000
20,001 - 25,000 บาท	44	11.00	
25,001 - 30,000 บาท	16	4.00	
มากกว่า 30,000 บาท	41	10.25	
รวม	400	100.00	

สถานภาพการสมรส

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 67.25 รองลงมา คือ สมรสและหย่า คิดเป็นร้อยละ 31.00 และ 1.00 ตามลำดับ เนื่องจากคนที่มีสถานภาพโสดมีอิสระและเวลาว่างที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว และพักผ่อนได้มากกว่าผู้ที่มีการครอบครัวแล้ว ซึ่งย่อมมีเวลาว่างน้อยลง เพราะภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อครอบครัวเพิ่มขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	269	67.25
สมรส	124	31.00
หม้าย	3	0.75
หย่า	4	1.00
รวม	400	100.00

ความถี่ของการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 75.50 โดยความถี่มากที่สุดในการไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีจำนวน 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 58.25 รองลงมา คือ 6-10 ครั้ง และ 11-15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50 และ 3.00 ตามลำดับ เมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างผู้ที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ กับผู้ที่ไม่เคย พบว่า มีสัดส่วน 3 ต่อ 1 จึงกล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่คุ้นเคยกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติมาก่อน ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามความถี่ของการได้ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

การเคยหรือไม่เคยท่องเที่ยว ในพื้นที่ธรรมชาติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่ได้ไป	98	24.50	
ได้ไป	302	75.50	$\bar{X} = 5.63$
1 - 5 ครั้ง	233	58.25	min = 1
6 - 10 ครั้ง	50	12.50	max = 20
11 - 15 ครั้ง	12	3.00	
16 - 20 ครั้ง	7	1.75	
รวม	400	100.00	

จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.50 โดยจำนวนครั้งที่เคยมามากที่สุด คือ 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมา คือ 6-10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.50 โดยค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวเคยมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 7.21 ครั้ง และจำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยวมากที่สุด คือ 50 ครั้ง และจำนวนครั้งน้อยที่สุด คือ

1 ครั้ง จะเห็นได้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาท่องเที่ยว และพักค้างแรมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การที่นักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาแล้วมาซ้ำอีก แสดงว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่นักท่องเที่ยว สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้หลายรูปแบบ ประกอบกับการคมนาคมสะดวก และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวไม่สูงมากนัก ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การเคยหรือไม่เคยท่องเที่ยว ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่เคย	118	29.50	
เคย	282	70.50	$\bar{X} = 7.21$
1 - 5 ครั้ง	182	45.50	min = 1
6 - 10 ครั้ง	54	13.50	max = 50
11 - 15 ครั้ง	10	2.50	
16 - 20 ครั้ง	23	5.75	
มากกว่า 20 ครั้ง	13	3.25	
รวม	400	100.00	

วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 83.00 วัตถุประสงค์รองลงมา คือ เพื่อศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 12.50 จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อมาท่องเที่ยว และพักผ่อนเป็นประการสำคัญ เพราะนักท่องเที่ยวมีเวลาที่สามารถจะประกอบกิจกรรมนันทนาการได้หลากหลายรูปแบบมากกว่านักท่องเที่ยวที่ไปเช้าเย็นกลับ ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตาม
วัตถุประสงค์หลักในการมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

วัตถุประสงค์หลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	332	83.00
ศึกษาธรรมชาติ	50	12.50
ประชุม/สัมมนา	10	2.50
สำรวจพื้นที่	2	0.50
ฝึกงาน	4	1.00
ซื้อของที่ระลึก	2	0.50
รวม	400	100.00

การประกอบกิจกรรมในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จะประกอบกิจกรรมการตั้งค่ายพักแรม คิดเป็นร้อยละ 59.25 รองลงมา คือ เดินเล่น (ชมธรรมชาติ) และปีกนิก คิดเป็นร้อยละ 55.75 และ 54.50 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรมที่มีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมเป็นจำนวนมากนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทที่ต้องการการพักผ่อนแบบสงบเงียบ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพราะต้องการมาท่องเที่ยวและพักผ่อน เป็นประการสำคัญ ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามการประกอบกิจกรรม

การประกอบกิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปีกนิก	218	54.50
ตั้งค่ายพักแรม	237	59.25
เดินเล่น (ชมธรรมชาติ)	223	55.75

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การประกอบกิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขับรถชมวิว	167	41.75
ถ่ายรูป	161	40.25
เล่นน้ำตก	149	37.25
เดินป่า (เส้นทางศึกษาธรรมชาติ)	174	43.50
ส่องสัตว์	136	34.00
กินเหล้า	1	0.25
วาดภาพ	4	1.00
วิชาเรียน	5	1.25
จี๊จักรยาน	9	2.25

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จำนวนวันที่พักค้างแรมบนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จะพักค้างแรม 2 คืน คิดเป็นร้อยละ 52.75 มากที่สุด รองลงมา คือ 3 คืน และ 4 คืน ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 39.50 และ 4.75 ตามลำดับ และโดยเฉลี่ยแล้วนักท่องเที่ยวพักค้างแรมเป็นจำนวน 2.58 คืน และจำนวนคืนที่พักค้างมากที่สุด คือ 5 คืน และน้อยที่สุด คือ 2 คืน ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างแรมที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เฉพาะในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ซึ่งภายในช่วงเวลาสั้นๆ นี้ นักท่องเที่ยวสามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ตามความต้องการ ส่วนนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมเกินกว่า 2 คืน มักเป็นผู้ที่มาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลซึ่งมีวันหยุดหลายวัน ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามจำนวนคืนที่พักรีสอร์ท

จำนวนคืนที่พักรีสอร์ท	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
2 คืน	211	52.75	$\bar{X} = 2.58$
3 คืน	158	39.50	min = 2
4 คืน	19	4.75	max = 5
5 คืน	12	3.00	
รวม	400	100.00	

กลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 58.00 รองลงมา คือ ครอบครัว และ เดินทางมาคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 29.00 และ 7.25 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาพักรีสอร์ทที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มเพื่อน จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับข้อมูลด้านอายุ และสถานภาพสมรสที่ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มสาว และมีสถานภาพโสดจึงนิยมมากับเพื่อนมากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามกลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ผู้ร่วมเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คนเดียว	29	7.25
กลุ่มเพื่อน	232	58.00
ครอบครัว	116	29.00
ครู/นักเรียน	13	3.25
กลุ่มบริษัทนำเที่ยว	7	1.75
หน่วยงาน	3	0.75
รวม	400	100.00

จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมา จำนวน 2-5 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 เนื่องจากกลุ่มที่มีขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการรวมกลุ่มและการเดินทาง รองลงมา คือ 6-10 คน และ 11-15 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และ 9.25 ซึ่งกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกมาก อาจมีวัตถุประสงค์อื่นในการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ร่วมด้วย โดยเฉลี่ยแล้วนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จะมีสมาชิกในกลุ่ม 6.57 คน และนักท่องเที่ยวที่มีสมาชิกร่วมเดินทางด้วยมีจำนวนมากที่สุด คือ 45 คน และน้อยที่สุด คือ เดินทางมาคนเดียว ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง

จำนวนสมาชิกในกลุ่ม	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
คนเดียว	20	5.00	
2 - 5 คน	212	53.00	$\bar{X} = 6.57$
6 - 10 คน	98	24.50	min = 1
11 - 15 คน	37	9.25	max = 45
มากกว่า 15 คน	33	8.25	
รวม	400	100.00	

สาเหตุในการเลือกมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีสาเหตุที่เลือกมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะการคมนาคมสะดวก คิดเป็นร้อยละ 65.50 รองลงมา คือ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวถูก คิดเป็นร้อยละ 47.25 และ 41.50 ตามลำดับ โดยนักท่องเที่ยวให้เหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่าชอบสภาพธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามสาเหตุในการเลือกมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สาเหตุที่มาท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อยู่ใกล้ที่พัก	127	31.75
การคมนาคมสะดวก	262	65.50
ที่พักและ สิ่งอำนวยความสะดวก	189	47.25
ค่าใช้จ่ายถูก	166	41.50
เรียนหนังสือ	6	1.50
ทางผ่าน	1	0.25
ชอบธรรมชาติ	68	17.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 73.25 และไม่พบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 26.75 ซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนวันที่พักค้างแรม เนื่องจากการพักค้างแรมเป็นจำนวน 2 คืน เป็นระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นได้ ประกอบกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและพักค้างแรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในฤดูกาลท่องเที่ยวหรือช่วงเทศกาลที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน ซึ่งจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่พักแรม ส่งผลให้มีการส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นได้

นักท่องเที่ยวที่พบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ได้แก่ พฤติกรรมด้านการส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวนมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.35

ในด้านพฤติกรรมก่อกวนไม่เป็นที่ มีนักท่องเที่ยวพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 77.47

ในด้านพฤติกรรมกรรมการหักเหคิ่งไม้/ดอกไม้ มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 53.58

ในด้านพฤติกรรมกรรมการขีดเขียนต้นไม้/ก้อนหิน มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 42.32

ในด้านพฤติกรรมกรรมการเดินออกนอกเส้นทาง มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 26.62

ในด้านพฤติกรรมกรรมการทำลายป้าย มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 13.65

ในด้านพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา และเล่นการพนัน มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 6.83

ในด้านพฤติกรรมกรรมการให้อาหารสัตว์และฉายไฟใส่สัตว์ มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 3.75

ในด้านพฤติกรรมกรรมการขับรถเร็ว มีนักท่องเที่ยวยุพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 2.39

และในด้านพฤติกรรมกรรมการเปิดน้ำทิ้งไว้ มีนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.68 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
จำแนกตามการพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยพบ	107	26.75
เคยพบ	293	73.25
ทำลายป่าต่าง ๆ	40	13.65
หัก/เด็ดกิ่งไม้ ดอกไม้	157	53.58
ส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวน	253	86.35
ทิ้งขยะไม่เป็นที่	227	77.47
ขีดเขียนตามต้นไม้/ก้อนหิน	124	42.32
เดินออกนอกเส้นทางที่กำหนด	78	26.62
เปิดน้ำทิ้งไว้	2	0.68
ดื่มสุรา/เล่นการพนัน	20	6.83
ให้อาหารสัตว์/ฉวยไฟใส่สัตว์	11	3.75
ขับรถเร็ว	7	2.39

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะ คิดเปรียบเทียบสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะกับนักท่องเที่ยวที่ให้ข้อเสนอแนะเป็น 1.5 : 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอุปนิสัยของคนไทยที่ไม่ชอบให้ข้อเสนอแนะ เพราะอาจคิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญหรือไม่ใช่หน้าที่ของตน แต่อย่างไรก็ตามมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญๆ ไว้ดังนี้

ประเด็นที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เห็นควรให้มีการปรับปรุง และมีการจัดการมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ของอุทยานควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มงวดกับกฎระเบียบในการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว และควรบริการด้วยความสุภาพ คิดเป็นร้อยละ 35.53

รองลงมา คือ ด้านของสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น และควรพัฒนาให้กลมกลืนกับธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 24.34

ในด้านของห้องน้ำ-ห้องสุขา นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า ควรปรับปรุง ในเรื่องของความสะอาด ปลอดภัย และความกลมกลืนกับธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 17.11

ในด้านของร้านจำหน่ายอาหาร และร้านจำหน่ายอุปกรณ์ ของใช้ต่าง ๆ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า ร้านค้าต่าง ๆ มีจำนวนน้อยไป และจำหน่ายสินค้าในราคาที่แพงเกินไป คิดเป็นร้อยละ 16.45

ในด้านของถังขยะ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่าควรเพิ่มจำนวนถังขยะให้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 15.13

ในด้านของป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า ควรปรับปรุง ป้ายต่าง ๆ ในเรื่องของการสื่อความหมายที่ชัดเจน และควรเพิ่มจำนวนป้ายบอกทางเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 11.84

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่าควรมีการปรับปรุงจัดการในเรื่องของระบบไฟฟ้าตามทางเดิน และจุดพักแรมให้เพิ่มขึ้น ด้านการจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยวและช่วงเวลาในการประกอบกิจกรรม และด้านการส่งเสริม รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการสร้างจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 8.55 ในแต่ละด้าน

ในด้านของรถโดยสารนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า ควรมีรถโดยสารไว้คอยบริการขึ้น-ลงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 7.89

ในด้านของค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า ค่าธรรมเนียมในการเข้าอุทยาน มีอัตราที่แพงไป คิดเป็นร้อยละ 4.61

ในด้านของบ้านพัก และจุดบริการด้านการสื่อสาร (ตู้โทรศัพท์) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นว่า มีปริมาณที่ไม่เพียงพอกับความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 3.29

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความเห็นควรให้มีการจัดการสัตว์ป่าที่ดี เพื่อไม่ให้สัตว์ป่าออกมาหากินในพื้นที่พักแรม คิดเป็นร้อยละ 1.32 ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำแนกตามข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	248	62.00
ตอบ	152	38.00
1. ควรมีการจัดการสัตว์ป่าไม่ให้ออกมาหากินในพื้นที่พักแรม	2	1.32
2. ควรจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว และช่วงเวลาในการประกอบกิจกรรม	13	8.55
3. เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ และควรเข้มงวดกับกฎระเบียบในการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว	54	35.53
4. ควรเพิ่มปริมาณถังขยะ	23	15.13
5. ควรปรับปรุงห้องน้ำ/ห้องสุขาในเรื่องของความสะอาด ความปลอดภัย และความกลมกลืนกับธรรมชาติ	26	17.11
6. บ้านพัก และจุดบริการด้านการสื่อสาร (ตู้โทรศัพท์) มีไม่เพียงพอ	5	3.29
7. ร้านอาหารและร้านจำหน่ายอุปกรณ์ที่ใช้ต่าง ๆ มีจำนวนและจำหน่ายสินค้าราคาแพงเกินไป	25	16.45

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. ควรมีรถโดยสารไว้บริการขึ้น-ลงอุทยาน	12	7.89
9. ควรเพิ่มระบบไฟฟ้าบริเวณทางเดินและจุดพักแรม	13	8.55
10. ค่าธรรมเนียมผ่านอุทยานแพงเกินไป	7	4.61
11. ควรปรับปรุงสื่อความหมายต่าง ๆ และป้ายบอกทาง ให้มีความชัดเจน และสื่อความหมายที่ง่ายต่อการเข้าใจ	18	11.84
12. ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น และกลมกลืนกับธรรมชาติ	37	24.34
13. อุทยานฯควรมีการส่งเสริมณรงค์ ประชาสัมพันธ์ในด้าน การสร้างจิตสำนึกในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ	13	8.55
รวม	400	100.00

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและแจกแบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่าง สามารถนำมาศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว, สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม, สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่นำมาศึกษามีทั้งสิ้น 14 ตัวแปร ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, ระดับรายได้, สถานภาพสมรส, ความถี่ของการท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา,

จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, การประกอบกิจกรรม, จำนวนวันพักค้างแรม, กลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และสาเหตุในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ใช้วิธีการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในรูปการถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression) และนำรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวไปใช้หาสมการที่ดีที่สุด โดยเลือกสมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (coefficient of determination: R^2) สูงสุดมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระซึ่งแสดงฟังก์ชันได้ดังนี้

$$Y_{ij\ fa} = f(G_{ij}, A_{ij}, E_{ij}, O_{ij}, Inc_{ij}, S_{ij}, Q1_{ij}, Q2_{ij}, Q3_{ij}, Q4_{ij}, Q5_{ij}, Q6_{ij}, Q7_{ij}, Q8_{ij})$$

โดยกำหนดให้

$$Y_{ij\ fa} = \text{ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน}$$

$$G_{ij} = \text{เพศของนักท่องเที่ยว } i$$

$$A_{ij} = \text{อายุของนักท่องเที่ยว } i$$

$$E_{ij} = \text{ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว } i \text{ โดยแบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 6 ระดับ คือ ประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช., อนุปริญญา/ปวศ., ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี}$$

$$O_{ij} = \text{อาชีพของนักท่องเที่ยว } i \text{ โดยแบ่งออกเป็น 11 อาชีพ ได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา, รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ, รับจ้าง, ค้าขาย, เกษตรกร, บริษัทเอกชน, ธุรกิจส่วนตัว, แม่บ้าน พยาบาล และครู}$$

- Inc_{ij} = ระดับรายได้ของนักท่องเที่ยว i (หน่วย: บาทต่อเดือน)
- S_{ij} = สถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยว i โดยแบ่งออกเป็น 4 สถานภาพ คือ โสด, แต่งงานแล้ว, หม้ายและหย่าร้าง
- $Q1_{ij}$ = ความถี่ของการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยว i ในรอบปีที่ผ่านมา
- $Q2_{ij}$ = จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยว i เคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- $Q3_{ij}$ = วัตถุประสงค์หลักของนักท่องเที่ยว i ในการตัดสินใจเลือกเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยจำแนกออกเป็น 6 วัตถุประสงค์ คือ ท่องเที่ยว/พักผ่อน, ศึกษาธรรมชาติ, ประชุม/สัมมนา, สำรวจพื้นที่, ฝึกงาน และซ่อมจี๊กรยาน
- $Q4_{ij}$ = ประเภทของการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว i ในการเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้อย่างน้อย 12 กิจกรรม ได้แก่ ปิกนิก, ตั้งค่ายพักแรม, เดินเล่นชมธรรมชาติ, ขับรถชมวิว, ถ่ายรูป, เล่นน้ำตก, เดินป่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติ, ส่องสัตว์, กินเหล้า, วาดภาพ, เรียนหนังสือ และจี๊กรยาน
- $Q5_{ij}$ = จำนวนวันในการพักค้างแรมของนักท่องเที่ยว i (หน่วย: คืน)
- $Q6_{ij}$ = กลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับนักท่องเที่ยว i โดยแบ่งประเภทของกลุ่มเดินทางออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ คนเดียว, เพื่อน, ครอบครัว, ครู/นักเรียน, บริษัทนำเที่ยว และหน่วยงาน
- $Q7_{ij}$ = จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับนักท่องเที่ยว i (หน่วย: คน)

- $Q8_{ij}$ = เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ของนักท่องเที่ยว i จำแนกออกเป็น 7 เหตุผล คือ อยู่ใกล้ที่พัก, การคมนาคมสะดวก, ที่พัก/สิ่งอำนวยความสะดวกดี, ค่าใช้จ่ายถูก, เรียนหนังสือ, ทางผ่าน และชอบธรรมชาติ
- 1 = สิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว
- 2 = สิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 3 = สิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม
- 4 = สิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
- fa = ปัจจัยชี้วัดระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกปัจจัยที่ 1, 2, 3, ..., 9
- i = นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพักค้างแรมในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป คนที่ 1, 2, 3, ... , 400
- j = อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้ทราบว่าตัวแปรใดที่มีอิทธิพลกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้ง 4 ประเภท ได้ทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กับ ตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวแปร โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับ

ตัวแปรอิสระ ในรูปการถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression) รูปแบบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะนำไปใช้หาสมการที่ดีที่สุดในการประมาณค่าตัวแปรต่าง ๆ โดยอาศัยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (coefficient of determination: R^2) สูงสุดมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ

ในการวิเคราะห์มีปัจจัยชี้วัดระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 9 ปัจจัย (ดรรรชนี, 2543) ได้แก่

1. ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว
2. ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย
3. ความพอเพียงของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่
4. ความคงทนต่อการใช้งาน
5. ความสะดวกในการบำรุงรักษา
6. การรักษาเอกลักษณ์ท้องถิ่น/การรักษาสภาพเดิมของพื้นที่
7. การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ
9. ผลกระทบต่อธรรมชาติ

โดยมีกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ดังภาพที่ 4

ตัวแปรตาม

- ตัวแปรอิสระ**
- เพศ
 - อายุ
 - ระดับการศึกษา
 - อาชีพ
 - รายได้
 - สถานภาพสมรส
 - จำนวนครั้งที่ไปเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ
 - จำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยว อช.เขาใหญ่
 - วัตถุประสงค์ในการเดินทางมา อช.เขาใหญ่
 - ประเภทของการประกอบกิจกรรม
 - จำนวนวันในการพักค้างแรม
 - กลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางมาเที่ยว อช.เขาใหญ่
 - จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทาง
 - เหตุผลที่เลือกมาเที่ยว อช. เขาใหญ่

<p>1. ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว</p> <p>1.1 ด้านความปลอดภัย</p> <p>1.2 ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย</p> <p>1.3 ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่</p> <p>1.4 ด้านความคงทนต่อการใช้งาน</p> <p>1.5 ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา</p> <p>1.6 ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น</p> <p>1.7 ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>1.8 ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ</p> <p>1.9 ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ</p>
<p>2. ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม</p> <p>2.1 ด้านความปลอดภัย</p> <p>2.2 ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย</p> <p>2.3 ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่</p> <p>2.4 ด้านความคงทนต่อการใช้งาน</p> <p>2.5 ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา</p> <p>2.6 ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น</p> <p>2.7 ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>2.8 ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ</p> <p>2.9 ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ</p>
<p>3. ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม</p> <p>3.1 ด้านความปลอดภัย</p> <p>3.2 ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย</p> <p>3.3 ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่</p> <p>3.4 ด้านความคงทนต่อการใช้งาน</p> <p>3.5 ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา</p> <p>3.6 ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น</p> <p>3.7 ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>3.8 ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ</p> <p>3.9 ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ</p>
<p>4. ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกชนิดเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่</p> <p>4.1 ด้านความปลอดภัย</p> <p>4.2 ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย</p> <p>4.3 ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่</p> <p>4.4 ด้านความคงทนต่อการใช้งาน</p> <p>4.5 ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา</p> <p>4.6 ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น</p> <p>4.7 ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>4.8 ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ</p> <p>4.9 ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ</p>

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression analysis)

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว
ตัวแปรอิสระ

1. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความ
เหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว
และนักท่องเที่ยวตัวแปรอิสระ ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij1} = & 3.568 - 0.185 (\text{ตั้งค่ายพักแรม}) + 0.137 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (-3.081)^* \qquad \qquad \qquad (2.329)^* \\
 & - 0.248 (\text{ค่ายาย}) - 0.323 (\text{รัฐวิสาหกิจ}) + 0.186 (\text{ครอบครัว}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (-2.433)^* \qquad \qquad \qquad (-2.429)^* \qquad \qquad \qquad (2.829)^* \\
 & + 0.014 (\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) + 0.216 (\text{สูงกว่าปริญญาตรี}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (2.598)^* \qquad \qquad \qquad (2.266)^*
 \end{aligned}$$

R square = 0.090

Adjusted R square = 0.074

F – test = 5.512

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t- test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ
ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัย
สำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับ
นัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.090 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง
7 ตัวแปร ได้แก่ การประกอบกิจกรรมประเภทการตั้งค่ายพักแรม, การเลือกเดินทางมาท่องเที่ยว
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก, อาชีพค่ายาย, อาชีพรัฐวิสาหกิจ,

การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้ และระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่ร้อยละ 9.00 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 7 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.002, 0.020, 0.015, 0.016, 0.005, 0.010 และ 0.024 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij1fa2} = 4.268 - 0.220 (\text{ตั้งค่ายพักแรม}) - 0.704 (\text{ฝึกงาน}) - 0.010 (\text{อายุ}) \\ (-3.536)* \quad (-2.299)* \quad (-3.293)* \\ + 0.190 (\text{ครอบครัว}) + 0.503 (\text{ธุรกิจส่วนตัว}) + 0.584 (\text{แม่บ้าน}) \\ (2.707)* \quad (2.312)* \quad (2.147)*$$

R square = 0.088

Adjusted R square = 0.074

F-test = 6.300

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์ พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.088 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ได้แก่ การประกอบกิจกรรมประเภทการตั้งค่ายพักแรม, การมาฝึกงาน, อายุ, การเดินทางมา

กับกลุ่มครอบครัว, การประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และอาชีพแม่บ้าน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอยที่ร้อยละ 8.80 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่าที่สำคัญ Sig. t = 0.000, 0.022, 0.001, 0.007, 0.021 และ 0.032 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านความพอเพียงของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij1fa3} = 3.773 - 0.011(\text{อายุ}) + 0.183(\text{ครอบครัว}) - 0.661(\text{ฝึกงาน}) \\ (-3.756)* \quad (2.791)* \quad (-2.321)* \\ - 0.148(\text{ตั้งค่ายพักแรม}) + 0.012(\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) \\ (-2.552)* \quad (2.285)*$$

R square = 0.082

Adjusted R square = 0.070

F-test = 7.021

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์ พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.082 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, การเดินทางมาที่กลุ่มครอบครัว, การมาฝึกงาน, การประกอบกิจกรรมการตั้ง

ค่ายพักแรม และจำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสม ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านความพอใจของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่ร้อยละ 8.20 และเมื่อพิจารณาค่า t ของ ตัวแปรอิสระ ทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่าที่สำคัญ Sig. t = 0.000, 0.006, 0.021, 0.011 และ 0.023 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านความคงต่อการใช้งาน ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij1a4} = 3.915 - 0.145 (\text{ตั้งค่ายพักแรม}) - 0.009 (\text{อายุ}) + 0.163 (\text{ครอบครัว})$$

(-2.468)* (-2.977)* (2.432)*

R square = 0.041

Adjusted R square = 0.034

F-test = 5.679

Sig. F = 0.001

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t- test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.041 หมายความว่า ตัวแปรอิสระ ทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ การประกอบกิจกรรมการตั้งค่ายพักแรม, อายุ และการเดินทางมากับกลุ่มครอบครัว ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ด้านความคงทนต่อการใช้งาน ที่ร้อยละ 4.10 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปร

อิสระ ทั้ง 3 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.014, 0.003 และ 0.015 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

5. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij1_{fa5}} = 3.570 - 0.234 (\text{เคยมาเขาใหญ่หรือไม่}) + 0.0001 (\text{รายได้}) \\ (-3.366)* \quad (2.939)* \\ + 0.213 (\text{ศึกษาธรรมชาติ}) + 0.128 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\ (2.026)* \quad (2.242)*$$

R square = 0.060

Adjusted R square = 0.050

F-test = 6.245

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.060 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ การเคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่หรือไม่, ระดับรายได้, การเดินทางมาเพื่อศึกษาธรรมชาติ และเหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษาที่ร้อยละ 6.00 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t =

0.001, 0.003, 0.025 และ 0.043 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

6. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้สมการ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij}1_{fa6} = & 3.372 - 0.012 (\text{อายุ}) + 0.260 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\
 & (-3.947)* \qquad \qquad \qquad (4.255)* \\
 & + 0.018 (\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) - 0.528 (\text{กลุ่มบริษัทนำเที่ยว}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (3.118)* \qquad \qquad \qquad (-2.295)* \\
 & - 0.658 (\text{ฝึกงาน}) + 0.332 (\text{ม.ต้น}) - 0.019 (\text{ถ้าเคยไปไปที่ครั้ง}) \\
 & (-2.160)* \qquad \qquad (2.332)* \qquad \qquad (-2.237)*
 \end{aligned}$$

R square	=	0.172
Adjusted R square	=	0.157
F- test	=	11.580
Sig. F	=	0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.172 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้, การเดินทางมากับกลุ่มบริษัทนำเที่ยว, การมาฝึกงาน, การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจำนวนครั้งในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา

ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ท้องถิ่นที่ร้อยละ 17.20 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 7 ตัวแปร ปรากฏว่า มีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.000, 0.002, 0.022, 0.031, 0.020 และ 0.026 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่าตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

7. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij1a7} = 3.220 - 0.009 (\text{อายุ}) + 0.018 (\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) + 0.182$$

$$(-2.403)^* \quad (2.790)^*$$

$$(\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) - 0.194 (12 \text{ เดือนที่ผ่านมาเคยไปหรือไม่})$$

$$(2.565)^* \quad (-2.276)^*$$

$$+ 0.0001 (\text{รายได้}) + 0.161 (\text{เล่นน้ำตก})$$

$$(-2.295)^* \quad (2.158)^*$$

R square = 0.148

Adjusted R square = 0.135

F-test = 11.295

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.148 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ใน

ครั้งนี้, เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก, ใน 1 ปีที่ผ่านมาเคยเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ หรือไม่, ระดับรายได้ และการประกอบกิจกรรมประเภทเล่นน้ำตก ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง ที่ร้อยละ 14.80 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.017, 0.006, 0.011, 0.023 และ 0.022 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

8. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij1_{ta8}} = & 3.457 - 0.011 (\text{อายุ}) - 0.264 (12 \text{ เดือนที่ผ่านมาเคยไปหรือไม่}) \\
 & \quad \quad \quad (-3.221)* \quad \quad \quad (-3.322)* \\
 & + 0.018 (\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) + 0.165 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\
 & \quad \quad \quad (3.027)* \quad \quad \quad (2.519)* \\
 & + 0.332 (\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) + 0.178 (\text{เล่นน้ำตก}) - 0.148 (\text{ถ่ายรูป}) \\
 & \quad \quad \quad (2.171)* \quad \quad \quad (2.492)* \quad \quad \quad (-2.151)*
 \end{aligned}$$

$$R \text{ square} = 0.160$$

$$\text{Adjusted R square} = 0.145$$

$$F\text{-test} = 10.627$$

$$\text{Sig. F} = 0.000$$

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.160 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, ใน 1 ปีที่ผ่านมา เคยเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ หรือไม่, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก, การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, การประกอบกิจกรรมประเภทเล่นน้ำตก และการประกอบกิจกรรมประเภทถ่ายภาพ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ ที่ร้อยละ 16.00 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.001, 0.001, 0.003, 0.012, 0.031, 0.013 และ 0.032 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่าตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

9. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij1fa9} = & 2.706 + 1.203 (\text{วาดภาพ}) + 0.200 (\text{ส่องสัตว์}) + 0.728 (\text{แม่บ้าน}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (3.403)* \qquad \qquad \qquad (2.617)* \qquad \qquad \qquad (2.315)* \\
 & - 0.242 (\text{รับราชการ}) - 0.175 (\text{ถ่ายภาพ}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (-2.400)* \qquad \qquad \qquad (-2.353)* \\
 & + 0.163 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (2.307)*
 \end{aligned}$$

R square = 0.082

Adjusted R square = 0.068

F-test = 5.851

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.082 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ได้แก่ การประกอบกิจกรรมประเภทการวาดภาพ, การประกอบกิจกรรมประเภทการส่องสัตว์, อาชีพแม่บ้าน, อาชีพรับราชการ, การประกอบกิจกรรมประเภทการถ่ายรูป และเหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ที่ร้อยละ 8.20 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัวแปรปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.001, 0.009, 0.021, 0.017, 0.019 และ 0.022 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

สรุป ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว กับตัวแปรอิสระ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงสุด สมการที่ได้มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระมากที่สุด พิจารณาจากปัจจัยชี้วัดระดับความเหมาะสม ทั้ง 9 ปัจจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นสมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจมากที่สุด คือ 0.172 รองลงมา คือ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ เท่ากับ 0.160, ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง เท่ากับ 0.148, ด้านความปลอดภัย เท่ากับ 0.090, ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย เท่ากับ 0.088, ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่และด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ เท่ากับ 0.082, ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา เท่ากับ 0.060 และด้านความคงทนต่อการใช้งาน เท่ากับ 0.041 ตามลำดับ

**ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมกับ
ตัวแปรอิสระ**

1. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij2\ fa\ 1} = & 4.151 - 0.011 (\text{อายุ}) + 0.272 (\text{ครอบครัว}) + 0.347 (\text{ศึกษาธรรมชาติ}) \\
 & \quad (-3.067)* \quad (3.315)* \quad (3.267)* \\
 & - 0.171 (\text{สองล้อ}) - 0.162 (\text{ปริญญาตรี}) - 0.171 (\text{ตั้งค่ายพักแรม}) \\
 & \quad (-2.315)* \quad (-2.283)* \quad (-2.397)* \\
 & - 0.355 (\text{รัฐวิสาหกิจ}) - 0.266 (\text{ค้าขาย}) \\
 & \quad (-2.192)* \quad (-2.115)*
 \end{aligned}$$

R square = 0.116

Adjusted R square = 0.098

F-test = 6.378

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.116 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว, การเดินทางมาเพื่อศึกษาธรรมชาติ, การประกอบกิจกรรมประเภทสองล้อ, การศึกษาในระดับปริญญาตรี, การประกอบกิจกรรมการตั้งค่ายพักแรม, อาชีพรัฐวิสาหกิจ และอาชีพค้าขาย ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่ร้อยละ 11.60 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่าที่สำคัญ Sig. t = 0.002, 0.001, 0.001, 0.021, 0.023, 0.017, 0.029 และ 0.035 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij2_{fa2}} = & 4.285 - 0.174 (\text{ตั้งค่ายพักแรม}) + 0.270 (\text{ศึกษาธรรมชาติ}) \\
 & \quad \quad \quad (-2.388)* \quad \quad \quad (2.496)* \\
 & + 0.618 (\text{ธุรกิจส่วนตัว}) - 0.015 (\text{อายุ}) + 0.233 (\text{ครอบครัว}) \\
 & \quad \quad \quad (2.404)* \quad \quad \quad (-3.925)* \quad \quad \quad (2.789)* \\
 & + 0.351 (\text{สูงกว่าปริญญาตรี}) + 0.758 (\text{จีจรรย์าน}) \\
 & \quad \quad \quad (2.937)* \quad \quad \quad (2.781)* \\
 & - 1.167 (\text{ซุ่มจีจรรย์าน}) \\
 & \quad \quad \quad (-2.039)*
 \end{aligned}$$

R square = 0.112

Adjusted R square = 0.093

F-test = 6.108

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.112 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง

8 ตัวแปร ได้แก่ การประกอบกิจกรรมประเภทการตั้งค่ายพักแรม, การเดินทางมาเพื่อศึกษารวมชาติ, อาชีพธุรกิจส่วนตัว, อายุ, การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว, ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี, การประกอบกิจกรรมประเภทขี่จักรยาน และการเดินทางเพื่อชมขี่จักรยาน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติ หรือวัฒนธรรม ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอยที่ร้อยละ 11.20 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 8 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่าที่สำคัญ Sig. t = 0.017, 0.013, 0.017, 0.000, 0.006, 0.004, 0.006 และ 0.042 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติ หรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij2fa3} = 3.861 - 0.010(\text{อายุ}) + 0.410(\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) - 0.161(\text{ค่าใช้จ่ายถูก})$$

(-2.877)*
(2.356)*
(-2.111)*

$$R \text{ square} = 0.050$$

$$\text{Adjusted R square} = 0.042$$

$$F\text{-test} = 6.869$$

$$\text{Sig. F} = 0.000$$

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.050 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และเหตุผลในการเดินทางมาท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะค่าใช้จ่ายถูก ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติหรือวัฒนธรรม ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ที่ร้อยละ 5.00 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.004, 0.019 และ 0.035 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติหรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านความคงทนต่อการใช้งาน ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij2} = 4.059 - 0.018 (\text{อายุ}) + 0.200 (\text{ครอบครัว}) + 0.519 (\text{ธุรกิจส่วนตัว}) \\ + 0.214 (\text{ศึกษารวมชาติ}) + 1.394 (\text{ทางผ่าน})$$

(-5.001)*
(2.443)*
(2.067)*
(2.017)*
(1.995)*

R square = 0.082

Adjusted R square = 0.070

F-test = 6.958

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.082 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว, อาชีพธุรกิจส่วนตัว, การเดินทางมาเพื่อศึกษารวมชาติ, และเหตุผลในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะเป็นทางผ่าน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของ

นักท่องเที่ยงที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ และศึกษามหาวิทยาลัยหรือวัฒนธรรม ด้านความคงทนต่อการใช้งานที่ร้อยละ 8.20 และเมื่อพิจารณา ค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่าที่สำคัญ Sig. t = 0.000, 0.015, 0.039, 0.044 และ 0.047 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับ ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

5. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อระดับ ความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษามหาวิทยาลัย หรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij2 \text{ fa } 5} = 3.876 - 0.014 (\text{อายุ}) + 0.0001 (\text{รายได้}) + 0.516 (\text{ธุรกิจส่วนตัว})$$

(-3.867)* (2.289)* (1.985)*

R square = 0.048

Adjusted R square = 0.041

F-test = 6.602

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ ที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัย สำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.048 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, ระดับรายได้ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษามหาวิทยาลัยหรือวัฒนธรรม ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ที่ร้อยละ 4.80 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 3 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่าที่สำคัญ Sig. t = 0.000, 0.023 และ 0.048 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมี ความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

6. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ หรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij2_{la6}} = & 3.748 - 0.011 (\text{อายุ}) + 0.523 (\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) \\
 & \quad (-3.261)^* \quad \quad \quad (3.266)^* \\
 & - 0.030 (\text{ถ้าเคยไปไปมากี่ครั้ง}) + 0.210 (\text{เดินป่าเส้นทางธรรมชาติ}) \\
 & \quad \quad \quad (-3.155)^* \quad \quad \quad (2.919)^* \\
 & - 1.474 (\text{กินเหล้า}) - 0.150 (\text{ถ่ายรูป}) \\
 & \quad \quad \quad (2.167)^* \quad \quad \quad (-2.075)^*
 \end{aligned}$$

R square = 0.117

Adjusted R square = 0.103

F-test = 8.598

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.117 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น, จำนวนครั้งในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา, การประกอบกิจกรรมประเภทเดินป่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติ, การประกอบกิจกรรมประเภทกินเหล้า และการประกอบกิจกรรมประเภทถ่ายรูป ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติหรือวัฒนธรรม ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ที่ร้อยละ 11.70 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ปรากฏว่า มีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.001, 0.001, 0.002, 0.004, 0.031 และ 0.039 ซึ่งมีค่า

น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

7. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติ หรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij2} = 3.775 - 0.013(\text{อายุ}) + 0.471(\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) \\ (-3.682)^* \quad (2.719)^* \\ - 0.224(12 \text{ เดือนที่ผ่านมาเคยไปหรือไม่}) \\ (-2.541)^*$$

R square	=	0.073
Adjusted R square	=	0.066
F-test	=	10.401
Sig. F	=	0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.073 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ อายุ, ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และใน 1 ปีที่ผ่านมา เคยเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ หรือไม่ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติหรือวัฒนธรรม ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง ที่ร้อยละ 7.30 และเมื่อพิจารณา ค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 3 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.007 และ 0.011 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

8. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติ หรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij2\text{fac}} = 3.622 - 0.285 (\text{แต่งงานแล้ว}) - 0.030 (\text{ถ้าเคยไปไปมากี่ครั้ง}) \\ (-3.360)* \quad (-3.021)* \\ + 1.755 (\text{ทางผ่าน}) - 0.171 (\text{ปริญญาตรี}) \\ (2.292)* \quad (-2.232)*$$

R square = 0.086

Adjusted R square = 0.077

F-test = 9.278

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.086 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ สถานภาพแต่งงานแล้ว, จำนวนครั้งในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา, เหตุผลในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะเป็นทางผ่าน และระดับการศึกษาปริญญาตรี ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติหรือวัฒนธรรม ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติที่ร้อยละ 8.60 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.001, 0.003, 0.022 และ 0.026 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

9. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติ หรือวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij2_{1a9}} = 2.833 - 0.363 (\text{รับราชการ}) + 2.167 (\text{ทางผ่าน}) + 0.999 (\text{วาดภาพ}) \\ - 0.284 (\text{ค้าขาย}) \\ (-3.097)* \quad (2.686)* \quad (2.465)* \\ (-2.022)*$$

R square = 0.064

Adjusted R square = 0.055

F-test = 6.753

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.064 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ อาชีพรับราชการ, เหตุผลในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะเป็นทางผ่าน, การประกอบกิจกรรมประเภทวาดภาพ และอาชีพค้าขายก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้และศึกษารวมชาติหรือวัฒนธรรม ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ที่ร้อยละ 6.40 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.002, 0.008, 0.014 และ 0.044 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

สรุป ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ศึกษารวมชาติ และวัฒนธรรมกับตัวแปรอิสระ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงสุด สมการที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง

ตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระมากที่สุด พิจารณาจากปัจจัยชี้วัดระดับความเหมาะสมทั้ง 9 ปัจจัย พบว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรมด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นสมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจมากที่สุด คือ 0.117 รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย เท่ากับ 0.116, ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย เท่ากับ 0.112, ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ เท่ากับ 0.086, ด้านความคงทนต่อการใช้งาน เท่ากับ 0.082, ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง เท่ากับ 0.073, ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ เท่ากับ 0.064, ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เท่ากับ 0.050 และด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา เท่ากับ 0.048 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ

1. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij3_{fa1}} = & 3.350 + 0.019 (\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) + 0.251 (\text{สูงกว่าปริญญาตรี}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (3.342)* \qquad \qquad \qquad (2.423)* \\
 & + 0.148 (\text{การคมนาคมสะดวก}) + 0.221 (\text{ศึกษาธรรมชาติ}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (2.166)* \qquad \qquad \qquad (2.317)* \\
 & + 0.145 (\text{ครอบครัว}) \\
 & \qquad \qquad \qquad (2.017)*
 \end{aligned}$$

R square	=	0.066
Adjusted R square	=	0.054
F-test	=	5.533
Sig. F	=	0.000

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.004 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.028 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ การประกอบกิจกรรมประเภทการส่องสัตว์ และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอยที่ร้อยละ 2.80 และเมื่อพิจารณา ค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 2 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.017 และ 0.018 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij3_{fa3}} = 3.540 + 0.015(\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) - 0.776(\text{ฝึกงาน}) \\ \quad \quad \quad (2.823)^* \quad \quad \quad (-2.575)^* \\ - 0.007(\text{อายุ}) - 0.133(\text{ตั้งค่ายพักแรม}) \\ \quad \quad \quad (-2.306)^* \quad \quad \quad (-2.174)^*$$

R square = 0.063

Adjusted R square = 0.053

F-test = 6.601

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์ พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.063 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้, การเดินทางมาเพื่อฝึกงาน, อายุ และการประกอบกิจกรรมประเภทตั้งค่ายพักแรม ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ที่ร้อยละ 6.30 และเมื่อพิจารณา ค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.005, 0.010, 0.022 และ 0.030 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านความคงทนต่อการใช้งาน ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij3\text{ra}4} = 3.685 + 0.490 (\text{ธุรกิจส่วนตัว}) + 0.426 (\text{จีจรรย์ยาน}) \\ \quad \quad \quad (2.150)^* \quad \quad (1.980)^*$$

R square = 0.021

Adjusted R square = 0.016

F-test = 4.180

Sig. F = 0.016

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.016 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.021 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร

ได้แก่ อาชีพธุรกิจส่วนตัว และการประกอบกิจกรรมประเภทขี่จักรยาน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านความคงทนต่อการใช้งานที่ร้อยละ 2.10 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.032 และ 0.048 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

5. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ได้ผลการดังนี้

$$Y_{ij3_{fa5}} = 3.483 + 0.0001(\text{รายได้}) + 0.423(\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) + 0.488(\text{ขี่จักรยาน}) \\ + 0.153(\text{สองล้อ}) - 0.139(\text{ตั้งค่ายพักแรม})$$

(4.576)* (2.738)* (2.185)*
(2.203)* (-2.029)*

R square = 0.111

Adjusted R square = 0.099

F-test = 9.765

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.111 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น, การประกอบกิจกรรมประเภทขี่จักรยาน, การประกอบกิจกรรมประเภทสองล้อ และการประกอบกิจกรรมประเภทตั้งค่ายพักแรม ก่อให้เกิด

ความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ที่ร้อยละ 11.10 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.006, 0.029, 0.028 และ 0.043 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

6. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่ ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij3fa6} = & 3.350 + 0.0001 (\text{รายได้}) + 0.019 (\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) \\
 & \quad (-5.062)* \quad \quad \quad (3.507)* \\
 & - 0.195 (\text{เคยมาเขาใหญ่หรือไม่}) + 0.121 (\text{ซ่อมจีจ๊อกรยาน}) \\
 & \quad (-2.787)* \quad \quad \quad (2.605)* \\
 & + 0.161 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) - 0.008 (\text{อายุ}) \\
 & \quad \quad \quad (2.639)* \quad \quad \quad (-2.508)*
 \end{aligned}$$

R square = 0.211

Adjusted R square = 0.199

F-test = 17.440

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.211 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง

6 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในครั้งนี้, การเคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, การเดินทางมาเพื่อช้อปปิ้งจากรยาน, เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก และอายุ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ท้องถิ่นที่ร้อยละ 21.10 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.000, 0.006, 0.029, 0.028 และ 0.043 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

7. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij3_{ta7}} = 3.243 + 0.0001(\text{รายได้}) - 0.011(\text{อายุ}) + 0.015(\text{จำนวนสมาชิกในกลุ่ม}) \\ (-5.629)^* \quad (-3.335)^* \quad (2.607)^* \\ + 1.223(\text{ช้อปปิ้งจากรยาน}) + 0.176(\text{เล่นน้ำตก}) + 0.674(\text{แม่บ้าน}) \\ (2.697)^* \quad (2.632)^* \quad (2.371)^*$$

R square	=	0.223
Adjusted R square	=	0.211
F-test	=	18.744
Sig. F	=	0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.223 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, อายุ, จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในครั้งนี้, การเดินทางมาเพื่อซื้อจิ้งจกชาน, การประกอบกิจกรรมประเภทเล่นน้ำตก และอาชีพแม่บ้านก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างที่ร้อยละ 22.30 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 6 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.001, 0.009, 0.007, 0.009 และ 0.018 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

8. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij3_{fa8}} = & 3.349 + 0.0001(\text{รายได้}) - 0.237 (12 \text{ เดือนที่ผ่านมาเคยไปหรือไม่}) \\
 & \quad \quad \quad (-6.404)* \quad \quad \quad (-3.023)* \\
 & + 0.605 (\text{ครู/นักเรียน}) + 1.510 (\text{ซื้อจิ้งจกชาน}) + 0.149 (\text{เล่นน้ำตก}) \\
 & \quad \quad \quad (3.237)* \quad \quad \quad (3.184)* \quad \quad \quad (2.158)* \\
 & + 0.633 (\text{แม่บ้าน}) - 0.131 (\text{ปริญญาตรี}) \\
 & \quad \quad \quad (2.130)* \quad \quad \quad (-1.972)*
 \end{aligned}$$

R square	=	0.198
Adjusted R square	=	0.184
F-test	=	13.752
Sig. F	=	0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

ร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.198 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, ใน 1 ปีที่ผ่านมา เคยเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ หรือไม่, การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครู/นักเรียน, การเดินทางมาเพื่อซื้อของจิ้งจก, การประกอบกิจกรรมประเภทเล่นน้ำตก, อาชีพแม่บ้าน และการศึกษาระดับปริญญาตรี ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ ที่ร้อยละ 19.80 และเมื่อพิจารณา ค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.003, 0.001, 0.002, 0.032, 0.034 และ 0.049 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

9. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij3_{fa9}} = 3.067 + 0.0001(\text{รายได้}) - 0.324(\text{สูงกว่าปริญญาตรี}) + 0.826(\text{แม่บ้าน}) \\ + 0.216(\text{ครอบครัว}) - 0.013(\text{อายุ}) \\ (5.659)^* \quad (-2.697)^* \quad (2.609)^* \\ (2.637)^* \quad (-3.392)^*$$

R square	=	0.114
Adjusted R square	=	0.103
F-test	=	10.150
Sig. F	=	0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.114 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, การศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี, อาชีพแม่บ้าน, การเดินทางมาท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว และอายุ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ที่ร้อยละ 11.40 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่า นัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.007, 0.009, 0.009 และ 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ที่ร้อยละ 95

สรุป ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการกับตัวแปรอิสระ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงสุด สมการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระมากที่สุด พิจารณาจากปัจจัยชี้วัดระดับความเหมาะสมทั้ง 9 ปัจจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านการการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง เป็นสมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจมากที่สุด คือ 0.223 รองลงมา คือ ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น เท่ากับ 0.211, ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ เท่ากับ 0.198, ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ เท่ากับ 0.114, ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา เท่ากับ 0.111, ด้านความปลอดภัย เท่ากับ 0.066, ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เท่ากับ 0.063, ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย เท่ากับ 0.028 และด้านความคงทนต่อการใช้งาน เท่ากับ 0.021 ตามลำดับ

**ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ**

1. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij4_{fa1}} = 3.635 + 0.222 (\text{ครอบครัว}) - 0.333 (\text{รัฐวิสาหกิจ})$$

(2.887)* (-2.088)*

R square	=	0.030
Adjusted R square	=	0.025
F-test	=	6.165
Sig. F	=	0.002

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.002 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.030 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร ได้แก่ การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว และอาชีพรัฐวิสาหกิจ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ที่ร้อยละ 3.00 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 2 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.004 และ 0.037 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัว ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij4_{a3}} = 3.442 + 0.0001 (\text{รายได้}) - 0.374 (\text{รัฐวิสาหกิจ}) - 0.235 (\text{รับราชการ}) + 0.243 (\text{ศึกษาธรรมชาติ})$$

(2.744)* (-2.377)* (-2.360)*
(2.344)*

R square = 0.046

Adjusted R square = 0.036

F-test = 4.737

Sig. F = 0.001

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.046 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, อาชีพรัฐวิสาหกิจ, อาชีพรับราชการ และการเดินทางมาเพื่อศึกษาธรรมชาติ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ที่ร้อยละ 4.60 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.006, 0.018, 0.019 และ 0.020 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านความคงทนต่อการใช้งาน ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij4_{a4}} = 3.770 + 0.0001(\text{รายได้}) + 0.290(\text{ศึกษาธรรมชาติ}) + 0.223(\text{ครอบครัว}) - 0.193(\text{เคยมาเขาใหญ่หรือไม่}) - 0.656(\text{วิชาเรียน})$$

(2.720)* (2.681)* (2.745)*
(-2.411)* (-2.052)*

R square = 0.074

Adjusted R square = 0.063

F-test = 6.296

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.074 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, การเดินทางมาเพื่อศึกษาธรรมชาติ, การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครอบครัว, การเคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และการประกอบกิจกรรมประเภทวิชาเรียน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านความคงทนต่อการใช้งานที่ร้อยละ 7.40 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.007, 0.008, 0.006, 0.016 และ 0.041 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

5. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij4_{la5}} = 3.440 + 0.0001(\text{รายได้}) + 0.390(\text{มัธยมศึกษาตอนต้น}) + 0.627(\text{จีจรรย์าน}) - 1.031(\text{หม้าย})$$

(4.640)* (2.196)* (2.408)*
(-2.312)*

R square = 0.084

Adjusted R square = 0.075

F-test = 9.045

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.084 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, การประกอบกิจกรรมประเภทจีจรรย์าน และสถานภาพการเป็นหม้าย ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา ที่ร้อยละ 8.40 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.029, 0.017 และ 0.021 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

6. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij4_{a6}} = & 3.510 + 0.0001 (\text{รายได้}) - 0.031 (\text{ถ้าเคยไปไม่กี่ครั้ง}) - 0.009 (\text{อายุ}) \\
 & \quad (-6.000)* \quad \quad \quad (-3.234)* \quad \quad \quad (-2.471)* \\
 & + 1.156 (\text{ซ่อมจีจ๊กรยาน}) + 0.417 (\text{ครู/นักเรียน}) + 0.221 (\text{ชอบธรรมชาติ}) \\
 & \quad (2.327)* \quad \quad \quad (2.108)* \quad \quad \quad (2.536)* \\
 & + 0.162 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\
 & \quad \quad \quad (2.284)*
 \end{aligned}$$

R square = 0.215

Adjusted R square = 0.201

F-test = 15.239

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.215 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, จำนวนครั้งในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา, อายุ, การเดินทางมาเพื่อซ่อมจีจ๊กรยาน, การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับกลุ่มครู/นักเรียน, เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะชอบธรรมชาติ และเหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่/เอกลักษณ์ท้องถิ่นที่ร้อยละ 21.50 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.001, 0.014, 0.020, 0.036, 0.019 และ 0.023 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

7. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y_{ij4.7} = & 3.492 + 0.0001 (\text{รายได้}) - 0.041 (\text{ถ้าเคยไปไปกี่ครั้ง}) \\
 & \quad \quad \quad (-7.185)* \quad \quad \quad (-4.451)* \\
 & + 1.713 (\text{ซ่อมจี้อักรยาน}) + 0.171 (\text{ที่พักสิ่งอำนวยความสะดวก}) \\
 & \quad \quad \quad (3.542)* \quad \quad \quad (2.498)* \\
 & - 0.009 (\text{อายุ}) \\
 & \quad \quad \quad (-2.472)*
 \end{aligned}$$

R square = 0.257

Adjusted R square = 0.248

F-test = 27.151

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.257 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, จำนวนครั้งในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา, การเดินทางมาเพื่อซ่อมจี้อักรยาน, เหตุผลในการเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพราะที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก และอายุ ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างที่ร้อยละ 25.70 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.000, 0.000, 0.013 และ 0.014 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

8. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij4_{1a8}} = 3.342 + 0.0001 (\text{รายได้}) - 0.030 (\text{ถ้าเคยไปไปกี่ครั้ง}) - 0.215 (\text{แต่งงานแล้ว}) \\ + 0.187 (\text{เดินเล่นชมธรรมชาติ}) + 1.097 (\text{ซ่อมจีจักรยาน})$$

(-6.669)*
(-3.267)*
(-2.641)*

(2.619)*
(2.150)*

R square = 0.198

Adjusted R square = 0.188

F-test = 19.327

Sig. F = 0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.198 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, จำนวนครั้งในการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา, สถานภาพแต่งงานแล้ว, การประกอบกิจกรรมประเภทเดินเล่นชมธรรมชาติ และการเดินทางมาเพื่อซ่อมจีจักรยาน ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติที่ร้อยละ 19.80 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.001, 0.009, 0.009 และ 0.032 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่าตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

9. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระ ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ได้สมการดังนี้

$$Y_{ij9} = 2.701 + 0.0001 (\text{รายได้}) - 0.357 (\text{สูงกว่าปริญญาตรี}) + 0.894 (\text{วาดภาพ}) \\ + 0.210 (\text{มัธยมศึกษาตอนปลาย})$$

(6.003)* (-2.635)* (2.227)*
(1.986)*

R square	=	0.100
Adjusted R square	=	0.090
F-test	=	10.874
Sig. F	=	0.000

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่า t-test

* หมายถึง ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์พบว่า สมการที่ได้มีค่า Sig. F = 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.100 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ได้แก่ ระดับรายได้, การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี, การประกอบกิจกรรมประเภทวาดภาพ และ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ ที่ร้อยละ 10.00 และเมื่อพิจารณาค่า t ของตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ตัวแปร ปรากฏว่ามีค่านัยสำคัญ Sig. t = 0.000, 0.009, 0.027 และ 0.048 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ แสดงว่า ตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร ณ ระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

สรุป ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับตัวแปรอิสระโดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงสุด สมการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระมากที่สุด พิจารณาจากปัจจัยชี้วัดระดับความเหมาะสมทั้ง 9 ปัจจัย พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง เป็นสมการที่มีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจมากที่สุด คือ 0.257 รองลงมา คือ ด้านการรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น เท่ากับ 0.215, ด้านความกลมกลืนกับธรรมชาติ เท่ากับ 0.198, ด้านผลกระทบต่อธรรมชาติ เท่ากับ 0.100, ด้านความสะดวกในการบำรุงรักษา เท่ากับ 0.084, ด้านความคงทนต่อการใช้งาน เท่ากับ 0.074, ด้านความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เท่ากับ 0.046, ด้านความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย เท่ากับ 0.036 และด้านความปลอดภัย เท่ากับ 0.030 ตามลำดับ

**การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighted score equation)**

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทำการศึกษาโดยการให้ค่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพักค้างในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละประเภท โดยจะแบ่งประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 คือ สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ได้แก่ ทางเดินเท้า ทางจักรยาน ถนน ที่จอดรถ ถังขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ห้องน้ำ-ห้องสุขา ป้ายบอกทิศทาง และป้ายคำเตือน

ประเภทที่ 2 คือ สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ ศึกษารธรรมชาติ และวัฒนธรรม ได้แก่ นิทรรศการริมทาง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

ประเภทที่ 3 คือ สิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ได้แก่ พื้นที่ทางเดินที่ บ้านพัก อาคารเอนกประสงค์ ระบบน้ำใช้ ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ร้านจำหน่ายอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ม้านั่ง โต๊ะปิกนิก และ ชุมนอกเค็ด

ประเภทที่ 4 คือ สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ศาลาชมวิว หอส่งสัตว์ ป้อมยามหรือด่านตรวจ อาคารที่ทำการ โรงรถ และบ้านพักเจ้าหน้าที่

โดยมีปัจจัยในการพิจารณาระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 9 ปัจจัย (ครรรชนี, 2543) คือ

1. ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว
2. ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย
3. ความเหมาะสม/ความพอเพียงของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่
4. ความอ่อนไหวต่อพฤติกรรมการทำลาย/ความคงทนต่อการใช้งาน
5. ความสะดวกในการบำรุงรักษา
6. การรักษาเอกลักษณ์หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ
9. ผลกระทบต่อธรรมชาติ

จากการสำรวจ และรวบรวมข้อมูล นำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighted score equation)

$$\begin{aligned} \text{ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก} &= \frac{\sum_{i=1}^9 W_j R_i}{\sum_{j=1}^9 W_j} \\ &= \frac{W_{j1} R_{i1} + W_{j2} R_{i2} + W_{j3} R_{i3} + \dots + W_{j9} R_{i9}}{W_{j1} + W_{j2} + W_{j3} + \dots + W_{j9}} \end{aligned}$$

โดยที่ i	=	นักท่องเที่ยวคนที่ 1 ถึงคนที่ 400
j	=	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ถึงคนที่ 30
1-9	=	ปัจจัยในการพิจารณาระดับความเหมาะสมในการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกจากปัจจัยที่ 1 ถึงปัจจัยที่ 9

โดยที่ค่า weighed score (W) ได้จากการถ่วงค่าคะแนนน้ำหนักออกเป็น 5 ระดับ คือ 1, 2, 3, 4 และ 5 โดยที่ 1 หมายถึง มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เหมาะสม ถึง 5 หมายถึง มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งค่า weighed score (W) ได้จากการถ่วงน้ำหนักจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งจะทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 ท่าน จากนั้นให้กรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบ

ค่า rate score (R) จะถูกกำหนดค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ 1, 2, 3, 4 และ 5 โดยที่ 1 หมายถึง มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เหมาะสมถึง 5 มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งค่า rate score ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และพักค้างแรมในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นจำนวน 400 คน

จากนั้นทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ จากสูตรการแบ่งช่วงชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{การแบ่งช่วงชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

จากการคำนวณระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่ใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบได้ดังนี้

1.00 – 2.33	=	ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก มีระดับความเหมาะสมน้อย
2.34 – 3.67	=	ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเหมาะสมปานกลาง
3.68 – 5.00	=	ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเหมาะสมมาก

เนื่องจากการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกจะทำการวิเคราะห์สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละประเภท โดยใช้ปัจจัยในการพิจารณาระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้ง 9 ปัจจัย ดังที่กล่าวมาในส่วนของ การวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จะทำการนำผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละประเภท มาหาค่าเฉลี่ย

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว เห็นว่ามีค่าความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภท เพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว

ปัจจัยพิจารณาความเหมาะสม ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	R_i	W_j	$W_j R_i$
1. ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	3.65	3.47	12.67
2. ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย	3.91	3.72	14.55
3. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่	3.49	3.29	11.48
4. ความคงทนต่อการใช้งาน	3.62	3.42	12.38
5. ความสะดวกในการบำรุงรักษา	3.57	3.29	11.75
6. การรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.19	3.01	9.60
7. การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง	3.00	2.85	8.55
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.17	3.27	10.37
9. ผลกระทบต่อธรรมชาติ	2.77	3.44	9.53
รวม		29.76	100.88

$$\sum_{n=1}^9 W_j R_i / \sum_{n=1}^9 W_j = 3.39$$

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภท
เพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม

ปัจจัยพิจารณาความเหมาะสม ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	R_i	W_j	$W_j R_i$
1. ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	3.66	3.90	14.27
2. ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย	3.92	4.17	16.35
3. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่	3.51	3.39	11.90
4. ความคงทนต่อการใช้งาน	3.64	3.58	13.03
5. ความสะดวกในการบำรุงรักษา	3.54	3.42	12.11
6. การรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.38	3.42	11.56
7. การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง	3.24	3.24	10.50
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.35	3.74	12.53
9. ผลกระทบต่อธรรมชาติ	2.77	3.59	9.94
รวม		32.45	112.19

$$\sum_{n=1}^9 W_j R_i / \sum_{n=1}^9 W_j = 3.46$$

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภท เพื่อการเพิ่มความสะดวกสบายในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว มีค่าความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภท
เพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ

ปัจจัยพิจารณาความเหมาะสม ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	R_i	W_j	$W_j R_i$
1. ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	3.67	3.97	14.57
2. ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย	3.77	3.89	14.67
3. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่	3.36	3.30	11.09
4. ความคงทนต่อการใช้งาน	3.70	3.53	13.06
5. ความสะดวกในการบำรุงรักษา	3.61	3.55	12.82
6. การรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.04	3.27	9.94
7. การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง	2.93	3.01	8.82
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.02	3.54	10.69
9. ผลกระทบต่อธรรมชาติ	2.91	3.66	10.65
รวม		31.72	106.31

$$\sum_{n=1}^9 W_j R_i / \sum_{n=1}^9 W_j = 3.35$$

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีค่าความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภท
เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ปัจจัยพิจารณาความเหมาะสม ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก	R_i	W_j	$W_j R_i$
1. ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	3.68	3.79	13.95
2. ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย	3.82	3.73	14.25
3. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่	3.50	3.31	11.59
4. ความคงทนต่อการใช้งาน	3.81	3.85	14.67
5. ความสะดวกในการบำรุงรักษา	3.61	3.66	13.21
6. การรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	3.08	3.31	10.19
7. การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง	2.96	3.03	8.97
8. ความกลมกลืนกับธรรมชาติ	3.08	3.57	10.99
9. ผลกระทบต่อธรรมชาติ	2.92	3.55	10.37
รวม		31.80	108.19

$$\sum_{n=1}^9 W_j R_i / \sum_{n=1}^9 W_j = 3.40$$

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีค่าความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวม
ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สิ่งอำนวยความสะดวก	$\sum_{n=1}^9 W_j$	$\sum_{n=1}^9 W_j R_i$	$\sum_{n=1}^9 W_j R_i / \sum_{n=1}^9 W_j$
1. สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อ ป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว	29.76	100.88	3.39
2. สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อ การเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม	32.45	112.19	3.46
3. สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อ อำนวยความสะดวกสบายแก่ นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรม นันทนาการ	31.72	106.31	3.35
4. สิ่งอำนวยความสะดวกประเภท เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	31.80	108.19	3.40
รวม			13.60
ระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวม $13.60/4 = 3.40$			

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต้องการศึกษาคำคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็นดังกล่าว และเพื่อประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก โดยทำการศึกษาจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพักค้างในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) การเก็บข้อมูลใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเส้นตรง (multiple linear regression analysis) และประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก (weighted score equation) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไป ลักษณะเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และพักค้างในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นเพศชายมากกว่าหญิงเล็กน้อย อายุอยู่ในช่วง 15-25 ปี มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้น้อยกว่าหรือ เท่ากับ 5,000 บาทต่อเดือน และมีสถานภาพโสด

ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 75.50 เดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งของการเดินทางไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติอื่น ๆ อยู่ในช่วง 1-5 ครั้ง และจำนวนครั้งสูงสุดที่นักท่องเที่ยวเคยเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ 50 ครั้ง วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ เดินทางมาท่องเที่ยวหรือพักผ่อน และตั้งค่ายพักแรม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมากับกลุ่มเพื่อน และพักค้างแรมในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นจำนวน 2 คืน โดยมีจำนวนสมาชิกที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 2-5 คน สาเหตุที่เลือกเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะการคมนาคมสะดวก รองลงมา คือ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกดี

สิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุงมีทุกด้าน แต่ที่น่าปรับปรุงมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ของอุทยานควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มงวดกับกฎระเบียบในการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว และควรบริการด้วยความสุภาพ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 73.25 เคยพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ โดยพฤติกรรมที่พบเห็นมากที่สุด คือ ส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ รองลงมา คือ การทิ้งขยะไม่เป็นที่

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ปัจจัยด้านการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการมากที่สุด โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าวเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทสิ่งก่อสร้างก่อนข้างถาวร ฉะนั้นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการ และอำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้ใช้ประโยชน์ ประกอบกับหลักการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สร้างขึ้นนั้นจะต้องเรียบง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย ง่ายต่อการซ่อมแซมและบำรุงรักษา กลมกลืนกับธรรมชาติ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่น้อยที่สุด ดังนั้นจึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเห็นว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะอาดภายในอุทยานแห่งชาติ ควรนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้างเป็นประการสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้น

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ปัจจัยด้านการรักษาสภาพเดิมของพื้นที่ หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม มากที่สุด ซึ่งการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว มีจุดประสงค์ของการพัฒนาเพื่อให้บริการ และอำนวยความสะดวก ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ใช้ประโยชน์ ประกอบกับหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาระบบนิเวศดั้งเดิมไว้มิให้มีการเปลี่ยนแปลง แต่จะยอมให้มีการใช้ประโยชน์จากอุทยานแห่งชาติได้เฉพาะกรณีที่เป็นการใช้ประโยชน์ในลักษณะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น การใช้ประโยชน์ทางด้านนันทนาการ และการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเห็นว่าการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรรักษาสภาพเดิมของพื้นที่หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไว้เป็นประการสำคัญ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

จากผลการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า ความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนจากการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยรวมเฉลี่ย เท่ากับ 3.40

การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อป้องกันผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว พบว่า ความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนจากการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เท่ากับ 3.39

การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทเพื่อการเรียนรู้ศึกษาธรรมชาติและวัฒนธรรม พบว่า ความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนจากการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เท่ากับ 3.46

การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อความสะดวกสบายในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนจากการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เท่ากับ 3.35

การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ประเภทเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า ความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนจากการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เท่ากับ 3.40

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอความคิดเห็นอันอาจจะเป็นประโยชน์ในด้านนันทนาการและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ควรมีเจ้าหน้าที่ควบคุมตรวจตราความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอในบริเวณที่พักแรม ทั้งนี้เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าหน้าที่ และคอยตรวจตราพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของอุทยานฯ อย่างเคร่งครัด และควรมีกองไว้ให้นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็น หรือ ประเมินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลพื้นที่

2. จากผลการศึกษารั้ครั้งนี้พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นคนในวัยหนุ่มสาวมักเดินทางมาเป็นกลุ่ม และพักค้างแรมในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ดังนั้น พฤติกรรมซึ่งนักท่องเที่ยวปฏิบัติอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ หรืออาจเป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ อุทยานฯ จึงควรมีนโยบายในการจัดการกับนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น ตรวจตราทุก 2 ชั่วโมง ให้คำแนะนำการปฏิบัติตนในแหล่งท่องเที่ยว ตักเตือน อบรม ปรับเป็นเงิน และไล่ออกจากพื้นที่

3. มีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสมบัติภายในอุทยานฯ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความตระหนัก และรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ เช่น การจัดนิทรรศการ การสื่อความหมายธรรมชาติ nature talk การให้รางวัลกับนักท่องเที่ยวที่ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของอุทยานฯ หรือจัดให้นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครในการรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุทยานฯ ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้ช่วยกันดูแลทรัพยากรต่างๆ ให้คงอยู่ยาวนานตลอดไป

4. ควรมีการจัดเก็บข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ไว้อย่างเป็นระเบียบที่สามารถค้นหาได้โดยง่าย โดยมีฝ่าย หรือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

5. จากข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นและต้องการให้มีการปรับปรุงในเรื่องการบริการของเจ้าหน้าที่ควรบริการด้วยความสุภาพมากที่สุด ดังนั้นอุทยานฯ ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับมารยาทในการบริการนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้ต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติอื่น ๆ ที่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสูง ๆ และมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นจำนวนมาก ตลอดจนตรวจสอบวิธีการแล้วนำมาสรุปเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางแก้ไขและแนวทางการจัดการการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานต่อไป

2. การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการสำรวจ และเก็บข้อมูลในวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์เท่านั้น อาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมตลอดทั้งปี ดังนั้น งานศึกษาในอนาคตควรทำการสำรวจนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลาเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่แม่นยำมากขึ้น

3. การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเท่านั้น ไม่ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นฝ่ายจัดการพื้นที่ เจ้าหน้าที่ หน่วยงาน หรือนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ดังนั้นจึงควรศึกษาความคิดเห็นของคนกลุ่มนี้ด้วย และควรมีการศึกษาถึงต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมป่าไม้. 2504. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.
(อัดสำเนา)

_____. 2541. คู่มือท่องเที่ยวและศึกษารวมชาติในอุทยานแห่งชาติทางทะเล.
กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.

_____. 2543. รายงานผลการดำเนินงานโครงการเงินกู้ของกรมป่าไม้ โครงการอุทยาน
แห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัด นครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี (ชุดที่ 1-
ชุดที่ 2 + ชุดที่ 3) (NR-2) ภายใต้โครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project
:SIP). กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป. ประวัติ ความหมาย และองค์ประกอบของการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

คณะวนศาสตร์. 2530. รายงานการประเมินสถานภาพอุทยานแห่งชาติ พื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าและ
พื้นที่คุ้มครองอื่น ๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คมกริช ดั่งเงิน. 2534. การศึกษาขีดความสามารถทางจิตวิทยาในการรองรับการใช้ประโยชน์
ด้านนันทนาการบริเวณน้ำตกเหวสุวัต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิรนุช ศิริรัตน์พิริยะ. 2534. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแนวนโยบายของรัฐให้เอกชน
รับสัมปทานพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดร.รชนี เอมพันธุ์. 2542. เอกสารการสอนวิชาหลักนันทนาการ และการท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร: คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)

ดรรรชนี เอ็มพันธ์. 2543. เอกสารการสอนวิชาหลักนันทนาการ และการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.
กรุงเทพมหานคร: คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัคราณา)

_____ และ สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต. 2541. การสัมมนาหัวหน้าอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน
ครั้งที่ 2 ในระหว่างวันที่ 12-15 กันยายน 2541 ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่.
กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.

นภวรรณ ฐานะกาญจน์, สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, ดรรรชนี เอ็มพันธ์, ณีฎฐ พิษกรรม, เล็ก เดิมตระกูล,
สมเกียรติ สิงหาวุฒิ และ สิริพงษ์ ราชศิริ. 2541. คู่มือการพัฒนา และออกแบบ
สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.
กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2542. เอกสารประกอบการสอนวิชาหลักนันทนาการและการ
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (ส่วนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก). กรุงเทพมหานคร:
คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัคราณา)

ปรีชา ภูระหงษ์. 2541. ความคาดหวังของผู้มาเยือนต่อการบริการด้านนันทนาการท่องเที่ยว
ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี สระบุรี และนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

พันทิพา โฉมประดิษฐ์. 2530. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พินิจ จินต์จันทร์วงศ์. 2538. ความคิดเห็นของราษฎรต่อการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของ
ชุมชนเพื่อการพัฒนาป่าไม้. กรุงเทพมหานคร: คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. (อัคราณา)

มาลี ศรีรัตนธรรม. 2540. แนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.

- มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. 2544. คู่มือเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ 5 เส้นทาง
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.
- วาชรัตน์ นันทเสน. 2546. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความพร้อมด้านการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ส่วนอุทยานแห่งชาติ. 2539. รายงานการประชุมเรื่อง อุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและ
การท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.
(อัครา)
- _____. 2540. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาสถานภาพและการจัดทำระบบฐานข้อมูล
ทรัพยากรในเขตอุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่ ทับลาน ปางสีดา และตาพระยา.
กรุงเทพมหานคร: กรมป่าไม้.
- _____. ม.ป.ป. เอกสารเผยแพร่อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:
กรมป่าไม้.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ. 2545. รายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ
ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536-2545. กรุงเทพมหานคร: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและ
พันธุ์พืช.
- สุชา จันทร์เอม. 2524. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรเชษฐ์ เชนฐมาศ. 2525. คำบรรยายการวางแผน และการออกแบบพื้นที่นันทนาการ.
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาอนุรักษวิทยา, คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
(อัครา)

อภิวรรณ เกียงขวา. 2534. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกี่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและการพัฒนาสถานที่พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อำนาจ คอวนิช. 2528. **วนศาสตร์ชุมชน.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทลิฟวิ่ง จำกัด.

อุมา ทับเที่ยง. 2544. **การใช้ปัจจัยความหลากหลายทางธรรมชาติและปัจจัยอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อชี้วัดความประทับใจของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา: อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

Foster, C.R. 1952. **Psychology for Life Adjustment.** America Technical Society, Chicago.

Hilgard, E.R. 1962. **Introduction to Psychology.** New York: Harcourt Brase World, Inc.

Kolesnik, W.L. 1970. **Education Psychology.** 2nd ed. New York: McGraw-Hill Book Company.

Morgan, C.T. and R.A. King. 1971. **Introduction to Psychology.** 4th ed. Tokyo: McGraw-Hill Kogagusha, Ltd.

Orr, T.F. 1979. How to Involve the Public in Park and Recreation. **Park and Recreation.** 14 (January 1979): 46-49.

Oskamp, S. 1977. **Attitude and Opinion.** New Jersey: Prentice-Hall.

Remmers, H.H., H.L. Gage and J.F. Rummel. 1965. **Practical Introduction to Measurement and Evaluation.** 2nd ed. New York: Harper & Row.

Sharpe, G.W. 1976. **Interpreting the Environment.** New York: John Wiley and Sons, Inc.

Sharpe, G.W. and C.H. Odegarrd. 1983. **Park Management**. New York: John Wiley and Sons, Inc.

Webster, M. 1996. **New World Dictionary**. New York: Compact School World Publishing.

WTO, UNEP and IUCN. 1995. **Guideline : Development of National Park Protected Areas for Tourism**. (Mimeographed)

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introduction Analysis**. 3rd ed. Tokyo: Harper International.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสอบถามนักท่องเที่ยวไทย

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

โดย

นางสาวปัทมเนตร นาคพันธ์

นิติปรัชญาโทสาขาการจัดการทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความเหมาะสมของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกทั้ง 27 ชนิด เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ส่วนที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยว สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะต่างๆ

ข้อมูลจากท่านผู้ตอบแบบสอบถามจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อ
ความสมบูรณ์ของการศึกษานี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างตามข้อมูลของท่าน

1. เพศ

 ชาย

 หญิง

2. อายุผู้ตอบแบบสอบถาม ปี

3. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่สำเร็จ

 ประถมศึกษา

 มัธยมศึกษาตอนต้น

 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

 อนุปริญญา/ปวส.

 ปริญญาตรี

 สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

 นักเรียน/นักศึกษา

 รับราชการ

 รัฐวิสาหกิจ

 รับจ้าง

 ค้าขาย

 เกษตรกร

 อื่นๆ (ระบุ).....

5. รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม บาท/เดือน

6. สถานภาพสมรส

 โสด

 แต่งงานแล้ว

 หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต)

 หย่า/แยกกันอยู่

7. ในระหว่าง 12 เดือน ที่ผ่านมา ท่านได้ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ เช่น วนอุทยาน อุทยาน
แห่งชาติอื่นๆ ฯลฯ มาบ้างหรือไม่? ถ้าเคยไปไปมากี่ครั้ง?

 ไม่ได้ไป

 ไป ครั้ง

8. ท่านเคยมาท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แล้วหรือไม่? ถ้าเคยมา...มากี่ครั้ง?
- ไม่เคย เคย ครั้ง
9. วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ครั้งนี้ เพื่ออะไร?
- ท่องเที่ยว/พักผ่อน ศึกษาธรรมชาติ
- ประชุม/สัมมนา อื่นๆ (ระบุ)
10. ท่านเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ครั้งนี้เพื่อประกอบกิจกรรมใด? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ปิกนิก ตั้งค่ายพักแรม
- เดินเล่น (ชมธรรมชาติ) ขับรถชมวิว
- ถ่ายรูป เล่นน้ำตก
- เดินป่า (เส้นทางศึกษาธรรมชาติ) ส่องสัตว์
- อื่นๆ (ระบุ).....
11. ท่านเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ครั้งนี้ พักค้างแรมหรือไม่?
- ไม่พักค้างแรม พักค้างแรม 1 คืน
- พักค้างแรม 2 คืน พักค้างแรม 3 คืน
- พักค้างแรม 4 คืนขึ้นไป
12. ท่านร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ครั้งนี้กับใคร?
- คนเดียว กลุ่มเพื่อน
- ครอบครัว ครู/นักเรียน
- กลุ่มบริษัทนำเที่ยว อื่นๆ (ระบุ)
13. จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ร่วมเดินทางมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่กับท่านครั้งนี้มีจำนวนเท่าใด?
- คน
14. ท่านเลือกมาเที่ยวที่อุทยาน ฯ เขาใหญ่ ครั้งนี้เพราะอะไร? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- อยู่ใกล้ที่พัก การคมนาคมสะดวก
- ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกดี ค่าใช้จ่ายถูก
- อื่น ๆ (ระบุ).....

ปัจจัย สิ่งอำนวยความสะดวก	ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย	ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่	ความคงทนต่อการใช้งาน	ความสะดวกในการบำรุงรักษา	การรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น	การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง	ความกลมกลืนกับธรรมชาติ	ผลกระทบต่อธรรมชาติ
17. ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง									
18. ร้านจำหน่ายอาหาร									
19. ร้านจำหน่ายของที่ระลึก									
20. ม้านั่ง									
21. โต๊ะปิกนิก									
22. ชุมนดอกเห็ด									
23. ศาลาชมวิว/หอส่งสัตว์									
24. ป้อมยาม/ด่านตรวจ									
25. อาคารที่ทำการ									
26. โรงรถ/โรงเก็บวัสดุ									
27. บ้านพักเจ้าหน้าที่									

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ปัญหา และข้อเสนอแนะต่างๆ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านเคยพบเห็นนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นที่มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ดังนี้หรือไม่ ?

ไม่เคยพบเห็นพฤติกรรมใด ๆ เลย เคย

- กรณีถ้าเคยพบเห็นพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

พฤติกรรมทำลายป้ายต่างๆ เคย ไม่เคย

พฤติกรรมหัก/เด็ดกิ่งไม้ ดอกไม้ เคย ไม่เคย

พฤติกรรมส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวน เคย ไม่เคย

พฤติกรรมทิ้งขยะไม่เป็นที่ เคย ไม่เคย

พฤติกรรมขีดเขียนตามต้นไม้/ก้อนหิน เคย ไม่เคย

พฤติกรรมเดินออกนอกเส้นทางที่กำหนด เคย ไม่เคย

พฤติกรรมอื่นๆ (ระบุ)

2. ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ผู้ศึกษา

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแบบสอบถามนักท่องเที่ยวต่างชาติ

Questionnaires
For research work
Visitors' Opinion of Appropriate Level of Facility Development for
Sustainable Tourism Support : A Case Study of Khao Yai National Park

By

Miss Pattamanet Nakaphan
Resource Management, The Graduate School, Kasetsart University

Objective To Study visitors' opinion on appropriate level of facility development for Sustainable tourism support

Explanation The questionnaire is divided into 3 parts

Part 1 General information of personal data, economic, sociological data and Participation on activities of informant

Part 2 Questionnaire to assess appropriate level of facility development for sustainable tourism

Part 3 Visitors' needs, problems and suggestions

Answers will be kept confidential and used for this research only

Part1 General information

1. Gender

 male female

2 Age (specify) year

3 Highest Education

 primary school secondary school high school college bachelor level graduate level

4 Occupation

 student government officer government enterprise officer employee own business farmer other (specify)

5 Income (per month) (specify)

6 Marital Status

 single married widow divorced

7. Have you ever been travelling in any natural areas such as forest park, national park in the last 12 months? If so, how often?

 no yes times

8 Have you ever been at Khao Yai National Park? If so, how often?

 no yes times

9. Main purpose to visit Khao Yai National Park?

- travelling/vacation
 nature study
 meeting/seminar
 other (specify)

10. What kind of activities you will engage for travelling to Khao Yai National Park?

(can answer more than one)

- picnic
 camping
 take a walk (nature seeing)
 driving
 take photography
 play at water fall
 hiking/trekking
 wildlife viewing (at night)
 other (specify)

11. Do you stay overnight?

- no
 yes, just 1 night
 yes, 2 nights
 yes, 3 nights
 yes, more than 4 nights

12. Whom do you join with in this visit to Khao Yai National Park?

- alone
 friends
 family
 teacher/student
 travel agency
 other (specify)

13. How many members are travelling with yours trip?

..... persons

14. Why do you choose to travel to Khao Yai National Park? (can answer more than one)

- close to my residence
 easy communication/travel
 convenient, well facilitated
 reasonable expense
 other (specify)

factor facility	Safety for traveler	Useful/benefit	Sufficient facilities	Durability for use	Convenience of maintenance	Maintain former conditions/ Identity of local areas	Local materials for construction	Congruent with the nature	Environmental impacts
16. Water supply									
17. Lighting system									
18. Food shop/Restaurant									
19. Souvenir shops									
20. Seat/Benches									
21. Picnic tables									
22. Mushroom shade									
23. View tower/Pavilion point									
24. Check point/Station office									
25. Buildings/Office									
26. Car sheds									
27. Residence									

Part 3 Visitors' Opinion on needs, problems and suggestions

Explanation Please choose an answer and mark ✓ in the box

1. Have you ever seen any tourist performs inappropriate behavior?

no

yes

destroy sign plates

break down branches, trees, flowers

make loud noise

litter

graffiti

do not walk on prepared trekking path

other (specify)

2. Suggestions for development of facilities and accommodations at Khao Yai National Part

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Thank you very much for you kind cooperation's

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ

ปัจจัย สิ่งอำนวยความสะดวก	ความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว	ความมีประโยชน์ต่อการใช้สอย	ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่	ความคงทนต่อการใช้งาน	ความสะดวกในการบำรุงรักษา	การรักษาสภาพเดิม/เอกลักษณ์ท้องถิ่น	การนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ในการก่อสร้าง	ความกลมกลืนกับธรรมชาติ	ผลกระทบต่อธรรมชาติ
17. ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง									
18. ร้านจำหน่ายอาหาร									
19. ร้านจำหน่ายของที่ระลึก									
20. ม้านั่ง									
21. โต๊ะปิกนิก									
22. ชุมนดอกเห็ด									
23. ศาลาชมวิว/หอส่งสัตว์									
24. ป้อมยาม/ด่านตรวจ									
25. อาคารที่ทำการ									
26. โรงรถ/โรงเก็บวัสดุ									
27. บ้านพักเจ้าหน้าที่									

ภาคผนวก ง

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการเงินกู้ของกรมป่าไม้
โครงการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี
(ชุดที่ 1 + ชุดที่ 2 + ชุดที่ 3) (NR-2)
ภายในโครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project : SIP)

โครงการอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา สระบุรี นครนายก และปราจีนบุรี
(ชุดที่ 1 + ชุดที่ 2 + ชุดที่ 3) (NR-2)

วงเงินกู้

1. วงเงินกู้ทั้งโครงการที่ได้รับอนุมัติจากแหล่งเงินกู้ JBIC	231,160,400 บาท
2. วงเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติงวด (10%) ทั้งโครงการ (ตามใบอนุมัติงวดเลขที่ 13525 ลงวันที่ 20 กันยายน 2542) (ตามใบอนุมัติงวดเลขที่ 13617 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2542) (ตามใบอนุมัติงวดเลขที่ 10779 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2542)	23,297,678 บาท

รายงานกิจกรรม

ก. งานสิ่งก่อสร้างทั่วไป	220,000,000 บาท
ข. งานสื่อสิ่งพิมพ์	91,800 บาท
ค. งานครุภัณฑ์ (รถบรรทุก 4WD)	1,420,000 บาท
ง. งานครุภัณฑ์ (รถโดยสาร 12 ที่นั่ง)	1,688,400 บาท
จ. งานครุภัณฑ์ (รถบรรทุก 1 ตัน)	1,170,000 บาท
ฉ. งานครุภัณฑ์ (รถตรวจการณ์)	3,720,000 บาท

โดยรายละเอียดโครงการมีดังนี้

ตารางผนวกที่ 1 งบประมาณและรายการงานสิ่งก่อสร้าง งานครุภัณฑ์ และงานสื่อสิ่งพิมพ์ ภายใต้
โครงการเงินกู้ของกรมป่าไม้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

กิจกรรม	รายการ
งานศูนย์ชนแก่งสงวน	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงถนนสายปราจีนบุรี-มอสิงโต-ปากช่อง - อาคารค่ายเยาวชนหญิง 2 ชั้น 1 หลัง - อาคารค่ายเยาวชนชาย 2 ชั้น 1 หลัง - อาคารเยาวชน 2 ชั้น พร้อมห้องอาหาร และห้องประชุม 1 หลัง - ระบบไฟฟ้าและสื่อสาร - ระบบสุขาภิบาลและระบบประปา - งานภูมิสถาปัตยกรรม - งาน Soil Boring เจาะสำรวจดิน 4 หลุม ลึก 20 เมตร - งานป้าย - ครุภัณฑ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิ่งก่อสร้าง และวัสดุ - อุปกรณ์เพื่อการบริการ
งานพื้นที่พักแรมกรมทาง	<ul style="list-style-type: none"> - งานอาคารที่ทำการชั้นเดียว 1 หลัง - งานอาคารห้องอาหารชั้นเดียว 1 หลัง - งานเฟอร์นิเจอร์อาคารห้องอาหาร - งานอาคารห้องน้ำ-สุขาหญิง 2 หลัง - งานอาคารชายของที่ระลึก 1 หลัง - งานอาคารห้องสุขาชาย,หญิง 1 หลัง - งานอาคารห้องน้ำสุขาชาย,หญิง 1 หลัง - งานอาคารห้องน้ำ-สุขาชาย 2 หลัง - งานอาคารเอนกประสงค์ - งานระบบไฟฟ้าและสื่อสาร - งานระบบสุขาภิบาลและระบบประปา - ม้านั่งสนามและเตาสนาม - งานอุปกรณ์ Outdoor Theater

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	รายการ
	<ul style="list-style-type: none"> - งานภูมิสถาปัตย์ - งานป้าย - งานปรับปรุงอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (แบบที่ 2) 1 แห่ง + ครุภัณฑ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิ่งก่อสร้างและวัสดุ
งานบ้านพักสำนักนายก	<ul style="list-style-type: none"> - งานซ่อมแซมและปรับปรุงบ้านหลังเดิม 4 หลัง - ครุภัณฑ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิ่งก่อสร้างและวัสดุ (4 หลัง) - งานภูมิสถาปัตย์ - งานป้าย 35 ชุด
งานอาคารห้องอาหารเขาใหญ่	<ul style="list-style-type: none"> - ครุภัณฑ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสิ่งก่อสร้าง และวัสดุ - งานปรับสภาพภูมิทัศน์บริเวณอาคาร - งานป้าย 31 ชุด
งานบริเวณสถานที่กางเต็นท์ ผากกล้วยไม้	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบไฟฟ้าใต้ดิน และไฟฟ้าแสงสว่าง (เฉพาะที่จอดรถ 1 แห่ง) - ปรับปรุงระบบประปา 2 แห่ง (บริเวณที่ทำการและบริเวณสถานที่กางเต็นท์ผากกล้วยไม้)
งานจัดสร้างลานจอดรถ 8 แห่ง	<ul style="list-style-type: none"> - เหวสุวัต ผากกล้วยไม้ ใสใหญ่ ประจันต์ คลองปากั้ง สัมป่อย ชารทิพย์ คลองเพกา
งานนิทรรศการริมทาง 10 แห่ง	<ul style="list-style-type: none"> - บริเวณสถานีควบคุมไฟฟ้าเขาใหญ่ - บริเวณจุดชมวิว (ฝั่งปากช่อง) - บริเวณโป่งชมรมเพื่อน

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

กิจกรรม	รายการ
	<ul style="list-style-type: none"> - บริเวณทุ่งกวาว - บริเวณโป่งช้าง - บริเวณสะพานน้ำตกเหวนรก - บริเวณดงยาง - บริเวณจุดชมวิว (ฝั่งปราจีนบุรี) - บริเวณยอดเขาเขียว
งานสื่อและสิ่งพิมพ์	<ul style="list-style-type: none"> - บริเวณทุ่งหญ้าข้าวกล้า - สำหรับจุดท่องเที่ยว 7 แห่ง ศูนย์เยาวชนแก่งสวงน 1 แห่ง และที่พักแรมกรมทางหลวง 1 แห่ง (รวม 9 แห่ง) - จุลสารไม่น้อยกว่า 500 หน้า 200 เล่ม
อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ห้องน้ำ-ห้องสุขา 7 หลัง - รถบรรทุก (ดีเซล) 1 คัน 4WD (CAB) 3 คัน - รถโดยสารขนาด 12 ที่นั่ง 2 คัน - รถบรรทุก (ดีเซล) 1 คัน 4WD 5 ประตู 4 คัน - รถยนต์ตรวจการณ์ 1 คัน 4 WD 5ประตู 4 คัน

ที่มา : สำนักงานโครงการเงินกู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (สสท.) (2543)

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รศ.ดร.สมเพ็ชร มังกรดิน
2. รศ.ดร.วุฒิพล หัวเมืองแก้ว
3. รศ.ดร.อภิชาติ ภัทรธรรม
4. รศ.ดร.สิทธิชัย ตันชนะสฤณี
5. รศ.ดร.สันต์ เกตุปราณี
6. รศ.ดร.เรืองเดช ศรีวรรธนะ
7. รศ.ดร.ประคอง อินทรจันทร์
8. รศ.ดร.วิชา นิยม
9. รศ.ดร.วีระศักดิ์ อุดมโชค
10. รศ.ดร.สันติ สุขสอาด
11. ผศ.ดร.จิรชนม์ ศรีสวัสดิ์เล็ก
12. ผศ.ดร.ดรรรณี เอ็มพันธุ์
13. ผศ.ดร.วิพัทธ์ จินตนา
14. ผศ.ดร.มณฑล จำริญญฤกษ์
15. ผศ.ดร.ปิติ กันตังกุล
16. ผศ.สมนึก ผ่องอำไพ
17. ผศ.ประสงค์ สงวนธรรม
18. ผศ.ชัยชนะ แสงสว่าง
19. ดร.ระหัตร์ โรจนประดิษฐ์
20. ดร.สุรัชย์ รัตนเสริมพงศ์
21. ดร.เพ็ญพร เจนการกิจ
22. ดร.นภวรรณ ฐานะกาญจน์
23. ดร.นุชนาถ มั่งคั่ง
24. ดร.สการ ทีจันทิก
25. อาจารย์เสรี เวชชบุษกร
26. อาจารย์ประทีป ด้วงแค
27. อาจารย์สำรัฐ รัตนะ
28. อาจารย์ยุทธพงษ์ คีรีมั่งคละ
29. อาจารย์ขวัญชัย ดวงสถาพร